

บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก
อำเภอเสเดา จังหวัดสงขลา

**The Role of Civil Society in Local Development in Prik Municipality
Amphoe Sadao, Changwat Songkhla**

มัสลิน รัตนภูมิ

Matsalin Rattanaphum

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Public Administration
Prince of Songkla University**

2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก
 อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ผู้เขียน นางสาวมัสลิน รัตนภูมิ

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานคณะกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ)

.....
(ดร.อนุ เจริญวงศ์ระยับ)

.....กรรมการ
(ดร.อนุ เจริญวงศ์ระยับ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมล ส่องวัฒนา)

.....กรรมการ
(ดร.ชาลี ไตรจันทร์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.อมรรัตน์ พงศ์ดารา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก
อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน นางสาวมัสนิน รัตนภูมิ
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา 2553

บทคัดย่อ

การศึกษา เรื่อง บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น ภายในเขตเทศบาลตำบลปริก 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก ประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้ กลุ่มธนาคารขยะกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก กลุ่มรักษคลองปริก และกลุ่มจักรปักเทศบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์โดยใช้สถิติ One Way ANOVA และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบ Enter

ผลการศึกษา พบว่า 1) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทั้ง 7 ด้านส่งผลต่อบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายในระดับปานกลาง มีค่า R^2 เท่ากับ 0.446 2) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทั้ง 7 ด้านมีความส่งผลต่อบทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้งในระดับปานกลาง มีค่า R^2 เท่ากับ 0.431 3) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทั้ง 7 ด้าน ส่งผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองในระดับสูง มีค่า R^2 เท่ากับ 0.516 4) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทั้ง 7 ด้าน ส่งผลต่อบทบาทด้านการบริหารในระดับปานกลาง มีค่า R^2 เท่ากับ 0.460

การเปรียบเทียบยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก ผลการศึกษา พบว่า 1) กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันไม่แตกต่างกัน 2) กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน 3) กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่นเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้และกลุ่มธนาคารขยะ 4) กลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม

เฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้ กลุ่มรักษัคลองปริก และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก 5) กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มรักษัคลองปริกมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมืองเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก 6) กลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสารเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก 7) กลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

การเปรียบเทียบบทบาทของกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก ผลการศึกษา พบว่า 1) กลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้มีบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก 2) กลุ่มธนาคารขยะมีบทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้งเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก 3) กลุ่มธนาคารขยะมีบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก 4) กลุ่มจักรปึกเทศบาลมีบทบาทด้านการบริหารเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา ในด้านบทบาทความเป็นประชาสังคมและยุทธศาสตร์การรวมกลุ่มของกลุ่มทางสังคมควรให้ความสำคัญบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นด้านกฎหมาย บทบาทด้านการใกล้เคียงและลดข้อขัดแย้ง รวมถึงบทบาทด้านการเมืองเพิ่มมากขึ้น ด้านยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่ม ควรให้ความสำคัญ ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสาร

Thesis Title	The Role of Civil Society in Local Development in Prik Municipality, Amphoe Sadao, Changwat Songkhla
Author	Miss Maslin Rattanaphum
Major Program	Public Administration
Academic Year	2010

Abstract

The study on the Role of Civil Society in Local Development in Prik Municipality, Amphoe Sadao, Changwat Songkhla aimed to: 1) investigate the building strategies for civil society groups that affected the role of civil society in local development in Prik Municipality 2) compare the building strategies for civil society groups between social groups in Prik Municipality; and 3) compare the role of civil society between social groups in Prik Municipality. The population used as the subjects of the study was social groups in Prik Municipality Amphoe Sadao, Changwat Songkhla consisting of Southern Prik Community Savings Group, Garbage Banks Group, Prik Municipality Housewives Savings Group, Prik Canal Conservation Group, and Municipality Machine Embroidery Group. The data were analyzed employing percentage, mean, standard deviation; one-way ANOVA and multiple regression analysis using enter method.

The results of the study revealed that: 1) all the seven aspects of the building strategies for civil society groups had a moderate level of relationship with local development according to law with the R^2 value of 0.446; 2) all the seven aspects of the building strategies for civil society groups had a moderate level of relationship with the role in reconciliation and dispute reduction with the R^2 value of 0.431; 3) all the seven aspects of the building strategies for civil society groups had a high level of relationship with the role in political participation with the R^2 value of 0.516; and 4)) all the seven aspects of the building strategies for civil society groups had a moderate level of relationship with the role in administration with the R^2 value of 0.460.

The comparison of the building strategies for civil society groups between social groups in Prik Municipality revealed that: 1) social groups in Prik Municipality did not have different building strategies for civil society in terms of creating vision; 2) social groups in Municipality did not have different building strategies for civil society in terms

of participation; 3) the Prik Municipality Housewives Savings Group had a lower average level of building strategies for civil society in terms of seeking knowledge for local development than that of the Ban Prik Tai Savings Group and the Garbage Bank Group; 4) the Garbage Bank Group had a higher average level of building strategies for civil society in terms of local development in doing activities than that of the Ban Prik Tai Savings Group, the Prik Canal Conservation Group and the Prik Municipality Housewives Savings Group; 5) the Garbage Bank Group and the Prik Conservation Group and had a higher average level of building strategies for civil society in terms of citizen's public responsibility than that of the Ban Prik Tai Savings Group and Prik Municipality Housewives Savings Group; 6) the Garbage Bank Group and had a higher average level of building strategies for civil society in terms of communication than that of the Prik Municipality Housewives Savings Group; and 7) the Garbage Bank Group and had a higher average level of building strategies for civil society in terms of efficient management than that of the Municipality Housewives Savings Group.

The comparison of the roles of civil society between social groups in Prik Municipality revealed that: 1) the Ban Prik Tai Savings Group had a higher average level of the role of civil society in terms of local development according to law than that of the Prik Municipality Housewives Savings Group; 2) the Garbage Bank Group had a higher average level of the role in reconciliation and dispute reduction than that of the Prik Municipality Housewives Savings Group; 3) the Garbage Bank Group had a higher average level of the role in political participation than that of the Ban Prik Tai Savings Group and the Prik Municipality Housewives Savings Group; and 4) the Municipality Machine Embroidery Group had a higher average level of the role in administration than that of the Ban Prik Tai Savings Group and the Prik Municipality Housewives Savings Group.

The recommendations arising from the study on the Role of Civil Society in Local Development in the Prik Municipality, Sadao Amphoe, Changwat Songkhla in the role of being civil society and strategies in gathering into social groups are: importance should be given to the role in local development in law, the role in reconciliation and dispute reduction, and the role in politics should be increased. Regarding the strategies in building groups, importance should be given to strategies for building civil society in terms of seeking knowledge for local development, in activities for local development, citizen's public responsibility, and communication.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก และ ดร.อนุ เจริญวงศ์ระยับ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้จัดให้คำแนะนำ
ปรึกษา ในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย ความเอาใจใส่ การตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์อย่าง
ละเอียด ตลอดจนให้กำลังใจและติดตามความก้าวหน้าอยู่เสมอ จนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์
ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาของท่านและขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ จิตนิรัตน์ ประธานกรรมการ
สอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมล ส่งวัฒนา และ ดร.ชาลี ไตรจันทร์ กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ ทำให้
วิทยานิพนธ์เกิดความสมบูรณ์อย่างมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชารัฐประศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประ
สารทความรู้ รวมถึงคุณจำนรรจ์ โคตรโน ที่ให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปริก ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบ
ข้อมูลในแบบสอบถามการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ พี่ๆ น้องๆ ครอบครัวรัตนภูมิทุกท่าน และขอขอบคุณนพศักดิ์
อัมพรพิริยะกุล รวมถึงขอขอบคุณ เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทั้งระดับมัธยม ปริญญาตรี และปริญญาโท
ผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย
เป็นอย่างดีมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
อย่างสูงในพระคุณของบิดา อาจารย์ประทีน รัตนภูมิ และมารดา อาจารย์สุวรรณ รัตนภูมิ ที่ได้
สร้างชีวิตผู้วิจัย คอยสอบถาม ส่งเสริม สนับสนุน ให้กำลังใจและอยู่เคียงข้าง ผู้วิจัยมาโดยตลอด
จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาในวันนี้ และผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ คุณสุวิญสรณ์ - คุณวิไลรัตน์ รัตนภูมิ
และคุณชนาธิป รัตนภูมิ พี่ชายและพี่สาวของผู้วิจัย ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความสนับสนุนในทุกๆ
เรื่อง ตลอดการศึกษาระดับปริญญาโทของผู้วิจัย สุดท้ายนี้ประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์เล่มนี้
ผู้วิจัยขอมอบเป็นบุญกุศลแก่ คุณป๋อ-คุณย่าสาว รัตนภูมิ คุณตาเซ่ง-คุณยายเชือน แสงสงวน
ที่ได้ล่วงลับไปก่อนที่จะได้เห็นความสำเร็จทางการศึกษาของผู้วิจัย

ท้ายที่สุดนี้หากวิทยานิพนธ์นี้มีข้อบกพร่องผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับ
ไว้และขอภัยในข้อบกพร่องและความผิดพลาดมา ณ โอกาสนี้ด้วย

มัสลิน รัตนภูมิ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
รายการตาราง	(10)
รายการภาพประกอบ	(12)
บทที่	
1 บทนำ	1
ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา	1
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	51
สมมติฐานการวิจัย	51
ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	52
ขอบเขตของการวิจัย	52
กรอบแนวคิดในการวิจัย	53
นิยามศัพท์เฉพาะ	54
2 วิธีดำเนินการวิจัย	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	60
3 ผลการวิจัย	61
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	61
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	62
	(8)

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ระดับบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาล ด้านต่าง ๆ และยุทธศาสตร์ในการสร้างกลุ่มประชาสังคมในด้านต่าง ๆ ของประชากรเทศบาลตำบลปริก	64
การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมที่ส่งผลต่อบทบาท ของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นของกลุ่มทางสังคม ภายในเขต เทศบาลตำบลปริก	77
การเปรียบเทียบบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาล และ ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขต เทศบาลตำบลปริก	90
4 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	99
สรุปผลการวิจัย	100
การอภิปรายผลการวิจัย	105
ข้อเสนอแนะ	109
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	119
1 แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.	120
2 ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	135
3 ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลปริก	147
ประวัติผู้เขียน	163

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
1	การจำแนกกลุ่มตัวอย่างประชากรจากการสุ่มแบบเชิงชั้นไม่เป็นสัดส่วนโดยเปรียบเทียบจากจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม	57
2	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น	59
3	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม	59
4	จำนวน ร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	63
5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาลด้านต่าง ๆ	65
6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นที่มีต่อยุทธศาสตร์ในการสร้างกลุ่มประชาสังคมในด้านต่าง ๆ	69
7	แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย	78
8	แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบการเข้า เพื่อพยากรณ์บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย โดยนำปัจจัยทุกด้านเข้าในสมการ	79
9	แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมและบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้ง	81
10	แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบการเข้า เพื่อพยากรณ์บทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้งโดยนำปัจจัยทุกด้านเข้าในสมการ	83
11	แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้าน และบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง	85
12	แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบการเข้าเพื่อพยากรณ์บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองโดยนำปัจจัยทุกด้านเข้าในสมการ	86
13	แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม และบทบาทด้านการบริหาร	88

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
14	แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์บทบาทด้านการบริหาร โดยนำปัจจัยทุกด้านเข้าในสมการ	89
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น	91
16	ตารางวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาล	92
17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคม	94
18	วิเคราะห์ความแปรปรวนยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม	96

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)	53

1. ค่าความเปรียบเทียบบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาลระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น

1. บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาลระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก	กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้		กลุ่มธนาคารชยะ		กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก		กลุ่มรักษ์คลองปริก		กลุ่มจักรปึกเทศบาล	
	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD
1.1 บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย	3.574	0.603	3.493	0.536	3.150	0.699	3.228	0.673	3.684	0.899
1.2 บทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้ง	3.418	0.605	3.532	0.552	3.133	0.705	3.434	0.647	3.564	0.979
1.3 บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง	2.821	0.612	3.416	0.581	2.930	0.670	3.140	0.677	3.368	0.995
1.4 บทบาทด้านการบริหาร	3.298	0.597	3.629	0.860	3.386	0.748	3.582	0.755	4.069	0.551

จากตาราง 15 สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มจักรปึกเทศบาลมีบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.6842) และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกมีบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.1500) กลุ่มจักรปึกเทศบาลมีบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้งสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.5639) และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกมีบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้งต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 3.1327) กลุ่มธนาคารชยะมีบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.4155) และกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้มีบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 2.8211) กลุ่มจักรปึกเทศบาลมีบทบาทด้านการบริหารสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.0688) และกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้มีบทบาทด้านการบริหารต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.2982)

2. ค่าความเปรียบเทียบยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคม

2. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคม	กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้		กลุ่มธนาคารขยะ		กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก		กลุ่มรักษาคคลองปริก		กลุ่มจักรปึกเทศบาล	
	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD
2.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	3.865	0.411	3.835	0.600	3.675	0.641	3.744	0.605	3.966	0.693
2.2 ด้านการมีส่วนร่วม	3.865	0.411	3.835	0.600	3.675	0.641	3.744	0.605	3.966	0.693
2.3 ด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น	3.865	0.411	3.835	0.600	3.675	0.641	3.744	0.605	3.966	0.693
2.4 ด้านการทำกิจกรรม	3.383	0.495	3.896	0.585	3.388	0.540	3.442	0.598	3.751	0.681
2.5 ด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง	3.397	0.550	4.038	0.566	3.459	0.616	3.832	0.459	3.732	0.740
2.6 ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.632	0.492	3.871	0.643	3.514	0.585	3.614	0.521	3.647	0.688
2.7 ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	3.577	0.536	3.879	0.581	3.406	0.654	3.542	0.645	3.723	0.772

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของภาครัฐที่เรียกกันติดปากว่า “การปฏิรูปการเมือง” ช่วงหลังเหตุการณ์จลาจลทางการเมือง เมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 นับว่าเป็นจุดหักเหที่สำคัญ จุดหนึ่งของการเมืองไทย ผลในเชิงรูปธรรมที่เห็นชัดที่สุด คือ รัฐธรรมนูญ ฉบับ 2540 ซึ่งมีบทบัญญัติ ขยายสิทธิของประชาชนเพิ่มมากขึ้น และรัฐธรรมนูญปี 2550 ก็เช่นกันมีการบัญญัติ เรื่องสิทธิของ ประชาชนเพิ่มขึ้นเช่นกัน การขยายสิทธิของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ เกิดการรวมกลุ่มเคลื่อนไหวจากสังคมอย่างหลากหลายมิติของกลุ่ม องค์กรที่หลากหลายทั้งในเมือง และชนบท ทั้งที่เรียกร้องจากรัฐ ร่วมมือกับรัฐ ขัดแย้งกับรัฐ จนถึงต่อต้านรัฐ สำหรับบทบาทของ ประชาชนด้านการมีส่วนร่วมซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการแก้ปัญหาสังคม การพัฒนาศักยภาพประชาชน และการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีนั้นได้ระบุไว้ในมาตราที่ 87 (พลเดช ปิ่นประทีป, 2550 : 13) ปัจจุบันเริ่มยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ทั้งในระดับประเทศและระดับโลกที่จะเรียกการเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงในภาพรวมว่าเป็น “ขบวนการประชาสังคม (Civil Society Movements) การเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงในภาคประชาชนนี้ได้ถูกวิเคราะห์ว่า เป็นขบวนการที่ทำให้ภาคประชาชนเข้มแข็งขึ้น (อนุชาติ พวงสำลี และกฤตยา อาชวนิจกุล, 2542 : 1)

ประชาสังคมเป็นสังคมนูปแบบใหม่ที่พัฒนาขึ้นโดยสังคมชั้นกลางเป็นสังคมที่เกิด จากการรวมกลุ่มกันของปัจเจกบุคคล เพื่อต้องการความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จนเกิดเป็นสังคมเมือง ที่ชาวเมืองต่างเริ่มสร้างความเข้มแข็งแม้ว่าประเทศไทย จะมีลักษณะเป็น สังคมชนบทมากกว่าสังคมเมือง ดังที่ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2540 : 62, อ้างถึงใน บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2550 : ออนไลน์) กล่าวไว้ว่า “ประชาคม” หรือประชาสังคม มิใช่หมายถึง ความเป็นชุมชนของสังคมชนบทเท่านั้น แต่รวมถึงคนชั้นกลางในเมืองที่ไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ ใกล้ชิดระดับเครือญาติ

การเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่หรือที่เรียกว่ากลุ่มประชาสังคมเป็นการกระทำ ในลักษณะของกลุ่มคน โดยใช้พื้นที่ทางสังคมวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ หรือใช้พื้นที่หรือเครื่องมือ เหล่านี้เพื่อการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ เพื่อการร่วมตัดสินใจในกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อ สาธารณชน ซึ่งต้องกระทบกระเทือนกับพื้นที่ในทางการเมืองที่เคยผูกขาดโดยผู้แทนในระบบการเมือง แบบเลือกตั้ง (ณรงค์ บุญสวยขวัญ, 2552 : 29)

ยุทธศาสตร์สำคัญของการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ คือ ให้ความสำคัญต่อ ขบวนการ (Movement) ที่เป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง และดำเนินกิจกรรมเป็นกระบวนการ

อย่างอิสระ แต่มีการเชื่อมโยงเครือข่าย (Network) มากกว่าเป็นการรวมศูนย์และดำเนินการแบบองค์กรเดียว

การเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่มักแสดงออกหรือมีรูปแบบการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นมา แต่มิใช่การเคลื่อนไหวเฉกเช่นในอดีตที่ปรากฏในรูปขององค์กรชวนาองค์กรของผู้ใช้แรงงาน ซึ่งพยายามกระทำเพื่อประโยชน์เฉพาะกลุ่ม แต่มุ่งกระทำเพื่อความยุติธรรมทางสังคมและความยุติธรรมทางเศรษฐกิจ หรือมุ่งสนใจความขัดแย้งในผลประโยชน์ทางโครงสร้างระหว่างกลุ่มต่าง ๆ มากกว่า (ณรงค์ บุญสวยขวัญ, 2552 : 30)

เป้าหมายของการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ เป็นการอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ในเชิงสาธารณะ เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงความทุกข์ยากที่เป็นประเด็นทางสังคมร่วมกัน หรือสังคมมีความรู้สึกถึงการให้คุณค่าร่วมกันในประเด็นสาธารณะที่ทุกคนเผชิญอยู่ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมักจะมีประเด็นเดียว เป็นต้นว่าประเด็นเกี่ยวกับชาติพันธุ์ เพศ สิ่งแวดล้อม สันติภาพ สุขภาพ ฯลฯ ซึ่งโดยรวมมักจะเป็นประเด็นใหม่ (ณรงค์ บุญสวยขวัญ, 2552 : 30)

อย่างไรก็ตาม จากแนวคิดทฤษฎีที่ใช้อธิบายว่าขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมหรือประชาสังคม ของกลุ่ม องค์กร ขบวนการของประชาชน ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของตนเอง ส่งผลต่อนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ จนยอมรับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ว่า มีพลังอำนาจที่มีบทบาทในการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และเป็นกลไกกระบวนการในการพัฒนาการเมืองเชิงสถาบันที่มีพรรคการเมือง รัฐสภา และคณะรัฐมนตรี ให้มีคุณภาพจึงกลายเป็นกิจกรรมการเมืองแบบใหม่ที่เรียกว่า “การเมืองของประชาชน” (ณรงค์ บุญสวยขวัญ, 2552 : 30)

ท่ามกลางความขัดแย้งของสถานการณ์บ้านเมืองในขณะนี้ไม่ใช่เหตุการณ์ปกติ หรือเป็นเพียงแค่มีปัญหาความขัดแย้งแตกแยกกันโดยปกติ แต่เป็นเหตุการณ์ในขั้นวิกฤติ อย่างไม่เคยเป็นมาก่อนถึงขั้นที่อาจนำพาสู่ความเสียหายในชีวิตเราได้

นั่นคือ การแตกแยกทางความคิดของผู้คนที่วัฒนธรรมทางความคิด ด้านความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันมาต่อสู่ทางความคิดทางการเมืองกัน ตั้งแต่ระดับขบวนการลงสู่หน่วยงาน เครือข่าย องค์กร หรือการจัดตั้งทั้งปวงที่แต่ละคนสังกัด และไหลลึกลงไปอย่างหน่วยงานทางสังคมพื้นฐาน เช่น บ้าน รถ โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่นและอาจลุกลามไปถึงบ้าน ครอบครัว อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน

ความขัดแย้งของสังคมไทยในภาวะเช่นนี้ เนื่องด้วยกระแสของความขัดแย้งทางความคิดนี้ มีการต่อสู้กันอย่างมีทิวไร้ทิศทาง ไร้กระบวนการ ทำทุกอย่างเพื่อฝ่ายของตนเองเท่านั้น เป็นพอ และทวีความรุนแรง เข้มข้นยิ่งขึ้นเรื่อยๆ จนขยายวงจากการต่อสู้ทางความคิดทางการเมืองในที่ตั้ง สู่ความรุนแรงในการชุมนุมมวลชน ยกกระดับสู่การก่อวินาศกรรมและมีความพยายามบางส่วนที่เตรียมการสู่การก่อสงครามกลางเมืองครั้งใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นไปในประเทศชาติ

นอกจากมีการขัดแย้งด้านความคิดทางการเมืองแล้ว ต่อมาได้มีการเชื่อมโยงปัญหาข้อขัดแย้งกับภูมิภาคนิยมที่มีความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมด้วย จึงทำให้เกิดความประะบาง

ต่อความมั่นคงของชาติมากยิ่งขึ้น ประกอบกับปัญหาที่ร้ายลึกนี้ มีผลประโยชน์และความอยู่รอดของคนบางกลุ่มเป็นเงื่อนไขสำคัญทำให้มีพลัง “ทริล” และคักดีศรีเข้ามาเกี่ยวพันด้วย การแก้ปัญหาจึงมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น

ในทางวิชาการ มีกระบวนการแก้ปัญหา “ความคิด ความเชื่อ” ที่แตกต่างกันอีกวิธีหนึ่งซึ่งมักได้ผล คือ การจัดสัมมนา เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เกี่ยวข้อง โดยมีภาค “ประชาสังคม” (Civil Society) เป็น “คนกลาง” ในการเสนอข้อคิดเห็นในทางวิชาการให้กับทุกฝ่ายที่มี “ความคิดความเชื่อแตกต่างกัน และเป็นผู้ไกลเกลี่ยด้วยการเสนอทางออกซึ่งทุกฝ่ายสามารถทำความเข้าใจได้ด้วย “เหตุผล” ที่มีหลักวิชาการเป็นพื้นฐานของการคิดและการยอมรับนำไปสู่การปฏิบัติได้ (วีรวิท คงศักดิ์, 2552 : ออนไลน์)

เนื่องจากบทบาทสำคัญของภาคประชาสังคมในการไกลเกลี่ยข้อขัดแย้งด้วยการให้ความรู้ที่ถูกต้องกับทั้งสองฝ่ายที่มีความเห็นไม่ตรงกัน คนในภาคประชาสังคม จึงต้องมีลักษณะเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ซึ่งหมายถึง

1. เป็นผู้มึจิตสาธารณะ (Public-Minded) หรือสำนึกต่อส่วนรวม (Social Conscious) คือ สนใจห่วงใย และเอาใจใส่ผลประโยชน์ของส่วนรวม ไม่ใช่ เห็นแก่ตัว นึกถึงตัวเองและครอบครัว ชาดบ้านเมืองจะเป็นอะไรก็ช่าง ไม่สนใจ

2. เป็นผู้เข้าร่วมการมีบทบาทจากการเมือง เช่น ไปเลือกตั้ง ไปฟังการหาเสียง ช่วยผู้สมัครหาเสียง เสนอนโยบายต่อพรรคหรือรัฐบาล เสนอคำถามต่อผู้แทนและฝ่ายบริหาร เพื่อตรวจสอบการทำงานของและฝ่ายบริหาร เรียกร้องให้ถอดถอน ฯลฯ

ขบวนการประชาสังคมไทย เป็นการก่อรูปและการประสานเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายของกลุ่มประชาสังคมในระดับต่าง ๆ เป็นโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะอันเป็นปัจจัยกำหนดพัฒนาการขบวนการประชาสังคมที่ต้องอาศัยการพบปะของผู้คนได้มาสัมพันธ์ร่วมกันทำงาน ที่สำคัญความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายประชาสังคมต้องไม่ใช่ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจแต่ต้องทำงานร่วมกันแบบพหุภาคีที่เท่าเทียมกัน ลงมือปฏิบัติการในเชิงบวกและสร้างสรรค์จากจุดเล็ก ๆ ที่มีความเป็นไปได้และต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง แม้ภาคประชาสังคมจะทำงานร่วมกับภาครัฐ แต่มีเป้าหมายให้ภาครัฐลดอำนาจลง โดยให้ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้น และไม่ต้องให้ภาครัฐครอบงำ หรือสั่งการแบบเดิม ๆ เช่น ในอดีต กล่าวคือ ต้องมีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น ให้เป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ (บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2547 : ออนไลน์)

องค์กรส่วนท้องถิ่นทั้งหมดต้องตระหนักว่า ตนเป็นเพียง “ผู้แทน” ที่ประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นเลือกเข้ามา ดังนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของชุมชน เข้ามามีบทบาทในการปกครองมากที่สุด ตั้งแต่ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นการบริหารแบบโปร่งใส ตลอดจนร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และร่วมตรวจสอบที่จะนำมาซึ่งความยั่งยืนในการบริหารกิจการท้องถิ่น (บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2547 : ออนไลน์)

หากพิจารณาเรื่องการนำองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความเป็นประชาคมที่ใกล้ชิดกับประชาชน เพื่อเข้าสู่กระบวนการประชาสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการส่งเสริมกระบวนการประชาสังคม ขบวนการประชาสังคมเป็นการแก้ปัญหาสังคมที่ฉีกไปจากวิธีการแก้ปัญหาแบบเดิมจากที่มุ่งต่อสู้กับอำนาจรัฐ กัดดันรัฐให้มาตอบสนอง และสร้างนโยบายเพื่อแก้ปัญหาของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มาสู่ประเด็นที่มีความหลากหลายมากขึ้นแล้วก็ไม่จำเป็นจะต้องเป็นการต่อสู้ที่บอกกับรัฐเฉยๆ ว่าประชาชนเดือนร้อนอย่างไร แต่เป็นวิกฤตของคนทั้งหมด ประชาชนในพื้นที่ต้องการเข้ามาร่วมรับรู้และรับผิดชอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากขึ้น (บกกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2547 : ออนไลน์)

ประชาสังคมจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้ ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของประชาชนในพื้นที่เข้ามาบริหาร ประชาชนควรเข้ามามีบทบาทในด้านต่างๆ เช่น

- บทบาทในการตัดสินใจ มีโอกาสที่จะตัดสินใจรับหรือไม่รับกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนกับชีวิตของตน ถือว่าหากมนุษย์ร่วมกันตัดสินใจกันแล้ว ผลที่เกิดขึ้นย่อมเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการ สอดคล้องกับปัญหา เกิดความรัก ความหวงแหน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและต้องดูแลรักษา

- บทบาทในการวางแผนและดำเนินการ การวางแผนร่วมกันและการดำเนินการร่วมกันย่อมเกิดพลังในการทำให้โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ได้รับความสำเร็จอย่างรวดเร็ว

- การประเมินผล ประเมินค่าต่างๆ ที่ดำเนินการแล้ว หรือกิจกรรมที่ดำเนินการต่อไป

- การรับผิดชอบ การคงอยู่ของกิจกรรมนั้น ไม่มีใครปฏิเสธว่าเป็นผลจากการรับผิดชอบต่อและการปฏิบัติดูแลรักษาร่วมกัน สำหรับสิ่งที่เกิดผลเสียหาย หากมีการรับผิดชอบกับสิ่งที่เราชอบพลวัตของกิจกรรมจะต่อเนื่องต่อไปเช่นกัน เป็นต้น (บกกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2547 : ออนไลน์)

เทศบาลตำบลปริก เป็นองค์กรส่วนท้องถิ่นอีกองค์หนึ่งที่ตระหนักถึงบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นของตน เทศบาลตำบลปริกเป็นเทศบาลที่มีการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น โดยวัดได้จากการที่พลเมืองของรัฐบาลท้องถิ่นแห่งนี้ได้รับความอยู่ดีมีสุข โดยทั่วหน้ากัน และเหนือสิ่งอื่นใดคือการมุ่งมั่นในการเป็นองค์กรบริหารสาธารณะที่มีประชาชนเข้ามาบทบาทในการพัฒนาในแต่ละมิติเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การสร้างสังคมสันติสุขให้เกิดขึ้น บนนิยามและค่านิยมของท้องถิ่นเป็นธรรม สังคมเป็นสุข นี้คือส่วนหนึ่งของคำแถลงนโยบายการบริหารจัดการราชการท้องถิ่นเทศบาลตำบลปริกของนายสุริยา ยี่ขุน นายกเทศบาลตำบลปริก เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ.2551 ที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าทางผู้บริหารของเทศบาลตำบลปริกนั้นได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น การบริหารงานของเทศบาลตำบลปริกนั้นได้ให้ความสำคัญของการเข้ามาของประชาชน

เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะนโยบายทางด้านการเมืองและการบริหารได้บัญญัติการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารไว้หลายข้อ ตัวอย่าง เช่น

1. ส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมทางการบริหารและการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย โดยพัฒนากลไกการทำงานในระบอบสภาท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นควบคู่ไปกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของชุมชนและภาคประชาสังคม

2. ประสานงานเพื่อก่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายการทำงาน ทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ อ.สะเตา จ.สงขลา และพื้นที่อื่น ๆ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนและสังคม ได้เข้าถึงการเฝ้าระวัง การตรวจสอบ และติดตามประเมินผล การดำเนินงานและการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลปริกได้ในทุกระดับ เป็นต้น (กองวิชาการแผนแผนงาน, 2553 : 5)

ประชาชนที่อาศัยภายในเขตเทศบาลตำบลปริกมีความตื่นตัวในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเป็นอย่างมาก เห็นได้จากภายในเขตเทศบาลตำบลปริกมีการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มหรือองค์ของตนเองภายในชุมชนหลายกลุ่มด้วยกัน มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มของตัวเองเกือบทุกชุมชน เพื่อที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองให้เท่าทันกับที่อื่น ๆ แต่ที่มีผลงานเด่นชัดที่ผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษานั้นมีด้วยกัน 5 ตัวอย่าง คือ กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้ กลุ่มธนาคารขยะกลุ่มออมทรัพย์เทศบาลตำบลปริก กลุ่มรักษะคลองปริก กลุ่มจักรปึกเทศบาล เนื่องจากทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าว มีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งและมีผลงานเป็นที่ยอมรับของบุคคลภายนอก กล่าวคือ กลุ่มธนาคารขยะ และกลุ่มรักษะคลองปริกได้เข้าร่วมการเป็นเครือข่ายชุมชนรักษะสิ่งแวดล้อม มีการทำกิจกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมกับทางเทศบาลตำบลปริก จนได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียวร่วมกับทางเทศบาลตำบลปริก ในปี 51 และปัจจุบันได้เข้าร่วมเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นร่วมขับเคลื่อนสู่ตำบลสุขภาวะ (รอบีอะ โต๊ะหิม : 2553) กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้ เป็นกลุ่มที่มีการรวมตัวกันของสมาชิกกลุ่มมากที่สุด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มรู้จักการออม รวมทั้งทางกลุ่มยังจัดให้มีสวัสดิการต่าง ๆ แก่สมาชิกภายในกลุ่ม อาทิเช่น มีเงินชดเชยเมื่อสมาชิกในกลุ่มเสียชีวิต มีเงินค่ารักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วยและพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลไม่เกิน 5 วัน เป็นต้น (อัมฤทธิ์ เรื่องโรจน์ : 2553) กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกมีการรวมตัวกันของสมาชิกมากเป็นอันดับสองของเทศบาล และมีการดำเนินการเรื่องการเงินตามหลักศาสนาอิสลาม (วิไลวรรณ เบ็ญห๊ะ : 2553) กลุ่มจักรปึกเป็นหนึ่งในกลุ่มเครือข่ายในด้านกิจกรรมกลุ่มอาชีพของทางเทศบาล ผลงานของกลุ่ม คือ การทำตะกร้าเด็กอ่อนเพื่อส่งให้ทางเทศบาลนำไปสนับสนุนแผนการปฏิบัติงานของทางเทศบาล (กองสาธารณสุขฯ) ซึ่งทางเทศบาลมีโครงการออกเยี่ยมแม่และเด็ก เมื่อมีเด็กคลอดภายในเขตเทศบาล ทางเจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขก็จะลงพื้นที่เยี่ยมเยียนและนำตะกร้าเด็กอ่อนเพื่อเป็นของขวัญให้กับแม่และเด็ก นอกจากการทำตะกร้าเด็กอ่อนแล้วทางกลุ่มยังมีผลิตภัณฑ์อื่น ๆ อีกมากมาย เช่น การเย็บกางเกงลายผ้าถุง การเย็บผ้าอูญาบ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าเทศบาลตำบลปริก ได้ให้ความสำคัญของประชาชนให้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของเทศบาลอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายภาครัฐในการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชน กลุ่มคน หรือองค์กรต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยเน้นให้ทุกคนมีโอกาสให้ทุกคนมีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในลักษณะกระบวนการประชาคมหรือประชาสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษาเรื่องบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัจจุบันประชาสังคมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและเป็นพลังขับเคลื่อนให้ท้องถิ่นพัฒนาไปในทิศทางที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ประชาสังคมมีความหลากหลายของกลุ่มคนที่ได้นำความคิดหรือระดมความคิดของกลุ่มออกมา แสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน และเห็นผลประโยชน์ของชุมชนร่วมกัน ดังนั้น จึงมีแนวความคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาสังคม
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
4. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

1.1 ความหมายเกี่ยวกับบทบาท

บทบาท ตรงตามภาษาอังกฤษว่า “Role” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 459) ให้ความหมายว่า การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ และได้มีผู้ให้ความหมายในแนวคิดของนักจิตวิทยา นักการศึกษาและนักสังคมวิทยาได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับบทบาทไว้หลากหลายความหมายหลายทัศนะ ดังนี้ (อาทิตติยา ดังกิจเจริญ, 2548 : 7)

สุชาติ รังสินันท์ (2539 : 9-12) กล่าวถึงบทบาทของผู้นำของบทบาทหรือผู้บริหาร โดยสรุปว่า ผู้นำหรือหัวหน้างาน จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือจะเป็นผู้กำหนดทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้ จึงได้แก่ การเป็นผู้ริเริ่มจากตัวผู้นำเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างและเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ ให้การปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบว่างานนั้นเป็นไปตามแผนงานหรือไม่มีปัญหา อุปสรรคอย่างไร

ภิญโญ สาร (2540 : 55) ให้ความหมายบทบาทว่าสิ่งที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งหนึ่งถูกผู้อื่นคาดหวังให้การกระทำที่เรียกว่าบทบาทหน้าที่ ซึ่งกำหนดควบคุมคู่กับตำแหน่งซึ่งบุคคลนั้นครองอยู่ หรือหมายถึง หน้าที่หรือเงื่อนไขที่ต้องการทำ

พิทยา สายหนู (2540 : 46) สถานภาพและบทบาทของสังคมของบุคคลว่าเป็นเรื่องของตำแหน่งและหน้าที่ ซึ่งกำหนดความเป็นบุคคล ในขณะที่คนใดคนหนึ่ง มีการกระทำทางสังคมเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับคนอื่นคนหนึ่งนั้น ซึ่งต่างฝ่ายย่อมปฏิบัติตามหน้าที่ของงาน การกำหนดบทบาทสำหรับแต่ละสถานภาพของสังคม เกิดจากการตกลงร่วมกันของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กันตามที่เห็นว่าสะดวกและเหมาะสมให้ประโยชน์ที่ต้องตอบสนองกันได้

อาทิตติยา ดังกิจเจริญ (2548 : 12) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท หมายถึงผลสืบเนื่องที่มีแบบของการกระทำที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์แห่งการปฏิสัมพันธ์นั้น บทบาทเป็นวิธีการแสดงพฤติกรรมของบุคคลว่าควรปฏิบัติอย่างไร หรือคาดหวังว่าบุคคลอื่นจะปฏิบัติต่อตนอย่างไร บทบาทของบุคคลในสังคมย่อมขึ้นอยู่กับสถานภาพที่ตนเป็นอยู่ บทบาทของบุคคลจึงแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสถานภาพ อุปนิสัย ความคิด ความรู้ ความสามารถ มุมเหตุจูงใจ การอบรม ความพอใจ และตำแหน่งหน้าที่

บทบาทที่จริงนั้น เป็นผลแห่งปฏิภิกิริยาแห่งบุคลิกภาพของบุคคลที่ครองสภาพบุคคลที่มีส่วนร่วมในพฤติกรรม และสิ่งกระตุ้นต่างๆ ที่มีในเวลาและสถานที่ ที่ซึ่งมีการแสดงบทบาทแตกต่างกันตามหน้าที่ที่กำหนดไว้เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตามเงื่อนไขและอำนาจหน้าที่

1.2 ทฤษฎีบทบาท (Role Theory)

สงวน สิทธิเลิศอรุณ จำรัส ต้วงสุวรรณ และจิตติพงษ์ ธรรมานุสรณ์ (2522 : 51, อ้างถึงใน กิตติยาพร ศรีวงศ์ชัย, 2542 : 39) ได้แบ่งการแสดงบทบาทออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. บทบาทตามความคาดหวัง (Expected Role) เป็นบทบาทที่ต้องแสดงตามความคาดหวังของคนอื่น
2. บทบาทตามลักษณะการรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพรับรู้เองว่า ตนควรจะมีบทบาทอย่างไร
3. บทบาทที่แสดงจริง (Actual Role) เป็นบทบาทหน้าที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริง ซึ่งอาจจะเป็นบทบาทตามที่สังคมคาดหวังหรือเป็นบทบาทที่ตนเองคาดหวัง หรืออาจไม่แสดงตามบทบาทที่สังคมคาดหวังและตนเองคาดหวัง

ราล์ฟ ลินตัน (Ralph Linton, 1976: 113-115, อ้างถึงใน ปรีชา นันทพฤกษา, 2536 : 13) ได้กล่าวว่าในเรื่องฐานะตำแหน่ง (Status) และบทบาท (Role)

ของฐานะตำแหน่ง โดยถือว่าสังคมตั้งอยู่บนรากฐานของการปฏิบัติและการโต้ตอบจากสังคม ถ้าหากคนในสังคมนั้น ๆ ตอบโต้และให้ความเห็นว่าฐานะตำแหน่งเป็นนามธรรม หากจะกล่าวถึงตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใดแล้วจะมีตำแหน่งอื่นมาเกี่ยวข้องทันที เช่น จะมีตำแหน่งผู้บังคับบัญชา ไม่ได้มีตำแหน่งผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งสองตำแหน่งนี้จะต้องคู่กันเหมือนเหรียญสองด้าน ด้านหนึ่งเป็นตำแหน่งอีกด้านหนึ่งเป็นบทบาท เมื่อตำแหน่งเป็นผลรวมของสิทธิและหน้าที่ บทบาทก็เป็นความประพฤติตามสิทธินั้น ๆ

เอส.เอฟ นาดेल (S.F Nadel, 1958 : 29, อ้างถึงใน กิตติยาพร ศรีวงศ์ชัย, 2542 : 39) นักมานุษยวิทยาชาวอังกฤษ ไม่เห็นพ้องกับ Linton ในตอนที่กล่าวถึง “บทบาท” ทางสังคม Nadel กล่าวว่าบทบาทที่ Linton ได้กล่าวข้างต้นเป็นเพียงการกล่าวอย่างกว้าง ๆ ถึงหลักที่เป็นแนวทางของพฤติกรรมของคน (Governing Factor) Nadel ได้ให้สูตรเกี่ยวกับบทบาทของคนไว้ ดังนี้

$$P = a, b, c, \dots n.$$

$$P = \text{บทบาท}$$

$$a, b, c, n. = \text{ส่วนประกอบที่ส่งผล}$$

$$a = \text{ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท}$$

$$b = \text{ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดไม่ได้}$$

$$c = \text{ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย}$$

Nadel ได้แบ่งส่วนประกอบที่ส่งผลของบทบาทออกเป็น 3 ชนิด คือเอาอย่างและทำตามถ่ายทอดสืบต่อกันมา ซึ่งบทบาทตามแต่ละสถานภาพทางสังคมนั้น มีการกำหนดไว้ดังนี้

1. บทบาทในข้อตกลงของคู่กระทำสัมพันธ์กันในเรื่องนั้น ๆ
2. บทบาทในกฎเกณฑ์ข้อบังคับของหมู่คณะที่ร่วมทำกิจกรรมอย่างเดียวกัน
3. บทบาทในประเพณีธรรมเนียมนั้น ๆ
4. บทบาทในตัวกฎหมายของบ้านเมืองนั้น ๆ

1.3 ประเภทของบทบาท

ได้มีนักคิดจัดแบ่งประเภทบทบาทไว้ ดังนี้ คือ

ทิตยา สุวรรณบุญ (2527 : 34, อ้างถึงใน อาทิตติยา ดังกิจเจริญ, 2548 : 10) ได้แบ่งบทบาทไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. บทบาทอุดมคติ (Idea Role) คือ บทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรปฏิบัติ ซึ่งถูกกำหนดโดยการอบรม คำแนะนำ คำสั่งสอน หน้าที่ และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual Role) คือ บทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมที่จะต้องปฏิบัติ ซึ่งถูกกำหนดโดยผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมนำเอาบทบาททางอุดมคติไปแปลความเพื่อจะปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่นั้น ๆ จะมีลักษณะแตกต่างหรือคล้ายคลึงกันอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแปลความ โดยมีสภาพแวดล้อมเป็นข้อจำกัดและสิ่งเกื้อกูล

อรุณ รักธรรม (2535 : 112) ได้แบ่งประเภทบทบาทออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. บทบาทจริง (Actual Role) เป็นพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ที่ถูกรับผิดชอบโดยอารมณ์ เจตคติ พฤติกรรมส่วนตัว และปัญหาในการปฏิบัติงาน
2. บทบาทที่ถูกกำหนด (Prescription Role) เป็นขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งหน่วยงานหรือองค์กรเป็นผู้กำหนด
3. บทบาทที่คาดหวัง (Expectation Role) เป็นความคาดหวังของบุคคลอื่นหรือสังคมที่มีต่อบุคคลผู้ครองตำแหน่ง และเป็นความคาดหวังของตนเองต่อบทบาทนั้น ๆ

สงวนศรี วิรัชชัย (2527 : 23-24, อ้างถึงใน อาทิตติยา ดังกิจ เจริญ, 2548 : 11) อธิบายว่าถ้าพิจารณาลักษณะของบทบาทในสังคมให้ลึกซึ้งแล้ว จะพบบทบาทอยู่หลายรูปแบบหลายลักษณะ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. บทบาทตามที่กำหนด (Prescription Role) หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่มหรือองค์กรนั้น ๆ เช่น ข้อกำหนดที่ว่าข้าราชการต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งการโดยชอบ เป็นต้น
2. บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง (Expectation Role) หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติบทบาทที่ผู้รับความคาดหวังอาจไม่ตรงกับบทบาทที่กำหนดไว้ได้ เพราะอาจมีการคาดหวังมากกว่าหรือน้อยกว่าข้อกำหนดที่ตนได้รับทราบ
3. บทบาทตามความคิดของผู้ที่อยู่ในตำแหน่ง (Subjective Role) หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งคิดและเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ เช่น ผู้บังคับบัญชาคิดว่าตนมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้นบทบาทของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งอาจจะสอดคล้องกับบทบาทที่กำหนดและอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับบทบาทที่ถูกคาดหวังก็ได้
4. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Enacted Role) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของเจ้าตัวผู้อยู่ในตำแหน่ง แต่ก็อาจมีกรณีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความคาดหวังของผู้อื่นทั้ง ๆ ที่บทบาทนั้นไม่ตรงกับความคิดของตนก็ได้

5. บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ (Perceived Role) หมายถึงรูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งโดยธรรมชาติการรับรู้ นั้น คนเรา จะมีการเลือกที่จะรับรู้และอาจมีการรับรู้ที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงด้วยอิทธิพลจากประสบการณ์ และสถานการณ์หลาย ๆ อย่าง ดังนั้น เมื่อผู้อยู่ในตำแหน่งแสดงบทบาทโดยการแสดงพฤติกรรม อย่างหนึ่ง ผู้ที่พบเห็นอาจรับรู้พฤติกรรมหรือบทบาทนั้นในทางที่แตกต่างกันออกไป

1.4 องค์ประกอบของบทบาท

พัชนี วรกริน (2522 : 20, อ้างถึงใน กิติพร ศรีวงศ์ชัย, 2542 : 38) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทโดยจำแนกองค์ประกอบของบทบาท ดังนี้

1. ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท (Peripheral Attributes) ได้แก่ บทบาทที่แม้แต่จะขาดหายไป หรือมิได้แสดงบทบาทนี้ ก็ไม่ทำให้บทบาทที่ต้องการผิดไป
2. ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและจะขาดมิได้ (Required Attributes) ได้แก่ บทบาทที่สำคัญ ถ้าขาดส่วนนี้แล้วจะทำให้บทบาทของตำแหน่งผิดไป
3. ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับกำหนดให้กระทำ หรือปฏิบัติ ถ้าบุคคลที่สวมบทบาทตามตำแหน่งไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจน ก็ถือว่าบุคคลนั้นไม่ได้แสดงในบทบาทนั้น ๆ

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาสังคม (Civil Society)

2.1 ความหมายของประชาสังคม

คำว่า “ประชาสังคม” ถือเป็นคำที่เกิดขึ้นใหม่ในสังคมไทยคำหนึ่ง การศึกษาเรื่องประชาสังคม ทั้งในทางกฎหมายและนโยบายของรัฐจึงจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษา ในเรื่องความหมายของคำว่า ประชาสังคม เสียก่อน แต่ถึงแม้ประชาสังคมจะเป็นแนวคิดใหม่ สำหรับสังคมไทยแต่ก็มีความเป็นมาไม่น้อยกว่า 2 ศตวรรษ

ประเวศ วสี (2540 : 54) ให้ความหมายประชาสังคมโดยใช้คำว่า “ความเป็นชุมชนแทน” (Community Building) หมายถึงการที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีอุดมคติ ร่วมกัน หรือความเชื่อร่วมกันในบางเรื่อง มีการติดต่อสื่อสารกัน หรือมีการรวมกลุ่มกัน อยู่ห่าง กันก็ได้ มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีเรื่องจิตใจเข้ามาด้วย มีความรัก มีมิตรภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกัน ในการกระทำในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่าง จะเรื่องใดก็แล้วแต่และมีการจัดการ

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2541 : 124) ได้นิยามเรื่องเกี่ยวกับประชาสังคม ว่า หมายถึง เครือข่าย กลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ สถาบัน และชุมชนที่มีกิจกรรมเคลื่อนไหวอยู่ ระหว่างรัฐกับปัจเจกชน ซึ่งประชาสังคมมีจุดเน้นที่สำคัญ ได้แก่

1. การไม่ยอมให้รัฐเข้ามาครอบงำ แต่ยอมรับการช่วยเหลือจาก ภาครัฐ

2. ความไม่ชอบในปัจเจกนิยมที่ส่งเสริมในคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม แต่จะส่งเสริมให้ปัจเจกชนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม

ชูชัย ศุภวงศ์ (2540 : 165) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับประชาสังคมว่าหมายถึงการที่ผู้คนในสังคมไทยได้เห็นวิกฤตการณ์หรือสภาพปัญหาในสังคมที่ยากเกินกว่าแก้ไขโดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันซึ่งนำไปสู่การก่อจิตสำนึกร่วมกัน รวมตัวกันเป็นกลุ่ม องค์กร ทั้งภาครัฐภาคเอกชนหรือภาคสังคมในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาหรือการท่างบางอย่างเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์กระทำด้วยความรัก ความสมานฉันท์ ความเอื้ออาทรภายใต้ระบบการจัดการโดยมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย

อลงกต วรกี (2542 : 4) ให้ความหมายประชาสังคมว่า หมายถึง การที่ประชาชนในสังคมมีจิตสำนึกร่วมกัน มีการร่วมมือกันผ่านองค์กรที่หลากหลาย และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายย่อย ๆ ของพลเมือง เพื่อทำการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิด เพื่อสร้างเอกลักษณ์ ความผูกพัน และความเชื่อร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐหรือเพื่อให้รัฐมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสาธารณะ ประชาสังคมนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนในสังคมมีการรวมตัวกันโดยไม่มีรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องในการกระตุ้นหรือกำหนดแบบแผนการรวมตัวซึ่งรัฐอาจมีการสนับสนุนได้เพียงการให้อิสระแก่ประชาชนให้ชุมชนหรือสังคมให้มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมกันโดยมีความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์และจิตสำนึกร่วมกันในการที่จะได้รับผลประโยชน์จากรัฐหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐ แต่ไม่ใช่การยึดกุมอำนาจรัฐโดยรูปแบบการรวมกลุ่มของประชาสังคมนั้นมี 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การรวมตัวในลักษณะองค์กรอาสาสมัคร ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวิชาชีพ
2. การรวมตัวในลักษณะสื่อมวลชน
3. การรวมตัวในลักษณะองค์กรวิชาการที่เป็นอิสระในรูปแบบสถาบันวิจัยและมหาวิทยาลัย
4. การรวมตัวในลักษณะการแสดงออกซึ่งแสดงถึงวัฒนธรรมหรือสัญลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์
5. การรวมตัวในลักษณะมูลนิธิเอกชน

การรวมกลุ่มประชาสังคมดังกล่าว มีมูลเหตุมาจากความต้องการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล รวมถึงการเรียกร้องผลประโยชน์ของประชาชน โดยอาศัยการรวมตัวในรูปแบบขององค์กร นอกเหนือจากการเรียกร้องความต้องการจากรัฐ โดยผ่านนักการเมืองท้องถิ่น หรือผู้แทนนักการเมืองในท้องถิ่นนั้น ดังนั้น การรวมกลุ่มประชาสังคมจึงต้องมีอิสระต้องได้รับการยอมรับตามกฎหมายเพื่อวิพากษ์วิจารณ์และรัฐบาลโดยปลอดการควบคุมของรัฐตามกฎหมาย

กฤษฎา บุญชัย (2541 : 13) ได้ให้ความหมายของประชาสังคมตามที่ตนคติและอุดมการณ์ที่แตกต่างกันดังนี้

1. พื้นที่การเมืองสาธารณะของประชาชน ซึ่งถือกำเนิดมาจากการก่อตัวของวัฒนธรรมชั้นกลางและขยายครอบคลุมปริมณฑลไปสู่ชนชั้นกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่หลากหลายและมีความสนใจจะเข้าร่วมพื้นที่การเมืองสาธารณะนี้
2. กระบวนการของประชาชนในการสร้างพื้นที่การเมืองสาธารณะของตนเองน้อยไม่ตกอยู่ภายใต้พื้นที่การเมืองของรัฐเป็นอิสระจากรัฐและทุน
3. เวทีสนามแห่งการต่อสู้ทางอุดมการณ์ฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งเป็นเวทีที่มีความหลากหลายและซับซ้อนทั้งขัดแย้งและร่วมมือขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์การต่อสู้ของฝ่ายต่าง ๆ อาจใช้ความรุนแรงหรือสันติวิธีขึ้นอยู่กับคุณภาพของสังคมนั้น
4. กลุ่มปฏิบัติการในภาคประชาสังคม เป็นกลุ่มที่เกิดจากการร่วมมือกันของชนชั้นต่าง ๆ เพื่อต่อสู้กับกลุ่มอื่น มีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงทางสังคม จะพยายามครอบครองความเป็นเจ้าอุดมการณ์

ในส่วนของการจัดแบ่งประเภทของประชาสังคมสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. ประชาสังคมแบบรัฐนิยม เป็นการกระจายอำนาจเปิดช่องให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในระดับหนึ่ง มีเป้าหมาย คือ การเพิ่มศักยภาพของรัฐในการจัดการและรักษาสภาพรัฐไว้ให้ได้
2. ประชาสังคมแบบทุนนิยม เป็นการลดบทบาทของรัฐในทางเศรษฐกิจและสังคมลง เปิดโอกาสให้กลไกตลาดและทุนทำงานอย่างเต็มที่ เน้นการแข่งขัน เพิ่มประสิทธิภาพ ต้องการให้กลไกตลาดปลดการควบคุมและให้พลังของตลาดสามารถควบคุมรัฐได้
3. ประชาสังคมแบบเสรีนิยมหรือแบบกลุ่มอาสาสมัคร เน้นความเป็นพลเมืองที่มีจิตสำนึกทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตยมากกว่าการเป็นพลเมืองที่ดีของรัฐให้ความสำคัญกับชนชั้นกลางกิจกรรมอาสาสมัครกลุ่มสมาคมอิสระที่หลากหลายในวัฒนธรรมแบบเมือง เน้นให้รัฐลดบทบาทต่อกิจกรรมสาธารณะลงมองรัฐในฐานะเป็นกลาง คอยตอบสนองความต้องการของประชาชน
4. ประชาสังคมแบบชุมชนนิยม เป็นผลจากการพัฒนาแนวความคิดชุมชนเข้มแข็งและขยายความเป็นชุมชนออกไปในวงกว้าง ประชาสังคมในทัศนะแบบชุมชนนิยมคือสังคมที่เต็มไปด้วยชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลายเน้นความร่วมมือ เอื้ออาทรตามแนวคิดชุมชนนิยม อันจะเป็นพลังที่เข้มแข็งของภาคประชาชนซึ่งประชาสังคมแบบชุมชนนิยมมิได้ปฏิเสธรัฐแต่มุ่งเน้นไปที่การก่อตัวของชุมชนโดยตรงและมองว่ารัฐยังสามารถเอื้อประโยชน์ให้แก่ประชาชนได้
5. ประชาสังคมแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนิรูปแบบใหม่เป็นเรื่องของการเคลื่อนไหวในพื้นที่การเมืองสาธารณะด้านขบวนการประชาชน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง กฎกติกา อุดมการณ์ของสังคม

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542 : 67) กล่าวว่า ความเป็นประชาสังคม หมายถึงการที่วัฒนธรรมซึ่งเป็นกระแสหลักของสังคม รักษาคุณค่าพื้นฐานของมนุษยชาติ ได้แก่ การร่วมมือการกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงดูกัน การพึ่งพิงอิงกัน และแบ่งปันกัน และความพอดี มากกว่าที่จะเป็นคุณค่าเรื่องการแข่งขัน การสะสม การทำลายล้างกัน การแย่งชิงกัน และความเกินพอดี ความเป็นประชาสังคมยังหมายรวมถึงสถานการณ์ที่ภาคประชาชนเป็นหลัก เป็นส่วนนำภาครัฐ เป็นส่วนใช้และรักษา ปกป้อง บริบาลภาคประชาชน มีมาตรการในการรักษาดุลยภาพระหว่างธุรกิจกับเศรษฐกิจและดุลยภาพระหว่างรัฐกิจกับสาธารณกิจ ส่งเสริมให้องค์กรภาคประชาชนมีพลัง ไม่ใช่ทอนพลังให้ประชาชนเป็นเจ้าของอยู่อย่างยั่งยืนมากกว่าเป็นรับเงินหรือการพัฒนา หรือรับงบประมาณรายจ่ายเพียงอย่างเดียว กล่าวอีกนัยหนึ่งความเป็นประชาสังคม หมายถึงรัฐบาลโดยประชาชนที่แท้จริงไม่ใช่รัฐบาลเพื่อประชาชน

อนุชาติ พวงสำลี (2542 : 35) เครือข่าย กลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ สถาบันและชุมชนที่มีกิจกรรมหรือมีการเคลื่อนไหวอยู่ระหว่างรัฐกับปัจเจกชน โดยจุดเน้นของประชาสังคมได้แก่

1. ไม่ชอบและไม่ยอมให้ครอบงำหรือบงการ แม้ว่าจะยอมรับการช่วยเหลือ และมีความร่วมมือกับรัฐได้ แต่ก็สามารถชั่งน้ำหนักและคัดค้านรัฐได้พอสมควร
2. ไม่ชอบลัทธิปัจเจกชนนิยมสุดขั้ว ซึ่งส่งเสริมให้คนเห็นแก่ตัว ต่างคนต่างอยู่แก่งแย่ง แข่งขันกันจนไม่เห็นประโยชน์ส่วนรวม หากแต่สนับสนุนให้ปัจเจกชนรวมกลุ่มรวมหมู่และมีความสามารถรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยไม่ปฏิเสธการแสวงหาหรือปกป้องผลประโยชน์เฉพาะส่วน เฉพาะกลุ่ม

มนทกานต์ ตปนียางกูร (2545 : 12) ได้สรุปความหมายของประชาสังคมไว้ว่าองค์กรและกิจกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นโดยประชาชน อยู่นอกเหนืออำนาจรัฐ คำนึงถึงสาธารณะประโยชน์เป็นสำคัญ

จากความหมายของประชาสังคมที่นักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้ให้ความหมายไว้ นั้นอาจจะสรุปได้ว่า ประชาสังคม หมายถึง การรวมตัวกันของประชาชนอาจจะอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ชุมชน องค์กร องค์กรมูลนิธิต่าง ๆ เป็นต้น มีแนวคิด วัตถุประสงค์ และจิตสำนึกร่วมกัน ร่วมกันแก้ปัญหาของกลุ่มหรือของท้องถิ่นให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม โดยปราศจากการครอบงำจากรัฐ มีอิสระจากอำนาจรัฐ รัฐเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำเท่านั้น

2.2 ต้นกำเนิดแนวคิดประชาสังคม

นักคิดด้านประชาสังคมส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การเปลี่ยนแปลงของยุโรปช่วงศตวรรษที่ 18 ที่เป็นผลมาจากสิ่งสมการเปลี่ยนแปลงในยุคก่อนหน้านั้นเป็นต้นกำเนิดของแนวคิดประชาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเติบโตของระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ซึ่งเกิดจากการขยายตัว

ของการเกษตรและการค้าทำให้ชนชั้นกลางที่มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจสามารถขยายอำนาจทางการเมืองของตนมากขึ้น

บทบาทของกลุ่มชนชั้นกลางในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผ่านทางการจับกลุ่มพูดคุยถึงปัญหาสังคมทางการเมือง วิกฤตการณ์รัฐและนโยบายสาธารณะ รวมทั้งพฤติกรรมบางประการของศาสนจักรในที่สาธารณะได้เป็นการสร้างพื้นที่การเมืองสาธารณะที่เปิดโอกาสการเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงแก่สามัญชนในฐานะพลเมืองประชาสังคมได้กลายเป็นมิติใหม่ของการมีส่วนร่วมทางสังคมที่บุคคลสามารถแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมืองโดยไม่ต้องอยู่ใต้อำนาจอำนาจทางการเมืองที่เป็นทางการซึ่งมีรัฐเป็นตัวกลาง (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, 2544 : 7)

อย่างไรก็ตามในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 โดยเฉพาะในช่วงหลัง ค.ศ. 1870 ซึ่งเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงทั่วโลก แนวคิดประชาสังคมเสื่อมลงจากรัฐได้ขยายบทบาท เข้าแทรกแซงเศรษฐกิจสังคม รวมทั้งขยายกลไกระบบราชการเข้าครอบคลุมแบบทุกมิติในวิถีชีวิตทางสังคมของประชาชน การแทรกแซงดังกล่าวได้ทำให้อำนาจการเมืองที่เป็นทางการของรัฐเข้าครอบครองและมีอำนาจผูกขาด จนทำให้ปริณทลสาธารณะขาดความเป็นอิสระและสูญเสียลักษณะความเป็นประชาธิปไตยลง (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, 2544 : 14)

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 แนวคิดประชาสังคมกลับมาเป็นที่สนใจอีกครั้งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของปรัชญาแนวคิดแบบหลังสมัยใหม่ที่วิพากษ์การเมืองแบบเดิมและเอื้อต่อการก่อตัวของการเมืองแบบใหม่ คือ การเมืองเพื่ออัตลักษณ์ ซึ่งส่งผลให้เกิดกลุ่มกิจกรรมที่เคลื่อนไหว เพื่อการเมืองใหม่มีกว้างขวางมากพอสมควร (ธีรยุทธ บุญมี, 2547 : 124)

2.3 ลักษณะของประชาสังคมในประเทศตะวันตก

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 แนวคิดเรื่องประชาสังคมกลับมาเป็นที่สนใจของแวดวงวิชาการตะวันตกอีกครั้ง อันเป็นผลมาจากความเปลี่ยนแปลงใน 2 ส่วนด้วยกัน คือ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก โดยเฉพาะการที่ขบวนการโซเวียตในโปแลนด์ประสบความสำเร็จในการเรียกร้องต่อรัฐบาลคอมมิวนิสต์ จนนำไปสู่การจัดตั้งสหภาพแรงงานเสรีที่ถูกต้องตามกฎหมายได้สำเร็จเป็นแห่งแรกในกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์และการเกิดขบวนการเรียกร้องต่างๆ ในสังคมของประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า (รวมทั้งสหรัฐอเมริกา) เนื่องมาจากความไร้ประสิทธิภาพของกลไกของรัฐที่ล้มเหลวในการแก้ปัญหาสังคมที่มีความซับซ้อนมากขึ้นตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

โรเบิร์ต นิสเบต (Robert Nisbet, 1984 : 65, อ้างถึงใน พงษ์ยุทธ์ สีฟ้า, 2547) ในหนังสือ “The Quest of the Community” กล่าวถึง รัฐซึ่งเดิมเคยมีบทบาทหน้าที่จำกัดอยู่กันอย่างมีพหุนิยม มีความหลากหลายแตกต่าง แบ่งอำนาจหน้าที่ ร่วมกันปกครองร่วมกันดูแล

ประชาชน ไม่มีใครมีอำนาจเด็ดขาดแท้จริง ครั้นหลังจากปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 พหุนิยม ก็กลายเป็นสถานะเอกนิยม (Monism) รัฐมีอำนาจเหนือองค์กรทางสังคมอย่างสิ้นเชิงจะเข้ามาทำการหลาย ๆ อย่างแทนองค์กรภาคสังคม แม้รัฐจะอนุญาตให้ประชาชนรวมตัวเป็นกลุ่มเครือข่าย สมาคม ชุมชน ชุมชนต่าง ๆ แต่ในมุมมองของรัฐ องค์กรที่เกิดจากการรวมกลุ่มนี้ไม่มีความชอบธรรม เป็นเพียงของสมมุติขึ้นมา หรือสร้างขึ้นมาโดยปัจเจกชนและรัฐเท่านั้น

การสูญเสียซึ่งชุมชน หรือประชาคม ได้ชี้ให้เห็นว่า ปัจเจกชนอยู่กันอย่างมีปัญหาแทนที่จะอยู่อย่างอิสระ มีเสรีภาพ มีความสร้างสรรค์ แต่นับวันกลับจะรู้สึกโดดเดี่ยว เหงา และแปลกแยก จากการที่ประชาชนเคยอยู่ในฐานะสมาชิกขององค์กรชุมชน เครือข่ายทางสังคม ที่เคยยึดเหนี่ยว ผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น ด้วยประเพณี กฎเกณฑ์ และวิถีชีวิตขององค์กรทางสังคมทั้งหลาย ครั้นหลังการปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 ก็ได้ทำลายพันธนาการขององค์กรเหล่านี้การเป็นปัจเจกชน (Individuals) ที่ไม่สนใจเรื่องของส่วนรวม โดยได้เสนอให้มีความสำคัญกับชุมชนและสังคมให้มากขึ้น ก็เพื่อให้ปัจเจกชนพัฒนาตัวเองได้ดียิ่งขึ้น เขาไม่เห็นว่าการจะละทิ้งปัจเจกนิยม แต่เราควรที่จะพัฒนาปัจเจกชน ไปท่ามกลางการพัฒนาชุมชน และสังคมนั่นเอง

โรเบิร์ต บูธ ฟาวเลอร์ (Rober Booth Fowler, 1991 : 83, อ้างถึงใน เสาวนีย์ กุลสมบุรณ์ และคณะ, 2543 : 18) ในหนังสือชื่อ “The Dance with Community” ในปี ค.ศ. 1991 กล่าวถึงแนวคิด 6 แนว ในหมู่ปัญญาชนอเมริกันเมื่อพูดถึงชุมชนหรือประชาสังคมในรอบ ค.ศ. 1960-ค.ศ. 1990

แนวคิดที่ 1 แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) การมีส่วนร่วมของประชาชนจริงๆ ในสาธารณกิจต่างๆ นั้น นับวันจะน้อยลงไปเรื่อยๆ เพราะสังคมทุกวันนี้ มีความเป็นชุมชน ประชาสังคมน้อยลงไปทุกทีจึงจำเป็นต้องเริ่มสร้างสังคมที่มีชุมชน ประชาสังคมขึ้นมาให้ได้ ซึ่งในสังคมเช่นนี้พลเมืองจะต้องมีการศึกษา มีการจัดตั้ง และได้รับมอบอำนาจหน้าที่ต่างๆ เท่าที่จะเป็นไปได้

แนวคิดที่ 2 แนวคิดแบบประชาธิปไตยแบบสาธารณนิยม (Republicanism) ซึ่งย้าให้ประชาชนเป็น “พลเมือง” ที่ถือเอากิจของส่วนรวมเป็นกิจของตนเอง มีคุณธรรมเพื่อส่วนรวม หรือเป็นการเมืองเพื่อชุมชน คือ ประชาสังคมนั่นเอง

แนวคิดที่ 3 พูดถึงชุมชน ประชาสังคมที่เน้นรากฐานทางประวัติศาสตร์ และจารีตประเพณี คือ เน้นการฟื้นฟูสถาบันดั้งเดิม อันมีเอกลักษณ์นอกภาครัฐ และไม่เป็นทางการ เช่นครอบครัว วัด โบสถ์ ละแวกบ้านหรือย่านที่อยู่อาศัย

แนวคิดที่ 4 พูดถึงชุมชน ประชาสังคมที่เน้นเรื่องการสร้างจิตสำนึกและการสร้างองค์กรเพื่อนำไปสู่การเกิดชุมชน ประชาสังคมระดับโลก

แนวคิดที่ 5 พูดถึงชุมชน ประชาสังคม ที่เน้นย้ำถึงการสร้างชุมชน ประชาสังคมทางศาสนาต้องอาศัยความเชื่อ และแรงบันดาลใจทางศาสนา จริยธรรม และเรื่องคุณธรรมเป็นเรื่องจำเป็น สำหรับสมาชิกในการสร้างชุมชนและประชาสังคมต่างๆ

แนวคิดที่ 6 แนวคิดทฤษฎีชุมชน ประชาสังคม แบบเอ็กซิสเตนเชียลลิสม์(Existentialism) คือ การสร้างชุมชน ประชาคม ที่มีการสร้างวัฒนธรรมที่คนเห็นด้วยกันขึ้นมา แต่ก็ต้องเป็นคนที่เห็นแตกต่างกันไปบ้าง โต้แย้ง ถกเถียง แสดงความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุด ไม่ได้มองมนุษย์ในแง่ดี หากแต่มนุษย์มีความเห็นแก่ตัวจึงไม่เชื่อว่ามนุษย์จะกระทำความดีหรือรักและจริงจัง บริสุทธิเสมอไปในการสร้างชุมชนประชาคมและถึงมีชุมชนประชาคมแล้ว ก็ยังไม่แน่ว่าจะทำอะไรที่ดี และเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมเสมอไป

ไซร์ตัน เจริญสินโอสถ (2540 : 87) ได้อธิบายลักษณะของการเมืองรูปแบบใหม่ซึ่งเป็นรูปแบบของแนวคิดประชาสังคมในประเทศตะวันตกมีลักษณะ ดังนี้

1. การเมืองแบบใหม่ไม่ศรัทธาในระบบการปกครองแบบรัฐสภาที่เป็นอยู่ เพราะเห็นว่าไม่มีที่ว่างหรือพื้นที่ให้ประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง เป้าหมายสำคัญของการเมืองแบบใหม่จึงไม่ใช้การเมืองแบบรัฐประหารชาติที่มุ่งเน้นช่วงชิงอำนาจรัฐแต่อยู่ที่การสร้างการเมืองแบบที่ให้ประชาชนธรรมดาสามัญอย่างแท้จริงในรูปแบบของขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนแบบต่างๆ มากกว่า

2. การเมืองแบบใหม่สนใจการเมืองในบริบทที่กว้างไกลกว่าพรมแดนของรัฐประชาชาติและอำนาจอธิปไตย เป็นการเมืองที่มีโลกทัศน์ในระดับโลก แต่เคลื่อนไหวในระดับท้องถิ่นหรือระดับย่อย โดยเชื่อมโยงปัญหาในระดับย่อยไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ หรือระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในระดับโลก

3. กลุ่มคนที่สนับสนุนหรือเป็นรากฐานให้การเมืองแบบใหม่ เป็นคนละชุดกันกับของการเมืองแบบเก่า คือ การเมืองแบบเก่าได้รับการสนับสนุน จากชนชั้นนายทุน ผู้ประกอบการ ชนชั้นกลาง และชนชั้นแรงงาน ในขณะที่กลุ่มคนหลักที่สนับสนุนการเมืองแบบใหม่ ได้แก่ กลุ่มคนที่เรียกขานกันในวาทกรรมวิชาการปัจจุบันกระแสหนึ่งว่า “ชนชั้นกลางใหม่” ซึ่งมีลักษณะเด่นอยู่ที่มีการศึกษาสูง รายได้ดี อาศัยอยู่ในเมืองและเป็นมืออาชีพในแขนงวิชาต่างๆ ชนชั้นกลางใหม่เหล่านี้ไม่พอใจกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่ดำรงอยู่ในสังคม เพราะทำให้คุณภาพชีวิตตกต่ำลง จึงต้องการเปลี่ยนแปลง โดยเข้าไปมีบทบาทในลักษณะร่วมมือกับกลุ่มคนอื่น ๆ ที่ไม่มีบทบาทหรือพื้นที่ในการเมืองแบบเก่า

4. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ มีเป้าหมายเด่นชัดอยู่ที่การช่วงชิงการนำในการสร้างค่านิยมหรือความหมายชุดใหม่ให้กับสิ่งที่เรียกว่า/ต่อสู้/เคลื่อนไหว โดยไม่ตกอยู่ภายใต้เงื่อนไข หรือกติกาของการเมืองแบบเก่า เป็นเรื่องของการช่วงชิงการนำ (Hegemony) ในการกำหนดหรือสร้างค่านิยม/ความหมายชุดใหม่ให้กับสิ่งต่างๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเอกลักษณ์ คุณค่า ความจริง ความรู้ ฯลฯ ในรูปของวาทกรรม (Discourse) ว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมในที่สุด

5. ยุทธศาสตร์ที่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ใช้ คือ วิธีการปะทะเผชิญหน้า หรือแตกหัก โดยมีเป้าหมายในการเคลื่อนไหวเพื่อต้องการสร้างค่านิยม

หรือความหมายใหม่ให้กับสิ่งที่เรียกร่องมากกว่าการปฏิรูป ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปอย่างการเมืองแบบเก่า

อย่างไรก็ตาม ลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมมีผลต่อรูปแบบแนวคิดประชาสังคมที่ต่างกันออกไป แม้จะเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศตะวันตกหรือประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยกัน กรณีตัวอย่างที่น่าสนใจ คือ ความแตกต่างของประชาสังคมในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ซึ่ง Foweraker ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างไว้ว่า ทั้งสองสังคมต่างเป็นเศรษฐกิจอุตสาหกรรมก้าวหน้าและมีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมานาน แต่นักทฤษฎีที่สหรัฐอเมริกาและที่ยุโรปมาจากเศรษฐกิจและสังคมที่ต่างกัน ดังนั้น ทฤษฎีขบวนการทางสังคมจึงมีจุดเน้นที่ต่างกันไป

ในยุโรปตะวันตกประวัติความเป็นมาของขบวนการประชาธิปไตยแตกต่างไปจากที่สหรัฐอเมริกา ประสบการณ์ของยุโรปผ่านขบวนการสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democracy) พัฒนาการของรัฐสวัสดิการสหภาพแรงงานพัฒนาเป็นสถาบันที่ค่อนข้างแกร่งและมีธรรมเนียมของการชักจูงให้สหภาพแรงงานพัฒนาเป็นสถาบันที่ค่อนข้างแข็งแกร่งและมีธรรมเนียมของการชักจูงให้สหภาพแรงงานร่วมมือกับรัฐบาลในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจด้วย (Corporatism)

สำหรับยุโรปตะวันตก การก่อตัวของขบวนการทางสังคมจากทศวรรษ 1960 จะเป็นเรื่องใหม่มาก นักทฤษฎีพยายามอธิบายการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ใหม่นี้ โดยวิเคราะห์ว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและวัฒนธรรม พวกเขาสรุปว่า ขบวนการทางสังคมใหม่เป็นความพยายามของบุคคลเพื่อสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมและการเมืองใหม่ เนื่องจากอัตลักษณ์ดังกล่าวนี้ถูกปฏิเสธโดยระบอบรัฐที่เป็นอยู่ นักทฤษฎีของยุโรปต้องการสร้างความตื่นตัวและแนวความคิดใหม่เพื่อขับเคลื่อนสังคมไปสู่สังคมที่ดีกว่าด้วย

ส่วนที่สหรัฐอเมริกานั้นมิได้มีประวัติของสังคมนิยมประชาธิปไตยและยังไม่มีธรรมเนียมของการชักจูงให้สหภาพร่วมมือกับรัฐบาลในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจ สหภาพแรงงานไม่แข็งแกร่งและมีความสำคัญมากนัก นักทฤษฎีที่สหรัฐอเมริกามีได้อธิบายการก่อตัวของขบวนการทางสังคมใหม่ ว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญ แต่วิเคราะห์ว่าเป็นไปได้เพราะความสามารถของกลุ่มสังคมใหม่ ๆ ที่จะแสวงหาเงินทุนและทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้เพื่อรณรงค์ให้พวกเขาได้อำนาจทางการเมือง หรือปรับเปลี่ยนนโยบายและกฎหมายได้ระบบที่เป็นอยู่เดิม นักทฤษฎีที่สหรัฐอเมริกาไม่สนใจไถ่ถามว่าเหตุใดขบวนการทางสังคมจึงเกิดขึ้น พวกเขาคิดว่าคำตอบชัดเจนโดยตัวมันเองอยู่แล้ว เขาสนใจมากกว่าทำไมบางขบวนการประสบความสำเร็จและบางขบวนการล้มเหลว

2.4 ลักษณะของประชาสังคมในประเทศกำลังพัฒนา

ประเทศกำลังพัฒนามีภูมิหลังและประวัติศาสตร์ที่ต่างไปจากประเทศตะวันตกปัญหาที่นำไปสู่การเคลื่อนไหวมักเกี่ยวข้องกับปัญหาโครงสร้างของระบบการเมืองที่

นำไปสู่ความไม่เป็นธรรมชาติที่ความสัมพันธ์ของชุมชนที่ยังคงมีการเกาะเกี่ยวกันเหนียวแน่นพอสมควรทำให้รูปแบบของประชาสังคมต่างไปจากประเทศตะวันตกด้วย

ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2545 : 20) ได้อธิบายถึงประเด็นนี้ไว้ว่าเป็นผลมาจากความต่างกันของประวัติศาสตร์และจารีตความคิดทางการเมือง

กรณีตะวันตกเน้นความสำคัญของปัจเจกบุคคลในสังคมประเทศกำลังพัฒนามีประวัติศาสตร์และมีจารีตความคิดทางการเมืองแตกต่างออกไปและประสบการณ์เป็นเศรษฐกิจอุตสาหกรรมยังตื่นเขินอยู่นั้น การเน้นเสรีภาพของปัจเจกบุคคลจึงอ่อนหรือไม่มี ถ้ามีก็มักเป็นความคิดที่นำเข้ามาจากตะวันตก หรือไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานของจารีตท้องถิ่นในทางปฏิบัติ จารีตท้องถิ่นและการเมืองของสังคมประเทศกำลังพัฒนา ให้ความสำคัญกับบทบาทของปรัชญาชุมชนและกลุ่มสังคมมากกว่า

รูปแบบของประชาสังคมในประเทศพัฒนา จึงมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากรูปแบบประชาสังคมตะวันตก ซึ่งไซริธน์ เจริญสินโอฬาร (2540 : 100-101) สรุปไว้ว่า

1. ปฐมเหตุแห่งการเคลื่อนไหว มักมีสาเหตุมาจากความไม่ยุติธรรมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และประเด็นที่เคลื่อนไหวเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความเป็นความตายของคนในท้องถิ่นหรือชุมชนมากกว่าเป็นเรื่องของรสนิยม ขณะที่ในประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้าเกิดจากความไม่พอใจต่อคุณภาพชีวิตที่ตกต่ำลงในแทบทุกด้านจึงลุกขึ้นมาเคลื่อนไหวในประเด็นปัญหาที่สะท้อนถึงรูปแบบวิถีชีวิตและรสนิยมของชนชั้นกลางใหม่

2. กลุ่มคนที่เข้าร่วมในขบวนการ ตัวแสดงหลักเป็นประชาชนระดับล่าง เช่น ชาวนา ชาวไร่ คนยากจน และบรรดาผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพื้นเมืองดั้งเดิม ซึ่งในอดีตถูกกีดกันและปิดกั้นมิให้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งจากการเมืองแบบเก่า เนื่องจากไม่มีอำนาจต่อรองในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ เพราะมักถูกรัฐปราบปราม/ขัดขวางมิให้รวมกลุ่ม และจากวาทกรรมการพัฒนากระแสหลักที่ไม่มีที่ว่างให้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น/ภูมิปัญญาชาวบ้านในกระบวนการพัฒนาเลย

3. ขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนในระดับรากหญ้าถือเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่และสำคัญมาก ในขณะที่ในประเทศพัฒนา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนดูออกจะเป็นเรื่อง “ปกติธรรมดา” ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ในประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้าเกิดขึ้นในโลกยุคสงครามเย็น ส่วนขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนในระดับรากหญ้าในประเทศโลกที่สามกลับคึกคักและตื่นตัวในโลกยุคหลังสงครามเย็น เป็นยุคสมัยที่ขบวนการเคลื่อนไหวต่างๆ ในประเทศโลกที่สามต้องปรับกระบวนท่าใหม่ ด้วยเห็นว่าทั้งคอมมิวนิสต์ และสังคมนิยมมิใช่คำตอบของการเคลื่อนไหวอีกต่อไป

2.5 องค์ประกอบของแนวคิดประชาสังคม

แม้แนวคิดประชาสังคม จะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและสภาพสังคม แต่มีองค์ประกอบหลัก ที่เป็นลักษณะสำคัญร่วมกัน ประกอบด้วย

2.5.1 ประชาธิปไตยโดยตรง

ลักษณะของประชาสังคมไม่ใช่รูปแบบประชาธิปไตยที่ดำเนินการผ่านตัวแทน แต่จะเป็นรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง เรียกได้ว่าเป็นลักษณะของประชาธิปไตยโดยตรงหรือประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งลักษณะดังกล่าวสามารถสืบย้อนแนวความคิดไปได้ถึงยุคกรีกโบราณ

ลักษณะสำคัญของแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมนี้สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประการ คือ

2.5.1.1 เน้นประชาธิปไตยในชุมชน มีขนาดเล็ก ที่คนในสังคมมีความสัมพันธ์ต่อกันได้อย่างสนิทสนม

2.5.1.2 เน้นชุมชนและประชาคมที่มีลักษณะค่อนข้างเป็นทางการ มีวัตถุประสงค์หรืออุดมการณ์ร่วมกันและมีสมาชิกที่มีความสำนึกในการเป็นพลเมือง

2.5.1.3 เน้นชุมชนหรือประชาคมที่มีความเท่าเทียมกันทั้งในทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันดังกล่าวจะนำไปสู่การคิด วิจัย และการตัดสินใจที่ดีของชุมชนและประชาคม (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2542 : 131)

2.5.2 ความเสมอภาค

แนวคิดเรื่องประชาสังคมให้ความสำคัญกับความเสมอภาคของบุคคลเช่นเดียวกับอุดมการณ์เสรีนิยมและประชาธิปไตย โดยเชื่อมั่นว่ามนุษย์เกิดมาเท่าเทียมกันจึงเสมอภาคกันในสิทธิและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ดังนั้น การเข้ามามีส่วนร่วมในประชาสังคมของแต่ละบุคคลจึงเป็นไปโดยเสมอภาค มีลักษณะหนึ่งคนหนึ่งเสียงเช่นเดียวกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย ขณะที่ความสัมพันธ์จะเป็นไปในแนวราบ เน้นความร่วมมือของบุคคลในระดับเดียวกัน ซึ่งตรงข้ามความสัมพันธ์แนวตั้งที่เน้นการบังคับบัญชา สั่งการจากบนลงล่าง

นอกจากความเสมอภาคระหว่างบุคคลแล้ว แนวคิดประชาสังคมยังเชื่อในความเสมอภาคระหว่างรัฐกับสังคม โดยเชื่อว่ารัฐจะใช้อำนาจครอบงำสั่งการสังคมไม่ได้ แต่จะต้องทำงานร่วมกับสังคมบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน (อดิพันธ์ เหมือนยัง, 2549 : 11)

2.5.3 ความเป็นพลเมือง

ความเป็นพลเมืองเป็นปัจจัยหนึ่งในการชี้วัดระดับความเข้มแข็งของภาคสังคมของแต่ละสังคมในสังคมที่ภาคสังคมเข้มแข็ง ประชาชนจะมีลักษณะความเป็นพลเมืองสูง คือ มีความกระตือรือร้นและสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งระดับพื้นฐาน คือการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือสนใจและแสวงหาข่าวสารทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ จนถึงการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและการเข้าร่วมเป็นกลุ่มสมาชิกองค์กรในการร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ

พลเมืองจะมีความหวังใจและรู้ดีว่าตนเองสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้จึงพยายามมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ตรงข้ามกับสังคมที่ภาคสังคมนอนแอ ประชาชนจะรู้สึกว่าคุณเองเป็นเพียงผู้อยู่ใต้ปกครองหรือผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์ ไม่สนใจการปกครองตนเอง เพราะเชื่อว่าเป็นหน้าที่ของผู้อื่นที่อยู่เหนือกว่าตนเอง

กระบวนการประชาสังคมจะพัฒนาไปได้ต้องอาศัยคุณธรรมแบบพลเมือง คือ การทุ่มเทอุทิศตนรวมทั้งการมีจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วมของคนในสังคมในการร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือสังคม รวมทั้งความใจกว้างอดทนต่อความคิดเห็นที่แตกต่าง และต้องตระหนักว่าการมีส่วนร่วมไม่ทำให้ได้ตามความต้องการเสมอไป (อดินันท์ เหมือนยัง, 2549 : 11)

2.5.4 ความเป็นชุมชน

แนวคิดประชาสังคมกับแนวคิดของอุดมการณ์สังคมนิยม มีจุดร่วมที่เหมือนกัน คือ ต่างก็ให้ความสำคัญกับชุมชนเหมือนกัน แต่เป็นคนละแนวทาง กล่าวคือ อุดมการณ์สังคมนิยม มองว่าส่วนรวมสำคัญกว่าปัจเจกบุคคลและเชื่อว่าชุมชนหรือสังคมจะเป็นตัวกำหนดชี้นำบุคคลได้ แต่แนวคิดประชาสังคมให้ความเชื่อในปัจเจกบุคคลที่มีเหตุผลและขันติธรรม แต่ก็ยอมรับว่าปัญหาวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ใหญ่กว่าปัจเจกบุคคลจะแก้ไขโดยลำพังได้ จึงต้องมีการรวมกันในลักษณะของกลุ่มหรือชุมชน

ประชาสังคมจึงเป็นแนวทางของการรวมกลุ่มกันขึ้นมาเป็นชุมชน โดยใช้คำว่า ชุมชน ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงสังคมในชนบทเท่านั้น แต่เป็นลักษณะของการรวมกลุ่มซึ่งอาจจะเป็นคนที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือคนที่อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกันมารวมกันด้วยความสมัครใจ “การรวมตัวกันโดยสมัครใจที่สมาชิกจะมีมิตรจิตใจให้แก่กันและกันได้ ต้องเกิดในชุมชนที่มีขนาดไม่ใหญ่โต สมาชิกทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้โดยตรง ซึ่งอยู่บนหลักการพื้นฐานในเรื่องความเสมอภาคและมีเสรีภาพในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ของปัจเจกบุคคล” (สมเกียรติ วันทะนะ, 2544 : 122)

2.5.5 ความหลากหลาย

ความเป็นประชาสังคมมีพื้นฐานมาจากการรวมตัวของกลุ่มคนในสังคมที่ประสบปัญหา หรือมีความสนใจในเรื่องหนึ่งร่วมกัน ลักษณะที่สำคัญจึง ได้แก่ ความหลากหลายทั้งด้านความคิด เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ ฐานะ อาชีพ เพศ และชนชั้น โดยสังคมที่มีลักษณะพหุนิยมหรือมีหลากหลายในมิติต่าง ๆ จะเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและสมบูรณ์พูนสุข เนื่องจากสังคมพหุนิยมจะสนับสนุนให้ผู้อภิปรายและสร้างสรรค์ผลงานทางปัญญาได้อย่างกว้างขวางเหมือนกับมีตลาดเสรีทางความคิดที่เต็มไปด้วยสินค้า คือ ความเชื่อนานาชนิด (สมเกียรติ วันทะนะ, 2544 : 122)

ความหลากหลายมีทั้งในแง่ของการรวมตัว กลุ่มคนที่มารวมตัวกัน รูปแบบกิจกรรมและความหลากหลายในเชิงประเด็นปัญหา ซึ่งความหลากหลายในลักษณะเช่นนี้จะช่วยให้กลุ่มนี้ลักษณะการเรียนรู้ร่วมกันสูงเพราะต้องทำความเข้าใจความต้องการซึ่งกันและกันเป็นอย่างมาก (อนุชาติ พวงสำลี และวีรบุรณ วิจารณ์, 2540 : 12)

2.5.6 เครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร

การที่ประชาสังคมให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มหรือเป็นชุมชน ซึ่งมีขนาดพอเหมาะ แม้จะมีข้อดี คือ การที่สมาชิกมีความสัมพันธ์กันโดยตรงได้ แต่ก็มีข้อด้อยคือแต่ละชุมชนก็จะมีข้อจำกัดของตัวเอง อีกทั้งการขาดพลังในการดำเนินการเคลื่อนไหวในเรื่องที่มีผลกระทบมากกว่าชุมชนของตน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เช่น ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรอิสระ เข้าด้วยกัน

เครือข่ายในการติดต่อสื่อสารจะนำมาซึ่งการเรียนรู้แลกเปลี่ยนปัญหาซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มชุมชนต่าง ๆ อีกทั้งเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับพลังของภาคสังคมในการเคลื่อนไหวต่อประเด็นปัญหาที่มีผลกระทบในวงกว้าง โดยเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารปัจจุบันในบางประเด็นปัญหา เช่น ด้านสิ่งแวดล้อมได้ขยายไปเป็นเครือข่ายระดับโลก ตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนในกรณีนี้คือ กลุ่มกรีนพีซ (Green Peace) ซึ่งเป็นกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ที่รณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีจุดเริ่มต้นขึ้นในประเทศตะวันตกก่อนที่จะขยายบทบาทครอบคลุมอย่างกว้างขวางในหลาย ๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ ด้วย (อดิพันธ์ เหมือนยัง, 2549 : 13)

2.5.7 อนุธิปไตย

แนวคิดหลักของอุดมการณ์อนุธิปไตยนิยม คือ การต่อต้านอำนาจรัฐ เนื่องจากเห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐล้วนมีลักษณะคุกคามต่อเสรีภาพและความเสมอภาคของปัจเจกบุคคล นักอนุธิปไตยนิยมเชื่อว่า ปัจเจกบุคคลที่มีเสรีภาพจะมีศีลธรรมและรู้จักอยู่ร่วมกันเพื่อนมนุษย์อย่างสันติสุขอยู่แล้ว จึงไม่ต้องการอำนาจใด ๆ มาบงการหรือปกครอง

แนวคิดประชาสังคม ก็จัดว่าเป็นแนวคิดที่มีลักษณะอนุธิปไตย เนื่องจากมีพื้นฐานมาจากการที่ไม่เชื่อมั่นในอำนาจรัฐที่จะแก้ไขหรือดำเนินการในเรื่องใดเพียงลำพังได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งไม่ไว้วางใจในการปกครองที่มีลักษณะรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจ โดยจำกัดการมีส่วนร่วมจึงต้องมีการรวมกลุ่มเพื่อร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มพลังในการต่อรองกับภาครัฐ

2.5.8 การดื้อแพ่งต่อกฎหมาย/สิทธิในการไม่เชื่อฟังรัฐของประชาชน

การดื้อแพ่ง หรือสิทธิในการไม่เชื่อฟังรัฐของประชาชน (Civil Disobedience) เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของประชาสังคม โดยเฉพาะประชาสังคมแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ ซึ่งเริ่มต้นขึ้นในสังคมตะวันตกในช่วงต้นของศตวรรษที่ 1970 เป็นต้นมาโดยแนวคิดหลักอันเป็นที่มาของการดื้อแพ่งมาจากประชาชนไม่เชื่อมั่นต่อประชาธิปไตยแบบตัวแทนทั้งพรรคการเมือง นักการเมือง และระบบรัฐสภา ซึ่งเป็นช่องทางปกติในการเข้าสู่ระบบการเมืองว่าจะสามารถสร้างความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันได้จริง ทั้งนี้เนื่องจากระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนสับสนระหว่าง “ความเสมอภาค” กับ “การทำให้เหมือนกัน” จึงกลายเป็นการชูความเสมอภาคโดยการเก็บกด หรือลดทอนเสรีภาพของประชาชน ด้วยการสร้างพลเมืองแบบเดียวกัน คือ แบบของรัฐเท่านั้น ไม่สามารถเป็นพลเมืองแบบอื่นๆ ได้ (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2540 : 49)

อย่างไรก็ตาม การดื้อแพ่งนี้ถูกตั้งข้อสังเกตมาก เนื่องจากรูปแบบของการดื้อแพ่งมักจะมีลักษณะหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดกฎหมาย เพราะการดื้อแพ่งต่อกฎหมายเป็นการกระทำที่หวังจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในระดับใดระดับหนึ่ง ฉะนั้นการนำเสนอประเด็นปัญหาความขัดแย้งจึงต้องทำต่อสาธารณะ ซึ่งการกระทำดังกล่าวแม้จะยึดหลักว่าเป็นการดำเนินการโดยสันติวิธี ไม่ทำร้ายและไม่ทำลายทรัพย์สินของส่วนเอกชนและส่วนรวมและต้องการหลีกเลี่ยงความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น หรือการดำเนินการใดๆ ในพื้นที่สาธารณะก็อาจจะเป็นการกีดขวางการจราจรและส่งผลกระทบต่อผู้อื่นได้

กล่าวโดยสรุป จุดมุ่งหมายของการดื้อแพ่งหรือการใช้สิทธิในการไม่เชื่อฟังรัฐของประชาชนมิใช่เพื่อเป็นการยึดหรือล้มล้างอำนาจรัฐหรือมุ่งกดดันรัฐโดยตรง (เพราะไม่เชื่อมั่นประสิทธิภาพของอำนาจรัฐอยู่แล้ว) แต่เป็นไปเพื่อกระตุ้นให้สังคมหรือคนส่วนใหญ่ได้สนใจต่อประเด็นที่อาจถูกมองข้ามไปหรือเป็นการทบทวนไตร่ตรองความคิดเห็นที่มีความคิดเห็นไปแล้วรวมทั้งเป็นการสร้างกระแสประชาชาติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การแก้ไขกฎหมาย หรือปรับเปลี่ยนมาตรการของรัฐที่ไม่เป็นธรรมในที่สุด (อดิพันธ์ เหมือนยัง, 2549 : 14)

2.6 รูปแบบของกระบวนการประชาสังคม

2.6.1 รูปแบบขบวนการเคลื่อนไหวระดับสังคม

เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ของคนทั้งสังคม ซึ่งขบวนการเคลื่อนไหวในระดับสังคมนั้น จะเป็นขบวนการที่มีความสำคัญมากในอนาคตเนื่องจากเป็นกลุ่มพลังนอกโครงสร้างทางการเมืองและรัฐที่ปลอดจากการใช้อำนาจอันไม่ชอบธรรมเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวและเป็นอาณานิคมที่มีได้ถูกจำกัดแค่เพียงความเป็นรัฐหรือเอกชนหากแต่เป็นขบวนการทางสังคมที่มีผลประโยชน์ของรัฐเป็นที่ตั้ง

2.6.2 รูปแบบระดับกลุ่มองค์กร

เป็นลักษณะการรวมกลุ่มองค์กรที่ไม่มีบทบาทความเคลื่อนไหวระดับสังคมใหญ่ หากแต่มีลักษณะความจำเป็นประชาคมหรือชุมชนที่มีจิตสำนึกในการพึ่งตนเอง และอาจจะขับผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มสู่จิตสำนึกสาธารณะมากขึ้น

2.6.3 องค์ประกอบของประชาสังคม อธิบายไว้ ดังนี้

2.6.3.1 มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ความเป็นกลุ่มองค์กรที่มีสำนึกต่อสาธารณะ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คนในองค์กรหรือกลุ่มประชาสังคมจะต้องมองเห็นอนาคตข้างหน้าร่วมกันรู้และเห็นเข้าใจร่วมกันถึงทิศทางข้างหน้าที่จะไปด้วยกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้นการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของกลุ่มคนในประชาสังคมจึงยังเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นหากมิเช่นนั้นแล้วประชาสังคมจะไม่มีพลัง ไร้ซึ่งทิศทางและเป้าหมายที่จะก้าวไปด้วยกัน

2.6.2.2 มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ด้วยองค์ประกอบของประชาสังคมที่มีความหลากหลายซับซ้อนและร่วมกันสร้างการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายย่อยเป็นเงื่อนไขให้เกิดการรับรู้การตัดสินใจและลงมือปฏิบัติเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นร่วมกัน

2.6.2.3 ความเป็นธรรมชาติ มิได้เป็นการแต่งตั้งหรือจัดตั้งด้วยความเป็นองค์กรของสังคมที่อยู่นอกเหนือจากการควบคุมของอำนาจรัฐ ประชาสังคมจึงต้องเกิดขึ้นบนเงื่อนไขของสำนึกที่จะดำเนินกิจกรรมร่วมกับพื้นฐานการเติบโตกันอย่างเป็นธรรมชาติ การจัดตั้งหรือการแต่งตั้งโดยกลไกอำนาจรัฐย่อทำให้องค์กรและการดำเนินงานขาดความเป็นอิสระ และในที่สุดจะขาดความยั่งยืนต่อเนื่อง อีกทั้งการเกิดและเติบโตขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงระดับแห่งสำนึกของความเป็นพลเมืองว่าจะสามารถแสดงศักยภาพในการร่วมแก้ปัญหาที่ซับซ้อนของชุมชนหรือท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด

2.6.2.4 มีความรัก ความเอื้ออาทร สมานฉันท์ การรวมกลุ่มของประชาสังคมบนพื้นฐานที่หลากหลายนั้น จำเป็นต้องสร้างขึ้นบนพื้นฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรและสามัคคี เพราะความรักสมานฉันท์จะเป็นส่วนเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง

2.6.2.5 มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ประชาสังคมนั้นจะต้องสามารถสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้และเรียนรู้เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา และกลุ่มประชาสังคมจะต้องสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้และเรียนรู้เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา และกลุ่มประชาสังคมจะต้องมีศักยภาพและความสามารถพอที่จะแสวงหาความรู้อีกด้วย

2.6.2.6 มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือการทำกิจกรรมร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันของคนในสังคมจะช่วยสร้างให้เกิดพลัง เกิดปัญญาใหม่ เกิดพลังใจใหม่ซึ่งกระบวนการในการก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจำเป็นที่จะต้องอาศัยเทคนิควิธีการมากมายหลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ แต่ละกลุ่มซึ่งจะต้องคิดร่วมกัน

2.6.2.7 มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องหรือเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จะทำให้ประชาสังคมมีความเจริญเติบโตและขยายตัวออกอย่างมั่นคง ระบบสื่อสารของประชาสังคมมิใช่การสั่งการในแนวดิ่งแต่เป็นการสื่อสารในแนวราบ ดังนั้นการคิดค้นรูปแบบใหม่ๆ การเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือกับสื่อมวลชนและการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันสื่อทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นย่อมจะเป็นวิธีการสื่อสารของประชาสังคมที่สำคัญ

2.6.2.8 มีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ การสร้างประชาสังคมจะต้องวางอยู่บนพื้นฐานของการจัดการที่ดี การจัดการที่ดีต้องดีทั้งคนและองค์กร (ชมพูนุช ประจักษ์สุนทร, 1549 : 16-17)

2.7 กลไก มาตรการ และวิธีการในการสร้างประชาคมหรือประชาสังคม

กลไก มาตรการ และวิธีการที่สำคัญๆ ในการสร้างประชาสังคม มีดังนี้

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2545 : 37-50) ได้ให้แนวทางในการสร้างประชาสังคมไว้ คือ

1. ปลุกฝังประชาสังคม ให้เป็นอุดมการณ์ใหม่กับประชาชน
2. สร้างการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อสร้างประชาชนให้เป็นพลเมือง ซึ่งมีจุดเน้นที่หลักสูตรในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ให้เข้าใจในความหมายของคำว่าพลเมือง ซึ่งมีจุดเน้นที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยมิใช่การปกครองของนักการเมืองและข้าราชการ โดยมีประชาชนเป็นเพียงผู้เฝ้ามองและวิพากษ์วิจารณ์ หรือเป็นเพียงผู้เรียกร้อง หรือเป็นผู้กดดันบีบบังคับอันปราศจากนโยบายและโครงการของรัฐเท่านั้น หากแต่เป็นการปกครองของเราเอง เพื่อเราเองและที่เน้นมากที่สุด คือ เป็นการปกครองโดยพวกเขาเองที่ไม่ได้หมายถึงแต่เฉพาะการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังหมายรวมไปถึง การรวมตัวกันขึ้นมาเป็นกลุ่มองค์กร สมาคมต่างๆ ของประชาสังคม และเข้าไปทำการแทนรัฐหรือทำการร่วมกับรัฐ
3. ปฏิรูปหรือการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตแบบกระจายตัวให้มากขึ้น ให้ชนบทกลายเป็นเมืองขนาดเล็ก ขนาดกลาง และให้มีเมืองขนาดเล็ก ขนาดกลางในต่างจังหวัดเติบโตเป็นเมืองขนาดใหญ่ให้มากขึ้น เพื่อสร้างคนชั้นกลาง และการปกครองที่ทำให้ประชาชนได้รู้สึกว่าการปกครองตนเอง ขึ้นในขณะเดียวกัน เมืองทั้งหลายต้องมีการปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ และเอื้อให้ชนชั้นกลาง ชาวเมือง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานมากที่สุด
4. เร่งสนับสนุนให้มีการค้นคว้าวิจัย ทางจิตวิทยา วัฒนธรรม และการบริหารองค์กร เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการรวมกลุ่ม และร่วมมือกับผู้คนในลักษณะที่กว้างขวาง หลากหลาย เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวม แบบร่วมมือทำงาน และเพื่อสามารถแก้ไขข้อขัดแย้ง

ภายในองค์กรหรือสามารถประสานความขัดแย้งแตกต่างภายในองค์กรได้เป็นอย่างดี อันจะเป็นหนทางไปสู่ประชาสังคมที่หลากหลายแตกต่างแต่ไม่แตกแยก

5. ให้มีการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของรัฐ เพื่อให้ชุมชนและกลุ่มประชาสังคม มีส่วนร่วมในกิจกรรมบ้านเมืองมากขึ้น ให้มีการสร้างแรงจูงใจทางภาษี อากรแก่ภาคธุรกิจและภาคอื่นๆ ในการจัดตั้งกลุ่ม ชุมชน ชมรม สมาคมต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มประเภทที่คำนึงถึงเรื่องส่วนรวมกว้างไกลมาก ๆ และช่วยกันทำให้รัฐเปลี่ยนไปมีบทบาทในการสนับสนุนประชาสังคม โดยถ่ายอำนาจให้ประชาสังคม ประสานสามัคคี ระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลายในสังคม แก้ไขความขัดแย้ง และช่วยควบคุมกลุ่มประชาสังคม ให้อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและส่วนรวมมากที่สุด

อนุชาติ พวงสำลี (2542 : 292) ได้เขียนถึงองค์ประกอบเชิงยุทธศาสตร์ในการสร้างประชาสังคม ดังรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 1 องค์ประกอบเชิงยุทธศาสตร์ ในการสร้างประชาสังคม

องค์ประกอบ	รายละเอียด
มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	การมองอนาคตร่วมกัน รับรู้และเข้าใจทิศทางเป้าหมายที่จะไปด้วยกันอันจะทำให้กระบวนการในการเคลื่อนไหวมีพลังและลดความขัดแย้งเฉพาะหน้าลง
การมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง	ประชาสังคมเป็นเรื่องของความหลากหลาย กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ย่อมเป็นเงื่อนไขให้เกิดการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมมือทำอย่างแข็งขัน ด้วยถือว่าเป็นเรื่องที่ดีที่มีสิทธิ์มีส่วนร่วม
มีองค์กรความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้	ประชาสังคมจะต้องสร้างและสั่งสมองค์ความรู้ ที่จะสามารถปรับใช้และเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา ดังนั้นศักยภาพในการแสวงหาความรู้ต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งจำเป็น
มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือทำกิจกรรมร่วมกัน	ประชาสังคมเป็นกระบวนการทางสังคม ที่ไม่มีสูตรสำเร็จ แต่เป็นเรื่องของการเรียนรู้ร่วมกัน จากการปฏิบัติอันจะช่วยให้เกิดปัญญาหมูในการพัฒนาและแก้ปัญหาต่างๆ และอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์จริงอีกด้านหนึ่ง ที่จำเป็นจะต้องวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เห็นถึงสถานการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลง ไปพร้อมกันด้วย เพื่อให้สามารถปรับตัวได้เท่าทัน และเป็นฝ่ายก้าวหน้ามากกว่าตั้งรับปัญหา

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	รายละเอียด
มีความรับผิดชอบต่อ สาธารณะในฐานะ พลเมือง	ความเป็นประชาสังคมนั้นจะต้องสะท้อนถึงความตื่นตัวของพลเมือง ที่จะเข้าด้วยกันรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ของส่วนรวมหรือ สาธารณะ ที่มีได้หวังเพียงรอคอยหรือเรียกร้องแก้ไขปัญหาจากรัฐ แต่ฝ่ายเดียวโดยตนเองไม่มีส่วนร่วม
มีการติดต่อสื่อสารอย่าง ต่อเนื่องและเชื่อมโยง ช่วยความร่วมมือ	การสื่อสารมีความหมายต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งมีผลต่อ การเติบโตและขยายตัวของประชาสังคม ทั้งยังเป็นการเชื่อมโยงช่วย ความร่วมมือต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อหนุนเสริมความเข้มแข็งซึ่งกัน และกัน ดังนั้นช่องทางสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะบทบาท ของสถาบันสื่อมวลชน ย่อมมีความหมายต่อขบวนการประชาสังคม ที่จะนำไปสู่การถ่ายเทของข้อมูลข่าวสารและการรับรู้อย่างเท่าเทียม กันของคนในสังคม
มีระบบการจัดการที่มี ประสิทธิภาพ	การสร้างประชาสังคมจะต้องวางอยู่บนพื้นฐานของการจัดการที่ดี ทั้งในแง่ขององค์กร ระบบ และคนในองค์กร

ที่มา : อนุชาติ พวงสำลี และวีรบุรณ วิสารทสกุล, 2540 : 292

2.8 ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งในกระบวนการทางสังคม

ประเด็นที่ทำทนายต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวที่เข้มแข็ง
ของกระบวนการประชาสังคมว่าจะทำได้อย่างไร มีประเด็นที่พึงใคร่ครวญและตั้งคำถาม ดังนี้
(อนุชาติ พวงสำลี และกฤตยา อาชวนิจกุล, 2542 : 24)

2.8.1 สร้างการเมืองในความหมายใหม่/การเมืองภาคประชาชน

ขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่ม องค์กรประชาชนที่ปรากฏให้
เห็นนั้น ได้รับการวิเคราะห์ว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้การเมืองภาคประชาชนเข้มแข็งมากขึ้น แต่
เมื่อมองย้อนกลับมานั้น เชิงปฏิบัติ ย่อมเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริม
ประชาธิปไตยในระดับรากหญ้า รวมถึงความยึดมั่นในระบบคุณธรรมพลเมืองในแง่ที่ประชาธิปไตย
เป็นเรื่องของการเข้าร่วมกิจกรรมโดยตรงการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน การแสดงความคิดเห็นอย่าง
มีเหตุผล โดยนัยดังกล่าว เป็นเรื่องที่ต้องประกอบขึ้นจากบทบาทของทั้งภาคประชาชนและภาครัฐ
กล่าวคือ ประชาชนต้องตื่นรู้ ตระหนักในพลังหรือเสียงของภาคประชาชน และแสดงออกซึ่งบทบาท
หน้าที่และสิทธิเสรีภาพของตน หรือจินตภาพองค์กรรวมของสังคมที่พึงปรารถนา ทำให้กิจกรรมที่
ดำเนินไปไม่สามารถเสริมสร้างความเข้าใจหรือสื่อความหมายต่อสังคม ในแง่ที่เป็นการยกระดับ

จิตสำนึกพลเมืองได้อย่างมีพลัง สังคมส่วนรวมจึงยังคงเรียกร้องหาอัครินม้าขาวหรือผู้นำมาแก้ไข ปัญหา

ขณะเดียวกับที่ฐานวัฒนธรรมที่ศูนย์รวมอำนาจมาช้านานในระบบ อุปถัมภ์แบบไทย ทำให้คนส่วนใหญ่ยังคงมองว่า อะไรที่เป็นเรื่องส่วนรวมต้องให้รัฐเป็นผู้ทำ การที่ กลุ่ม องค์กรประชาสังคมจะสามารถเติบโต จึงต้องรู้ว่าสู้อยู่กับอะไร และตระหนักว่าทุกคนต่างมี สิทธิมีส่วนในการกำหนดให้สังคมเป็นเช่นไรน่าจะถึงเวลาที่เรหันมาทำความเข้าใจและสร้างการเมือง ในความหมายใหม่ นั่นคือ การร่วมดูแล แก้ปัญหาของส่วนรวมด้วยพวกเราเอง แทนการเมืองใน ความหมายปัจจุบันที่คับแคบโกงกิน และไร้ประสิทธิภาพ

ในที่นี่มีข้อคิดว่า แนวทางการเมืองภาคประชาชนนี้ไม่ควรละเลย การผสมผสานเรื่องจิตวิญญาณ ระบบความเชื่อ ไม่ว่าจะเป็นพุทธ คริสต์ อิสลาม และความเชื่อใน หมู่ชนน้อย เช่น ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เข้ามาร่วมช่วยทำงานด้วย และความเป็นผลเมืองของเครือข่าย ประชาสังคมควรรวมเกษตรกร กรรมกร ผู้ทำงานบริหาร ชนชั้นกลาง ทูทวิย และไม่แยกหญิงชาย โดยยึดความสัมพันธ์ทางแนวราบที่เท่าเทียมอย่างเหนียวแน่น

2.8.2 เน้นสร้าง การสานสัมพันธ์เชิงสาธารณะ

ขบวนการประชาสังคมไทยยังอยู่ในระดับเริ่มต้น อีกทั้งเป็นเรื่อง ของภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความหลากหลายทั้งในแง่แนวคิดและความเข้าใจ จึงเป็นเรื่องที่เข้าใจ ได้ที่ความเคลื่อนไหวหรือการปฏิบัติจะมีหลากหลายลักษณะ แต่ขบวนการประชาสังคมเป็นเรื่อง ของการสานสัมพันธ์เชิงสาธารณะ (Public Relationship) การประสานเชื่อมโยงกันจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งในเชิงความคิด และความเข้าใจต่อยุทธศาสตร์ร่วมของกระบวนการประชาสังคม เพราะแม้ว่า ประชาสังคมจะเน้นย้ำความเข้มแข็งของภาคประชาชน แต่ประชาสังคมแบบไทย ก็มีได้ปฏิเสธรัฐ หากกลับแสวงหาหนทางทำงานร่วมกับรัฐ (แม้จะยังเป็นคำถามอยู่ว่า สมดุลระหว่างสิทธิหน้าที่ พลเมือง กับการปฏิบัติงานที่เหมาะสมของรัฐควรจะอยู่ตรงไหน) ประเด็นสำคัญตรงจุดนี้ ก็คือ กระบวนการสานสัมพันธ์ของผู้คนที่หลากหลาย ซึ่งมีได้จำกัดอยู่เฉพาะคนคั่นหน้าคั่นตาบนขอบ แห่งความร่วมมือร่วมใจ จะสร้างให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร นอกจากนี้ การที่ประชา สังคมต้องร่วมกับรัฐทำงานในเรื่องสาธารณะหรือส่วนรวม แจกกลายเป็นดัชนีสำคัญของ“ธรรมรัฐ” หรือ” ธรรมาภิบาล” (Good Governance) ซึ่งพูดถึงกันแพร่หลายในเวลานั้นเอง

เครือข่ายประชาสังคมจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสานสัมพันธ์ สาธารณะดังกล่าวลักษณะของเครือข่ายควรเป็นการสานกันอย่างหลวม ๆ แต่มีจุดยืนร่วมกัน เพื่อ เปิดโอกาสให้ผู้ทำงานมาพบปะปรึกษาหารือ และสร้างประเด็นงานที่ต้องประสานร่วมกัน ซึ่งอาจมี ได้หลายเครือข่ายซ้อนทับกันอยู่บ้าง ไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายเชิงประเด็น เครือข่ายในเชิงพื้นที่ โดย กำหนดแนวทางการทำงานเพื่อเร่งปรับตัวให้เท่าทันกับกระแสการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลง เป็นเครือข่าย ประชาสังคมที่กระฉับกระเฉงและไวต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชน จะต้องมีการเรียนรู้อ

ร่วมกันให้มากทั้งในแนวราบและแนวตั้ง โดยเฉพาะการสังเคราะห์ความรู้จากชุมชนขึ้นมา องค์ความรู้
อะไรที่มีมากก็ต้องแลกเปลี่ยนกัน องค์ความรู้อะไรที่ขาดก็ต้องเข้าไปสนับสนุน ในการแก้ไขปัญหา
หลาย ๆ เรื่อง เครือข่ายประชาสังคมต้องมีเป้าหมายที่เน้นให้รัฐลดบทบาทหน้าที่บางด้านลง และ
ให้องค์กรเอกชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปมีบทบาทให้มากขึ้น แสวงหาความร่วมมือและเรียนรู้
ร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ในการทำงานร่วมกันแบบพหุภาคีที่เท่าเทียม โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็น
องค์กรเอกชนเท่านั้น ต้องระมัดระวังการถูกครอบงำจากภาคที่มีอำนาจการสั่งการ อำนาจเงิน และ
อำนาจในระบบเศรษฐกิจมากกว่า

โดยนัยนี้ การตระหนักในบทบาท การจัดวางความสัมพันธ์ของ
ภาคีขบวนการประชาสังคมจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญ โดยเฉพาะรัฐจำเป็นต้องปรับทั้งแนวคิด บทบาท จาก
ที่เคยเป็นผู้ปกครองและคิดแทนประชาชนมาเป็นผู้สนับสนุน รับฟัง และเอื้อให้เกิดกระบวนการ
มีส่วนร่วมที่หลากหลายของประชาชน

2.8.3 ผลักดันให้สนับสนุนและส่งเสริมประชาสังคม

บริบทหรือเงื่อนไขทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง
ย่อมมีอิทธิพลต่อการก่อรูปหรือการเจริญเติบโตของขบวนการประชาสังคมเสมอ ในวันนี้ความตกต่ำ
ทางการเมือง สภาวะเศรษฐกิจสังคมที่ย่ำแย่ จึงดูเหมือนขบวนการประชาสังคมไทยจักต้องเผชิญ
กับทั้งวิกฤตและโอกาสไปพร้อม ๆ กัน ดังที่ปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันอาจทำให้เห็นว่า เกิดพื้นที่ที่
รัฐและภาคประชาชนเข้ามาสัมพันธ์หรือร่วมมือกันมากขึ้น โดยนัยนี้ รัฐจักต้องกลายมาเป็นผู้สนับสนุน
สร้างเสริมความแข็งแกร่งของภาคประชาชน ทั้งด้วยการทำความเข้าใจแนวคิดประชาสังคมที่เกิดขึ้น
ใหม่ การเปิดพื้นที่ให้ภาคประชาชนทำงานกับรัฐได้กว้างขวางขึ้น การเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชน
และการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะอันจำเป็น นั่นคือระบบที่สนับสนุนเปิดช่อง ทั้งในเชิง
เศรษฐกิจหรือการทำมาหากิน ตลอดจนริเริ่มการสร้างสรรค์สังคมท้องถิ่นของชาวบ้าน ซึ่งมีตัวอย่าง
บทเรียน ให้เห็นอยู่แล้วในหลายพื้นที่ อันแสดงถึงการยอมรับในพลังของท้องถิ่น ซึ่งมีความหมาย
มากกว่าการพูดถึงเรื่องการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจให้กับประชาชนโดยละเอียดรูปธรรมของ
การปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวโดยรูปธรรมของการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจอาจอยู่ที่ การเปิด
โอกาส สร้างเงื่อนไข สนับสนุนให้ทางเลือกใหม่ ๆ ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของกลุ่ม
องค์กรชาวบ้านได้เกิดขึ้น อยู่รอดและเติบโตได้ เช่น โอกาสเข้าถึงแหล่งทุน การออกกฎระเบียบที่
เอื้ออำนวย เป็นต้น

2.8.4 เน้นการถอดบทเรียนการทำงานของขบวนการและเครือข่าย

องค์ประกอบสำคัญของประชาสังคม ก็คือ เป็นทั้งกระบวนการ
เรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ซึ่งดูเหมือนจะเป็นเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน
หากแต่สิ่งที่ต้องตั้งคำถาม และสร้างความชัดเจนให้เกิดขึ้น ก็คือ สังคมแห่งการรู้นั้นเป็นอย่างไร

ทั้งในแง่ความหมาย วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ว่าเป็นไปเพื่อตอบสนองอะไร ซึ่งต้องมีใช้เพื่อตอบสนองแนวคิดเดิม ๆ เช่น การแสวงหาผลประโยชน์ของลัทธิทุนนิยมหรือบริโภคนิยม ที่สำคัญก็คือ ขบวนการประชาสังคมมีใช้การเคลื่อนไหวเพื่อทำกิจกรรมกันอย่างเดียว (Activism) แต่เป็นการทำงานเพื่อสังคมที่ต้องอาศัยแนวคิดและยุทธศาสตร์ จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องสร้างความรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจครอบคลุมในหลาย ๆ เรื่อง ทั้งที่เป็นเทคนิคการทำงาน สถาบัน กระบวนการศึกษาวิจัย สื่อตัวชี้วัดหรือการเฝ้าติดตาม (Monitoring) เป็นต้น เท่าที่ผ่านมายังไม่ได้รับความใส่ใจมากนัก เป็นเพียงการเรียนรู้ไประหว่างการทำงาน ซึ่งไม่น่าจะเพียงพอต่อการสร้างคุณภาพการเคลื่อนไหว เพราะขบวนการประชาสังคมเองต้องถูกทดสอบด้วยพลังของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ที่สร้างภาวะสับสนหรือขัดแย้งให้เกิดขึ้นได้ง่าย จากการท่วมท้นของทะเลข้อมูลข่าวสาร ประชาสังคมจะต้องเป็นฝ่ายริเริ่มหรือทำงานเชิงรุกมากกว่าตั้งรับและช่วงชิงลมมือมาก่อนที่ปัญหาจะเกิด รวมทั้งพร้อมสำหรับการปรับตัวในโลกของการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว คำถามท้าทายจึงอยู่ที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะตามทัน รู้เท่าทัน และสามารถจัดการ ใช้บทเรียนและความรู้มานำกระแสให้เดินไปในทิศทางใหม่ที่ถูกต้องได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหมั่นตรวจสอบตนเองและถอดบทเรียนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

2.9 ความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์และบทบาท

การรวมกลุ่มของภาคประชาชนหรือที่เรียกอีกอย่างว่าเป็นกลุ่มประชาสังคมต่างก็มีการกำหนดยุทธศาสตร์ของกลุ่มที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่ม ยุทธศาสตร์เป็นตัวกำหนดบทบาทของกลุ่มหรือบทบาทของสมาชิกในกลุ่มที่แสดงออกมา หากมองเรื่องยุทธศาสตร์ตามทฤษฎีของชัยอนันต์ สมุทวณิช (2533 : 190) ที่กล่าวถึงเรื่องกลุ่มยุทธศาสตร์ว่ามาจากกลุ่มต่าง ๆ ที่มีบทบาทมากขึ้น และยุทธศาสตร์มีความสัมพันธ์กับบทบาทไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประชาสังคมหรือกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงบทบาทของภาครัฐเอง ก็ล้วนที่จะแสดงบทบาทออกมาตามยุทธศาสตร์ของกลุ่มด้วยกันทั้งนั้น เห็นได้จากการรวมตัวกันของกลุ่มพันธมิตรประชาชน เพื่อประชาธิปไตย การรวมกลุ่มของกลุ่มพันธมิตรถือเป็นการรวมกลุ่มของภาคประชาชนอีกกลุ่มหนึ่ง มีเป้าหมายเพื่อขับไล่ทักษิณให้พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีการรวมกลุ่มกัน 23องค์กร และชนชั้นกลางกับนักธุรกิจ โดยมีแกนนำ 5 คน แกนนำแต่ละคนจะมีบทบาทแตกต่างกันออกไปตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ คือการครอบคลุมประชาชนในทุกระดับและทุกอาชีพ โดยแกนนำแต่ละคนก็จะมีบทบาทเด่นชัดในแต่ละภาคส่วนแตกต่างกันออกไป เช่น นายสนธิ ลิ้มทองกุลมีบทบาทเด่นในวงการสื่อสารมวลชนก็มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการการสื่อสารต่าง ๆ นายสมศักดิ์ โกศัยสุข มีบทบาททางด้านผู้นำแรงงาน และสหภาพรถไฟรวมถึงสมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ มีหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับเรื่องข่าแรงงานต่าง ๆ เพื่อให้สหภาพแรงงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับกลุ่มพันธมิตร เป็นต้น การอธิบายพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้นำภาคประชาชน ทางกลุ่มจะพิจารณาจากการเมืองของการนำและยุทธศาสตร์ มากกว่าการดูจาก

นิสัยใจคอส่วนตัว (ใจ อึ้งภากรณ์ และคณะ, 2549 : 295) ประชาสังคมถือเป็นตัวละครใหม่ทางการเมือง เป็นรูปแบบการเมืองภาคประชาชนที่มีบทบาทมากขึ้น นับตั้งแต่ความพยายามรื้อฟื้นกิจกรรมต่างๆ ที่รัฐหรือราชการยึดไปปฏิบัติมาดำเนินการเอง หรือเป็นตัวละครร่วมในการทำแทนรัฐในกิจกรรมตามวิถีของตน ซึ่งถือเป็นการร่วมมือเชิงวิพากษ์และผูกพันอย่างสร้างสรรค์ (Critical Cooperation & Constructive Engagement) ในการเบียดขับแย่งชิงพื้นที่หรือกระบวนการใช้อำนาจให้มาเป็นของประชาสังคม ดังนั้น กระบวนการประชาสังคมจึงเป็นการแสดงถึงสิทธิทางการเมืองเป็นการเมืองที่ประชาชนร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เป็นการเมืองภาคพลเมืองหรือการเมืองภาคประชาชน (ณรงค์ บุญสววยขวัญ, 2552 : 127)

2.10 บทบาทขององค์กรสังคมและประชาสังคม

ในสังคมที่ซับซ้อนมีความหลากหลายและพลวัตกลุ่มหรือองค์กรอาจแยกเป็น 3 ภาค คือ (1) องค์กรภาครัฐ (2) องค์กรภาคธุรกิจเอกชน และ (3) องค์กรภาคสังคม (หรือภาคที่ไม่ใช่รัฐและไม่ใช้ธุรกิจเอกชน) วงวิชาการยังไม่สามารถหาคำที่เหมาะสมสำหรับภาคที่ 3 นี้ มีการใช้คำว่า Third Sector, Independent Sector, Nonprofit Sector และ Nongovernment Sector ในหนังสือเล่มนี้จะใช้คำว่า องค์กรประชาสังคม ในสังคมสมัยใหม่กลุ่มที่สามนี้จะมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการกำหนดทิศทางของสังคมและการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ตลอดจนการตอบสนองความต้องการของสังคมรัฐบาลที่สามารถผนวกพลังจากกลุ่มในภาคที่สามให้มาช่วยเสริมกลไกของรัฐ เพื่อนำพาสังคมไปสู่สภาพที่สมบูรณ์ขึ้น (อมรา พงศาพิชญ์, 2549 : 84)

การมองสถานภาพและบทบาทขององค์กรสังคม หรือองค์กรพัฒนาเอกชนอาจอธิบายได้ด้วย 4 ทฤษฎี คือ

2.10.1 Welfare State Theory

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า สถานภาพและบทบาทขององค์กรสังคมขึ้นอยู่กับความสามารถให้สวัสดิการสังคมแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด ถ้าสังคมใดมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูงและรัฐสามารถจัดสวัสดิการทางสังคมให้แก่ประชาชนได้ บทบาทขององค์กรสังคมก็จะน้อย เพราะสังคมไม่มีความต้องการ ในขณะเดียวกันถ้าระบบการจัดเก็บภาษีดี ประชาชนมีเงินเหลือใช้ประชาชนหลายคนก็ยังไม่ต้องการจะตอบสนองความต้องการของสังคมด้วยตนเองในระดับปัจเจกอยู่ในรูปของการบริจาคให้แก่ผู้ยากจน ในกรณีนี้สวัสดิการทางสังคมจะเห็นได้ทั้งในรูปของภาครัฐและภาคเอกชน แต่ในประเทศด้อยพัฒนาที่รัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ บางครั้งบทบาทและสถานภาพขององค์กรสังคมก็ยังไม่ได้รับการยอมรับเนื่องจากนโยบายด้านอื่นของรัฐเข้ามาสกัดกั้นการเติบโตขององค์กรสังคมกรณีของประเทศไทยช่วงรัฐบาลเผด็จการนโยบายเรื่องความมั่นคงทำให้รัฐควบคุมการจัดตั้งสมาคม มูลนิธิ และองค์กรสังคมรูปแบบอื่น (อมรา พงศาพิชญ์, 2549 : 84)

2.10.2 Heterogeneity Theory

ในสังคมที่มีกลุ่มคนที่หลากหลายทางวัฒนธรรม การตอบสนองความต้องการของประชาชนและสังคมโดยรัฐทำได้ไม่ทั่วถึงเพราะมีความต้องการที่แตกต่างกันในระบบเศรษฐกิจแบบตลาด กลไกตลาดควรทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการทางสังคมโดยการจัดการบริการ แต่ถ้ากลไกตลาดล้มเหลวและกลไกรัฐก็ล้มเหลวองค์กรสังคมที่จัดตั้งขึ้นโดยและ/หรือเพื่อกลุ่มทางสังคมนั้น ๆ จะช่วยตอบสนองความต้องการเฉพาะกลุ่มได้ดี ถ้ารัฐให้อิสระให้องค์กรสังคมเกิดขึ้นองค์กรสังคมเหล่านี้จะช่วยเสริมงานที่รัฐพึงทำแต่ทำไม่ได้ได้เป็นอย่างดี ในกรณีประเทศไทย แม้ในช่วงที่องค์กรสังคมถูกควบคุมโดยรัฐในช่วงเผด็จการองค์การศาสนาคริสต์ และสมาคมแม่ หรือสมาคมจีนที่จัดตั้งขึ้นตามภาษาพูดสามารถทำหน้าที่ให้บริการทางสังคมได้เป็นอย่างดี โรงพยาบาลที่ก่อตั้งโดยกลุ่มคริสต์ เช่น โรงพยาบาลคริสเตียน โรงพยาบาลเซนต์หลุย และโรงพยาบาลแมคเคน ที่รักษาผู้ป่วยโรคเรื้อน คือ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด โรงเรียนคริสต์ที่มีชื่อเสียงก็เช่นเดียวกัน ในระยะแรก ๆ โรงเรียนเหล่านี้เก็บค่าเล่าเรียนในอัตราเดียวกับโรงเรียนของรัฐ และทำหน้าที่ให้บริการทางสังคมได้ดี

คนจีนที่อพยพมาจากเมืองจีนใหม่ ๆ ต้องการที่พึ่ง ทั้งในเรื่องที่อยู่อาศัยและการมีงานทำ สมาคม/มูลนิธิจีนที่ก่อตั้งตามกลุ่มภาษาพูด เช่น สมาคมไหหลำ สมาคมแคะ ฯลฯ หรือสมาคมตระกูลโจ้ว ตระกูลจู่ ฯลฯ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ยากไร้ในกลุ่มของตนได้ ตรวจจับที่กิจกรรมอยู่ในรูปการกุศล รัฐบาลเผด็จการยอมให้ดำเนินการได้ (อมรา พงศาพิชญ์, 2549 : 85)

2.10.3 Social Entrepreneur Theory

ถ้าความต้องการสังคมมีมากและรัฐไม่สามารถตอบสนองได้ ขณะเดียวกันองค์กรทางสังคมบางองค์กรไม่สามารถดำเนินการในลักษณะการกุศลได้ การจัดตั้งองค์กรเพื่อให้บริการโดยคิดค่าบริการราคาต่ำก็เป็นทางเลือกได้ องค์กรทางสังคมในลักษณะนี้อาจมีลักษณะคาบเกี่ยวกับกลุ่มในภาครัฐและกลุ่มในภาคธุรกิจที่กล่าวมาแล้ว แต่มีการจัดการในลักษณะกึ่งธุรกิจกึ่งการกุศล องค์กรเหล่านี้จะค่อย ๆ กลายเป็นองค์กรเชิงธุรกิจถ้าสังคมพัฒนาทางเศรษฐกิจมากขึ้น (อมรา พงศาพิชญ์, 2549 : 86)

2.10.4 Civil Society Theory

ในสังคมที่มีลักษณะเป็นประชาสังคม องค์กรทางสังคมจะทำหน้าที่เป็นกลไกตรวจสอบการทำงานของหน่วยต่าง ๆ ประชาสังคม คือ สังคมที่มีองค์ประกอบย่อยแยกต่างหากจากกลไกรัฐ และกลุ่มย่อยหรือกลุ่มองค์กรสังคมเหล่านี้มีวิสัยทัศน์ในเรื่องการพัฒนาทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับเรื่องจริยธรรมหรือความถูกต้องชอบธรรม คนในฐานะสมาชิกของสังคมเป็นปัจเจกบุคคลและสาธารณชนพร้อม ๆ กัน บางครั้งปัจเจกชนต้องเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนที่เป็นสาธารณะและส่วนที่เป็นปัจเจกชน

อาจส่งผลให้ปัจเจกชนเข้าร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ในฐานะสมาชิกขององค์กรทางสังคม เพื่อตรวจสอบ การทำงานของหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจ ไม่ให้เอารัดเอาเปรียบ ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หรือ คำกำไรเกินควรได้ ความคิดเรื่องประชาสังคมกับธรรมรัฐและบทบาทขององค์กรสังคมมีความสัมพันธ์ กันอย่างใกล้ชิด เพราะมีองค์ประกอบร่วมกันหลายองค์ประกอบ ที่เห็นชัดคือ การยอมรับว่าสังคม มีความหลากหลายความซับซ้อน และมีพลวัต ปัจเจกบุคคลในฐานะสมาชิกของประชาสังคมเป็น ส่วนของความหลากหลายและความซับซ้อน และควรเป็นตัวจักรช่วยสร้างพลวัตให้เกิดการขับเคลื่อน เพื่อนำสังคมไปสู่ภาวะที่ดีกว่าเดิม องค์กรสังคมเป็นรูปแบบหนึ่งของการรวมพลังของปัจเจกชนเป็น กลุ่มย่อยๆ อีกระยะจากภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและ ภาคธุรกิจเอกชน (อมรา พงศาพิชญ์, 2549 : 86)

ปัจจุบันในสังคมไทยได้เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้ามา มีบทบาทต่างๆ ในสังคมมากมาย โดยเฉพาะการแก้ปัญหาของสังคมท้องถิ่น เนื่องจากประชาสังคม ท้องถิ่นเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับสังคมท้องถิ่น ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นของตน ขบวนการประชาสังคม เป็นการแก้ปัญหาสังคมที่ฉีกไปจากการแก้ปัญหาแบบเดิม คือ จากที่มุ่งต่อสู้กับอำนาจรัฐ กัดดันรัฐ ให้มาตอบสนอง และสร้างนโยบายเพื่อแก้ปัญหาของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มาสู่ประเด็นที่มีความหลากหลาย มากขึ้นแล้วก็ไม่จำเป็นต้องเป็นการต่อสู้ที่บอกกับรัฐเฉยๆ ว่าประชาชนเดือดร้อนเป็นอย่างไร แต่เป็นวิกฤตของคนทั้งหมด ประชาชนในพื้นที่ต้องเข้ามาเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม (บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2553 : ออนไลน์) นอกจากบทบาทของภาคประชาสังคม ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว นอกจากบทบาทขององค์กรสังคมและประชาสังคมที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น แล้วยังมีนักวิชาการบางท่านได้กล่าวถึงบทบาทของประชาสังคมในด้านต่างๆ ดังนี้

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2540 : 3-8, อ้างถึงใน อนุชาติ พวงสำลี และ กฤตยา อาชวนิจกุล, 2542 : 15) ได้กล่าวถึงกฎหมายกับขบวนการประชาสังคม ไว้พอสังเขป คือ ในกรอบกฎหมายไทย รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายแม่ที่รับรองการจัดตั้งและกำหนด เงื่อนไขของการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม องค์กร ในขณะที่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะเข้ามาเกี่ยวข้อง ในแง่การทำนิติกรรมที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี ประมวลกฎหมายอาญาจะ ห้ามการตั้งกลุ่มที่อาจนำไปสู่การล้มล้างการปกครอง โดยนัยนี้การรับรองกลุ่ม องค์กร โดยกรอบ ของกฎหมายจะค่อนข้างแข็งตัว คือ รับรองในฐานะนิติบุคคลแบบต่างๆพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ ราชการปกครอง พ.ศ. 2539 เป็นกฎหมายฉบับแรกที่ทำให้สิทธิกับกลุ่มคน คณะบุคคล มีหลักการ เปิดให้ประชาชนได้ สำหรับในแง่นโยบาย โดยทั่วไปรัฐบาลจะมีนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมและ สนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชน แต่ต้องเป็นกลุ่มที่มีแนวทางตามที่รัฐต้องการ การจัดตั้งกลุ่ม โดยภาครัฐเอง ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานของกรมการพัฒนาชุมชน ในขณะที่การรวมกลุ่มชุมชน ของประชาชนเพื่อเรียกร้องต่างๆ รัฐมักจะระแวงระวังและไม่ไว้วางใจ หากหนทางในการตรวจสอบ ควบคุมเสมอ โดยการออกคำสั่งต่างๆ มาควบคุมการชุมนุมแม้จะเป็นไปโดยสันติ

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้ระบุถึง “แนวคิดการพัฒนาประชาธิปไตย” ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุนส่งเสริมประชาธิปไตยในรูปแบบต่างๆ ของรัฐที่ชัดเจนมากขึ้น ขบวนการประชาสังคมจะเติบโตได้ยากถ้าไม่สามารถเข้าไปมีบทบาทในระบบนิติบัญญัติได้ เพราะมีกฎหมายหลากหลายฉบับที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของประชาสังคม ได้แก่ กฎหมายบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ดังกรณี การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นเป็นกฎหมายย่อย เช่น กฎหมายองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ส่วนตำบล (อบต.) และการปกครองสุขาภิบาล ซึ่งมักให้อำนาจ เงิน และงานอย่างจำกัด พระราชบัญญัติงบประมาณมีลักษณะรวมศูนย์อย่างยิ่ง เงินจะรวมกันไว้ที่ส่วนกลาง และให้กระทรวงจ่ายไปตามกรม กองต่างๆ โดยอำนาจจากส่วนกลาง ทำอย่างไรจึงจะให้เงินลงสู่ท้องถิ่นด้วยกลไกที่ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยและมีระเบียบข้อบังคับจำนวนมากที่มีลักษณะเป็นเจ้าขุนมูลนาย สั่งประชาชนให้หันซ้ายหันขวาเสมอ แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (2550) ได้ขยายสิทธิให้กับประชาชนมากขึ้น ประกอบกับปัจจุบันรัฐบาลมีการส่งเสริมแนวนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานทางการเมือง ทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น โดยกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2550) ได้กำหนดสิทธิและบทบาทของประชาชนในหลายมาตราด้วยกัน ดังนี้

มาตราที่ 66 บุคคลซึ่งร่วมตัวกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

มาตราที่ 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมทั้งกับรัฐและชุมชน ในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงอยู่ได้อย่างปกติ และต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดการทำบริการสาธารณะ

(3) ส่งเสริมและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น

(4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชนรวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(5) ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

มาตรา 163 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้สภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในหมวด 3 และหมวด 5 แห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 164 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 270 ออกจากตำแหน่งได้

มาตรา 165 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ(ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 2550 : 65 – 66)

วีรวิท คงศักดิ์ (2553 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงบทบาทของภาคประชาสังคมในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งไว้ว่า จากสภาพปัญหาปัจจุบัน ทำให้ทุกคนต้องยอมรับว่า มีความขัดแย้งกันภายในชาติที่เกิดจากการขัดกัน ในผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคล ทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก และแต่ละกลุ่มก็มีความคิด ความเชื่อ แตกต่างกันอย่างสุดขั้ว

ต่อมาได้มีการเชื่อมโยงปัญหาข้อขัดแย้งกับภูมิภาคนิยมที่มีความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมด้วย จึงทำให้เกิดความเปราะบางต่อความมั่นคงของชาติมากยิ่งขึ้น ประกอบกับปัญหาที่ราวลึกนี้ มีผลประโยชน์และความอยู่รอดของคนบางกลุ่มเป็นเงื่อนไขสำคัญ ทำให้มีพลัง “ทริลู” และคักดีศรีเข้ามาเกี่ยวพันด้วย การแก้ปัญหาจึงยิ่งยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การที่จะลดความขัดแย้งของกลุ่มคนที่มีความเชื่อ ความคิด ภาษา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน วิธีหนึ่งก็คือ การหาคนกลาง มาเป็นคนเจรจาหรือคนที่เชื่อความสัมพันธ์ที่ดีของคนทั้งสองฝ่าย ในทางวิชาการมีกระบวนการแก้ปัญหา ที่จัดว่าได้ผลประชาสังคม (Civil Society) เป็นคนกลาง ในการเสนอข้อคิดเห็นทางวิชาการให้กับทุกฝ่าย ด้วยการเสนอทางออกซึ่งทุกฝ่ายสามารถทำความเข้าใจได้ด้วยเหตุผล ที่มีหลักวิชาการเป็นพื้นฐานของการคิด และการยอมรับนำไปสู่การปฏิบัติ

การลดความขัดแย้งและสร้างสันติวิธี อาจกระทำได้หลากหลายวิธี เช่น การสร้างประชาธิปไตยในกลุ่ม มีการประนีประนอม การเจรจาต่อรอง การผ่อนปรน การเห็นอก

เห็นใจผู้อื่น การอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ โดยยึดหลัก เสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพ (บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2553 : ออนไลน์)

เทอดพงศ์ คงจันทร์ (2553 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึง บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารของภาคประชาสังคมอาจสรุปได้ดังนี้ ขณะที่เวลานี้ประเทศกำลังอยู่ในสภาวะต้องปรับตัวกันกระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่แต่ละฝ่ายต่างกล่าวอ้างว่ามาจากภาคประชาชน กล่าวคือ ประชาชนเป็นใหญ่ในการรวมตัวกันขบคิดและแก้ปัญหาหันด้วยตนเอง โดยภาครัฐทำหน้าที่เป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น กล่าวโดยง่าย ก็คือเป็นแนวคิดที่เน้นให้ประชาชนสำนึกในเรื่อง “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” นั่นเอง

จากคำว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน อาจจะกล่าวได้ว่า ประชาชนต้องรู้จักการเรียนรู้และการพึ่งตนเองก่อน เปรียบเทียบได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน ปัจจุบันนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีการปกครองจากคนในพื้นที่เอง มีการออกกฎหมายการบริหารส่วนท้องถิ่นนั่นเอง เนื่องจากคนในท้องถิ่นเองเป็นคนที่ประสบกับปัญหาที่แท้จริงของท้องถิ่น เป็นคนที่รู้ดีที่สุดว่าปัญหาคืออะไร ต้องแก้ปัญหาอย่างไร จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ แต่อย่างไรก็ตามจะให้ประชาชนทุกคนเข้ามาบริหารนั้นคงจะเป็นไปไม่ได้ จึงต้องมีตัวแทน หรือกลุ่มประชาชนที่มีการรวมตัวกันทำงานเพื่อสังคม เข้ามาบริหารหรือตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร และเข้ามาช่วยกันพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ดังเช่น ในประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศฟิลิปปินส์ให้ความสำคัญของประชาสังคมอยู่ที่การทำหน้าที่ตามบทบาทของตัวแทน (เทอดพงศ์คงจันทร์, 2553 : ออนไลน์) ในการเปลี่ยนแปลงที่ดี โดยเฉพาะการเป็นตัวแทนของประชาชนกลุ่มต่างๆ เพื่อเรียกร้องปกป้องผลประโยชน์และความยุติธรรมในการเกิดแก่กลุ่มนั้นๆ กล่าวได้ว่า ประชาสังคมต้องสามารถที่จะผลักดันในการดำเนินงานของรัฐบาลเป็นไปโดยถูกต้อง ซอบธรรมและรับผิดชอบต่อประชาชนและในหลายๆ ครั้ง ประชาสังคมซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มคนที่มีพื้นฐานอันหลากหลาย ก็จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของประเทศอีกด้วยกลุ่มประชาสังคมสามารถเข้ามามีบทบาททางการเมืองและการบริหารได้หลายวิธี เช่น การไปเลือกตั้ง ไปฟังการหาเสียง ช่วยผู้สมัครหาเสียงเสนอนโยบายต่อพรรครัฐบาล เสนอคำถามต่อผู้แทนและฝ่ายบริหาร เพื่อตรวจสอบการทำงานของผู้แทนและฝ่ายบริหาร เรียกร้องให้ถอดถอนการร่วมกันวางแผนและดำเนินการของฝ่ายบริหาร การร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

2.11 พัฒนาการแนวคิดประชาสังคมในสังคมไทย

แนวคิดประชาสังคม (Civil Society) ถูกนำมาใช้ในสังคมไทยเป็นครั้งแรกเมื่อประมาณปี 2554 โดย สุรพงษ์ ชัยนาม ซึ่งนำความคิดของอันโตนิโอ กรัมชิ มานำเสนอแต่ในขณะนั้นสังคมไทยยังไม่ได้สนใจแนวคิดประชาสังคมมากนัก สาเหตุสำคัญเป็นเพราะสังคมไทยแตกต่างจากสังคมตะวันตก ในส่วนที่สังคมยุโรปผ่านการต่อสู้เรื่องสิทธิเสรีภาพ ประชาธิปไตยมานาน ในขณะที่รัฐไทยควบคุมพื้นที่ทางสังคมค่อนข้างจะเบ็ดเสร็จมาช้านานนับแต่ปฏิรูปการปกครอง

สมัยรัชกาลที่ 5 การเปลี่ยนแปลงการปกครองที่นำโดยขุนนางข้าราชการถึงเผด็จการในยุคสงครามเย็นและการเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในปี 2504 ทำให้พื้นที่ประชาสังคมไม่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันประชาชนที่ผ่านมามีลักษณะเป็น “ราษฎร” ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ และโครงสร้างแนวดิ่ง

ภายหลังจากการเรียกร้องประชาธิปไตยในเหตุการณ์เดือนตุลาคม 2516 จบจนถึงเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 การปกครองในระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยมีอายุยาวนานกว่า 60 ปี จบจนถึงปัจจุบันระบอบประชาธิปไตยไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่วิกฤตการณ์พองสบู่แตกเมื่อปี 2540 ส่งผลให้นักคิด นักวิชาการหลายท่านเริ่มมีการพูดถึง ประชาสังคม ภายใต้สมญาขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ชุมชนเข้มแข็ง การเมืองภาคประชาชนสำนักชุมชน

การขาดความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยว่าเป็นหนทางสู่การเมืองที่ดีกว่าในอนาคต และการขาดความเชื่อมั่นในสถาบันรัฐสภาว่าจะเป็นกลไกนำการเปลี่ยนแปลง ทำให้ความคิดเรื่อง “สังคมประชา” หรือ “ประชาสังคม” (Civil Society) ถูกชูให้ดำเนินบทบาทนำการเปลี่ยนแปลงแทน (มณฑกานต์ ตปนียางกูร, 2545 : 13)

ในทศวรรษ 2540 ได้มีการถกเถียงกันในประเด็นเรื่องของประชาสังคมโดยผาสุก พงษ์ไพจิตร (2525 : 320 - 323) ได้แบ่งเป็น 2 สำนัก ดังนี้

สำนักที่ 1 กลุ่มผู้นิยมความทันสมัย กลุ่มนี้เชื่อว่า สังคมไทยต้องก้าวสู่ความทันสมัยต่อไป ต้องการการเปลี่ยนแปลงด้านสิทธิและกฎหมายต่างๆ รวมทั้งการปฏิรูปรัฐธรรมนูญ เชื่อมั่นในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมให้เป็นอุตสาหกรรม เพื่อให้ระบอบรัฐสภาประชาธิปไตย บรรลุผลเศรษฐกิจและสังคมไทยจะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามแนวทางเดียวกับสังคม อุตสาหกรรม ตะวันตกทางออกของสังคมไทยคือต้องทำให้ชนบทไทยทันสมัยขึ้น คือ เปลี่ยนชนบทไทยโดยดึงพวกเขาออกมาทำงานในเมืองให้หมดสิ้น แล้วปรับเปลี่ยนที่เหลืออยู่ให้เป็นชาวนานายทุน ผ่านการศึกษาและเทคโนโลยีสมัยใหม่

สำนักที่ 2 มุ่งไปที่การปกป้องและขยายขอบเขตของสิทธิระดับท้องถิ่น เพื่อขยายพื้นที่ทางการเมืองซึ่งกลุ่มต่างๆ ในระดับท้องถิ่นจะยืนอยู่ได้ ผู้สนับสนุนกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า สังคมเมืองสมัยใหม่และสังคมชนบทที่ยังมีองค์ประกอบชุมชนแบบเดิมๆ น่าจะอยู่รวมกันได้และสังคมโดยรวมจนได้ประโยชน์จากส่วนดีของทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้เชื่อว่าจะทำให้รัฐลดอำนาจลงได้ด้วยการเพิ่มอำนาจให้กับประชาชนและโดยแรงกดดันจากเบื้องล่างเท่านั้นขณะที่ด้านเศรษฐกิจมุ่งหวังให้เศรษฐกิจไทยพัฒนาภาคเกษตรอุตสาหกรรมชนบท และอุตสาหกรรมต่อเนื่องกับภาคเกษตรมากขึ้น โดยมีเกษตรกรรายย่อยเป็นแกนกลางเพื่อถ่วงดุลกับการพัฒนาอุตสาหกรรม นักคิดกลุ่มนี้ไม่ได้ปฏิเสธสิ่งดีของความทันสมัย แต่ไม่ต้องการเห็นสังคมไทยพัฒนาเป็นสังคมทุนนิยมที่ธุรกิจและอำนาจเงินเป็นใหญ่

ความแตกต่างระหว่างทั้งสองฝ่ายเรื่องกลยุทธ์การทำให้รัฐสนองความประสงค์ของชาวบ้านนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลจากความแตกต่างเรื่องชนชั้น นักคิดกลุ่มแรกมักเป็นคนมีพื้นเพเป็นชนชั้นกลางสมัยใหม่ในเมืองขณะที่อีกกลุ่มมักมีพื้นเพหรือมีใจเอนเอียงไปทางสังคมชนบท และคนยากจน อย่างไรก็ตาม การแยกเช่นนี้ก็ไม่ใช่ชัดเจนนัก เพราะมีการสร้างเครือข่ายสายสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกันอยู่แล้ว ที่สำคัญ คือ แต่ละฝ่ายมีวิสัยทัศน์เรื่องอนาคต สังคมไทยที่แตกต่างกัน กลุ่มแรกเชื่อว่ารัฐไทยจะเปลี่ยนบทบาทต่อเมื่อสังคมชนบทถูกปรับเปลี่ยนไปกลายเป็นสังคมทันสมัยแบบทุนนิยม คือ สังคมชานาต้องสลายไป สำหรับกลุ่มที่สองกลับเห็นว่าสมัยโลกาภิวัตน์น่าจะเป็นโอกาสที่ส่งเสริมให้ทั้งสังคมเมืองและชนบทคงอยู่คู่กันไป และแต่ละส่วนมีอิสรภาพและเสรีภาพมากขึ้นด้วย (อดินันท์ เหมือนยัง, 2549 : 15)

2.12 ขบวนการประชาสังคมท้องถิ่น

จากนิยามความหมายของประชาสังคมที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ประจักษ์ถึงบทบาทที่สะท้อนการดำรงอยู่จริงของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคพลเมืองชนบทหนึ่ง ที่สั่งสมจิตสำนึกสาธารณะในฐานะพลเมืองผู้ตื่นรู้ (Active Citizens) ผสานอยู่ในกระแสธารของสามัญสำนึกแห่งชุมชนท้องถิ่น (Local Community Consensus) และแผ่ฝังตัวอยู่ในมิติของการพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเองและความอยู่ดีมีสุขของชุมชนท้องถิ่นอย่างสงบ สันติ สมานฉันท์ต่อเนืองยาวนานกว่าสามทศวรรษ จนเมื่อสังคมคลี่คลายตนเอง เยียวยาตนเองจากบาดแผลสงครามกลางเมืองในยุคการต่อสู้เชิงอุดมการณ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย กับรัฐบาล หลังจากสงครามสิ้นสุดลงในราวปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา ส่วนหนึ่งของเมล็ดพันธุ์แห่งการต่อสู้จากขบวนการปฏิวัติเดิมได้ถอนตัวและถอยตัวเอง ปรับลดบทบาท ความคิดชี้้นำ ลงมาทำงานในขบวนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพียงเพื่อเยียวยาจิตวิญญาณและสานสืบเจตนารมณ์ของการยืนหยัดเพื่อผลประโยชน์ของสังคม สาธารณะ และพี่น้องประชาชน คนยากจน ผู้ด้อยโอกาส คนชายขอบ ฯลฯ พัฒนาการปรับบทบาทของตนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการพัฒนาในภาคประชาสังคมที่มีบทบาทเข้มข้นขึ้นต่อเนื่องแต่นั้นมา บทบาทการนำพาพี่น้องประชาชนเข้าต่อสู้อย่างเข้มข้น เพื่อที่ดินทำกิน ในกรณีโครงการ คจก.ในพื้นที่ภาคอีสาน การต่อสู้เรื่องสิทธิชุมชนในกรณีเขื่อนปากมูล กรณีที่ดินทำกินป่าดงใหญ่ นับเป็นตัวอย่างบางส่วนของพัฒนาการ การขับเคลื่อนตัวของขบวนการประชาสังคมเข้มข้นในยุคแรก ๆ ซึ่งต่อมาขยายบริบทไปทั่วประเทศและยกระดับประเด็นการต่อสู้เรียกร้องที่มีมิติการเมืองภาคพลเมืองเด่นชัดยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ อาทิ การต่อสู้เรื่องดิน น้ำ ป่า ในภาคอีสาน และภาคเหนือ เรื่องสิ่งแวดล้อมและสิทธิชุมชนในพื้นที่รอบอ่าวไทย ตั้งแต่มาบตาพุด บ่อนอก หินกรูด ถึง จะนะ การต่อสู้อย่างรวมประเด็นปัญหาของสมัชชาคนจน การต่อสู้เรื่องประเด็นหนี้สิน ที่ดินทำกิน และปัญหาเกษตรกร ของสมัชชาเกษตรกรรายย่อยต่างๆ เหล่านี้ เป็นต้น ล้วนบ่มฟักขบวนการประชาสังคมอย่างเข้มข้นทั้งในทางด้านเนื้อหาและรูปขบวนการจัดตัวเองเพื่อการชัชวรองรับกับสถานการณ์วิกฤติทางสังคมในระยะต่อมา

ความเข้มข้นของมิติการเคลื่อนไหวในขบวนการประชาสังคมใหม่ได้ดำเนินไปภายใต้เงื่อนไขการเคลื่อนตัวของประชาคมท้องถิ่น ทั้งในระดับหมู่บ้าน และตำบล อันเป็นผลมาจากการพัฒนาที่ปรับจุดเน้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา ซึ่งเน้นให้กระบวนการพัฒนาส่วนภูมิภาค และการพัฒนาท้องถิ่นโดยภาครัฐทั้งหมดหันมาเน้นการพัฒนาที่มี “คน” เป็นศูนย์กลาง และทิศทางการกระจายอำนาจสู่ภูมิภาค รวมทั้งทิศทางการพัฒนาภาคเอกชนที่เน้นการพัฒนาที่ฐานรากของสังคมตามแนวทาง Small is Beautiful หรือแนวทาง “คำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน” ซึ่งปูพื้นฐานงานพัฒนาภาคเอกชนมาก่อนหน้านั้นเล็กน้อย เมื่องานพัฒนาที่ยึดโยงกับแนววัฒนธรรมชุมชน หรือการพัฒนาที่นำไปสู่การจัดการตนเอง การพึ่งตนเอง บนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิมในสังคม หรือ ทุนทางสังคม (Social Capital) ซึ่งได้รับการกระตุ้นครั้งใหญ่หลังวิกฤติเศรษฐกิจปี พ.ศ.2540 ภายใต้โครงการการลงทุนเพื่อสังคม หรือ SIF Social Investment Fund ทำให้ขบวนการประชาคมชุมชนท้องถิ่นได้รับการพัฒนา ขยายบทบาท เพื่อฟูคึกคัก มีพลังอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน

ขบวนการประชาสังคมเข้มข้น ที่ด้านหนึ่งยกระดับพัฒนาการต่อสู้ของ ตนขึ้นสู่เป้าหมายระดับนโยบาย และอำนาจรัฐในระดับต่าง ๆ แต่ในอีกด้านหนึ่งมุ่งลงสู่การพัฒนาในระดับพื้นฐานประสานเชื่อมกับขบวนการประชาคมชุมชนท้องถิ่น ที่ด้านหนึ่งก็ยกระดับเนื้อหาการทำงานพัฒนาที่เชื่อมโยงสู่รัฐและนโยบายแห่งรัฐมากขึ้น เช่น กระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน ตามแบบฉบับของชาวบ้าน “ไม่เรียง” อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช ที่นำโดย นายประยงค์ณรงค์ เป็นต้น ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์เชิงกระบวนการระหว่างสองสายธารของการขับเคลื่อนทางสังคมในระดับพื้นฐาน ชุมชน ท้องถิ่น เริ่มเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และร่วมทำงาน ขับเคลื่อนสังคมร่วมกัน

กล่าวโดยสรุป คือ ขบวนการประชาสังคมเข้มข้นในการพัฒนาท้องถิ่น ก่อเกิดในช่วงเวลาที่สถานการณ์บ้านเมืองบีบอัดรัดแน่น ไม่มีทางออก และกำลังไหลสู่ทิศทางแห่งความหายนะ จึงมีพันธะต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่นในการเข้าร่วมแบกรับภารกิจสำคัญในการนำพาสังคมไทยผ่านพ้นวิกฤตินี้ให้ได้ (กฤตย อาชวนิจกุล และกุลภา วจนสาระ, 2551 : ออนไลน์)

2.13 บทบาทของประชาสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก

บทบาทของกลุ่ม องค์กร ขบวนการประชาสังคม ทั้ง 5 กลุ่มองค์กร คือกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้ กลุ่มธนาคารขยะ กลุ่มอนุรักษ์คลองปริก กลุ่มออมทรัพย์ เทศบาลตำบลปริก กลุ่มจักรปิกเทศบาล เป็นการรวมกลุ่มองค์กรประชาสังคมในระดับพื้นที่เทศบาลตำบลปริกที่มีพัฒนาการผ่านกิจกรรม ในบางกรณีอาจจะเป็นการเคลื่อนไหวหรือการกระทำในกิจกรรมตามวิถีชีวิตปกติเหมือนดังเช่นในสังคมอดีต บางกรณีบางกิจกรรมได้ริเริ่มขึ้นมาใหม่ ผ่านการดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตปกติ ท่ามกลางสังคมการเมืองระบอบประชาธิปไตย (ณรงค์ บุญสวยขวัญ, 2552 : 107) การดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตของกลุ่ม องค์กรหรือขบวนการประชาสังคมใน

พื้นที่เทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ได้มีวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่มองค์กรกันเอง และเพื่อพัฒนาคุณภาพรวมถึงภาพลักษณ์ของท้องถิ่นให้เท่าเทียมกับท้องถิ่นอื่นๆ บางกิจกรรมหรือบางภารกิจอาจไปปฏิสัมพันธ์กับภารกิจของรัฐหรือหน่วยงานราชการ ที่ยึดเกาะผูกขาด การปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้นอยู่ ทำให้อาจจะเกิดปฏิกิริยาจากรัฐในระดับหนึ่ง เพราะเท่ากับว่าปฏิบัติการการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่ม องค์กร ไปปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับราชการ พร้อมกันนั้นก็อาจจะเกิดปฏิกิริยาจากกลุ่มองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วย (ณรงค์ บุญสวยขวัญ, 2552 : 107)

การดำเนินการตามกิจกรรมตามวิถีชีวิตปกติของประชาสังคม ที่ทับซ้อนกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของรัฐ อาจสร้างความกระทบกระเทือนในการใช้อำนาจของรัฐ ที่เคยผูกขาดและเป็นอำนาจสูงสุดในการจัดการบริหารสาธารณะแก่ประชาชน เพราะถูกดำเนินการโดยอำนาจทางสังคมหรืออำนาจอื่น ๆ หรือเป็นอำนาจของเจ้าของอำนาจตามสิทธิของพลเมือง

ตัวอย่าง เช่น รัฐอ่อนแอหรือมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติการกิจบริการประชาชนต่ำ การที่ประชาชนทำแทนเกี่ยวกับการสร้างระบบการเงินของตนเอง แม้จะรูปแบบที่ประชาสังคมการเงินที่ประชาชนสร้างขึ้นจะแตกต่างจากตัวแบบของรัฐ แต่รัฐก็สมยอม (ณรงค์ บุญสวยขวัญ, 2552 : 124)

เช่นเดียวกับกรณีที่รัฐอ่อนแอในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม จึงปล่อยให้เครือข่ายและกลุ่มองค์กรด้านอนุรักษ์ดำเนินการแทนรัฐในกิจกรรมต่างๆ ปราบปรามการเกิดขี้ล้นเป็นเงื่อนโซ่ที่นำไปสู่ รูปแบบปฏิบัติการของกลุ่มประชาสังคม

เมื่อประชาสังคมทำแทนจนได้ผลสำเร็จในระดับหนึ่งแล้ว กลไกรัฐจะเร่งเข้าไปเสริมสร้างกิจกรรมร่วมกับประชาสังคมเหล่านั้น ดังนี้ ปฏิบัติการของประชาสังคมในพื้นที่เทศบาลตำบลปริกจึงเปรียบเสมือนการสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติงานของรัฐที่ถูกลดบทบาทลงจากการที่รัฐมีความเคยชินกับการใช้อำนาจแบบดำเนินการแทนประชาชนมาตลอด รัฐผูกขาดการใช้อำนาจและผนวกกิจกรรมปกติของประชาชนไปดำเนินการ แต่เมื่อประชาชนกลับมาดำเนินการวิถีชีวิตปกติเองอีกครั้งหนึ่ง เพราะความด้วยประสิทธิภาพของรัฐและข้อจำกัดของรัฐ ทำให้ประชาชนเข้ามาดำเนินงานแทนอำนาจรัฐเดิม (ณรงค์ บุญสวยขวัญ, 2552 : 108)

เช่นเดียวกับกระบวนการทำทนายหรือเผชิญหน้าอำนาจรัฐ ปฏิบัติการของประชาสังคมมีปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจกับรัฐในแง่ที่ทำให้รัฐสูญเสียการแสดงอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากรัฐหรือหน่วยงานราชการไม่ปรับตัว ไม่เข้าใจบริบทสถานการณ์ใหม่ ก็จะถูกกลดบทบาทมากยิ่งขึ้น เพราะกระบวนการดำเนินงานแทนอำนาจรัฐเป็นการตอบโต้หรือท้าทายการครอบครองความเป็นใหญ่ของรัฐที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง เป็นการทำให้รัฐสูญเสียความชอบธรรมและสูญเสียความเป็นศูนย์กลางในการใช้อำนาจที่เคยมีมาแต่อดีต

ปฏิบัติการประชาสังคมจึงเป็นเสมือนการเปิดพื้นที่ทางการเมืองของภาคพลเมืองหรือภาคประชาชนให้กลับมามีบทบาทขึ้นอีกครั้ง หลังจากที่รัฐยึดอำนาจรวมศูนย์ ดึงเอา

กิจกรรมต่าง ๆ ไปทำแทนประชาสังคมหรือประชาชนเป็นเวลานาน (ณรงค์ บุญสวยขวัญ, 2552 : 125)

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

3.1 ความหมายของการพัฒนา

โดยทั่วไปแล้วถ้าพูดถึงคำว่า “พัฒนา” ผู้คนส่วนใหญ่อาจจะนึกถึงกระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่ง โดยมีทิศทางของการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น หรืออาจจะหมายถึง สภาวะการเจริญก้าวหน้าที่สนองตอบต่อความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ให้ดีขึ้น เป็นกระบวนการเคลื่อนไหวจากสิ่งที่ไม่น่าพึงพอใจไปสู่สิ่งที่พึงพอใจ

เนื่องจาก “การพัฒนา” เป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย จึงกลายเป็นคำที่มีความหมายแตกต่างกันออกไป เพราะขึ้นอยู่กับผู้ใช้จะให้ความหมายเน้นในเรื่องอะไรปัจจุบันจึงไม่มีคำนิยามอันเป็นสากลที่ยอมรับกันทั่วไป จึงมีนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของการพัฒนาแตกต่างกันออกไป ดังนี้

กรณี ปรีชากร และคณะ (2541 : 85) ได้กล่าวว่า ตามรูปศัพท์คำว่า “การพัฒนา” แปลว่า “ทำให้เจริญ” ซึ่งตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง คือ คำว่า “To Develop” แปลว่า การเปลี่ยนแปลงที่ละเล็กทีละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้นและเหมาะสมไปกว่าเดิม หรืออาจก้าวหน้าไปถึงขั้นที่อุดมสมบูรณ์เป็นที่น่าพอใจ

เสถียร เหลืองอร่าม (2538 : 1, อ้างถึงใน นุทอง เนตรสว่าง, 2548 : 7) เห็นว่า “การพัฒนา” หมายถึงสภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงส่งเสริมของเก่าหรือสภาพการที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น

อมร รักษาสัตย์ (2532 : 45, อ้างถึงใน ไพโรฑูรย์ ผิวบาง, 2549 : 19) ได้แบ่งความหมายของการพัฒนาออกเป็นสองระดับ คือ ความหมายอย่างแคบและความหมายอย่างกว้าง

ความหมายอย่างแคบ หมายถึง “การเปลี่ยนแปลงในระบบการทำงานอันเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพเท่านั้น”

ความหมายอย่างกว้าง หมายถึง “กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงอันเป็นการรวมการเปลี่ยนแปลงในด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน”

สัจญา สัจญาวิวัฒน์ (2550 : 3) ได้สรุปความหมายของการพัฒนาไว้ 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงตามแผนหรือการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Planned or Directed Change) นั่นคือ การพัฒนามิได้เป็นเรื่องธรรมชาติ

หากเป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยกำหนดทิศทางหรือรายละเอียดเอาไว้ล่วงหน้าว่า จะพัฒนาอะไร พัฒนาอย่างไร ช้าเร็วอย่างไร ใครจะเป็นผู้พัฒนาและถูกพัฒนา เป็นต้น

ประการที่ 2 เป้าหมายสุดยุดของการพัฒนาอยู่ที่ “คน” คนเป็นทั้งผู้ถูกพัฒนาและเป็นผู้รับผลของการพัฒนา มองคนเป็นกลุ่ม หรืออยู่ในกลุ่ม ดังนั้น การพัฒนาคนจึงรวมถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมวัฒนธรรม

ประการสุดท้าย เป้าหมายของการพัฒนาคน กลุ่มคน หรือสังคม คือ ความกินดีอยู่ดีด้านต่าง ๆ หรือสภาพสังคมที่ดี ซึ่งรวมถึงสภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองด้วย

นอกจากนักวิชาการต่าง ๆ ของไทยได้ให้คำนิยาม หรือความหมายของคำว่า “พัฒนา” แตกต่างกันไปแล้ว ในหมู่นักวิชาการต่างประเทศได้ให้นิยามการพัฒนาที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

รอเจอร์ส โรเจอร์ส (Everett M. Rogers, 1994 : 62, อ้างถึงใน ปกรณ์ ปรียากกร และคณะ, 2541 : 7) ให้ความหมายไว้ว่า “การพัฒนา” คือ การเปลี่ยนแปลงของสังคมแบบหนึ่งที่น่าความคิดใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในระบบสังคม เพื่อให้รายได้ต่อหัวและระดับการดำรงชีวิตสูงขึ้น โดยใช้การผลิตที่ทันสมัย และเพื่อปรับปรุงระเบียบขององค์การทางสังคม

นอร์แมน เจคอบส์ (Norman Jacobs, 1996 : 54, อ้างถึงใน ปกรณ์ ปรียากกร และคณะ, 2541 : 7) กล่าวว่า การพัฒนา คือ การเพิ่มขีดความสามารถของสังคมอย่างสูงสุด โดยไม่คำนึงถึงขีดจำกัดของเป้าหมาย หรือโครงสร้างพื้นฐานของสังคมที่มีอยู่

โดยสรุป การพัฒนา หมายถึงการวางแผนหรือกระบวนการต่าง ๆ ร่วมถึงมาตรการที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่สภาพหนึ่งที่ดีกว่า เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน มีความเจริญก้าวหน้าและทันสมัย ก้าวทันโลกยุคปัจจุบัน

3.2 แนวคิดว่าด้วยการพัฒนา

กล่าวได้ว่าการพัฒนาเป็นสิ่งที่ทุกประเทศพึงปรารถนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศในโลกที่สามซึ่งล้นยากจน หลายคนให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจซึ่งในความเป็นจริงแล้วเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการพัฒนา แต่ถ้าพิจารณาให้รอบคอบแล้วการพัฒนาไม่ใช่เรื่องทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว หากแต่ครอบคลุมไปถึงเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากด้านวัตถุหรือด้านเงินทองสำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ การพัฒนานั้นถือได้ว่าเป็นกระบวนการหลายมิติที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงแก้ไขปัญหาเรื่องรายได้ และการผลิตแล้วยังต้องมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม โครงสร้างของสถาบันต่าง ๆ โครงสร้างการบริหารรวมทั้งทำที่ต่าง ๆ ของคนในชาติ ซึ่งในหลายประเทศต้องปรับปรุงแก้ไขขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อด้วย เมื่อมองให้กว้างออกไป แม้จะมีผู้กล่าวถึงการพัฒนาว่าเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละชาติในปัจจุบันหลายคนตระหนักว่าการที่จะทำทุกประเทศพัฒนาได้นั้น ต้องมีการแก้ไขในระบบเศรษฐกิจ

3.3 แนวคิดการพัฒนาจากล่างขึ้นบน

แนวคิดการพัฒนาจากล่างขึ้นบน (Development from Below) ความหมายของการพัฒนาจากล่างขึ้นบน หมายถึงกระบวนการพัฒนาที่เน้นไปที่บทบาทของประชาชนรวมถึงข้าราชการระดับล่างเป็นผู้ตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนและจัดทำโครงการเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น โดยรัฐบาลมีหน้าที่เพียงสนับสนุนในด้านต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน (สุนันท์ สีสังข์ และชินรัตน์ สมสืบ, 2536 : 333 - 337, อ้างถึงใน นุทอง เนตรสว่าง, 2548 : 8)

การพัฒนาจากล่างขึ้นบนมี 2 แนวทาง ดังนี้

1. ควบคุมผลการพัฒนาจากเบื้องบน คือ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค หรือเมืองกับท้องถิ่นชนบท
2. สร้างพลวัตการพัฒนา ให้มีผลต่อพื้นที่ที่มีการพัฒนาน้อย คือ การแสวงหาหรือการสร้างปัจจัยภายในให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถแก่คนในระดับล่างจากแนวความคิดดังกล่าวสามารถที่จะนำไปกำหนดนโยบายการพัฒนาจากล่างขึ้นบน ซึ่งมี 5 ด้าน ดังนี้

- 2.1 การบริหารด้านความจำเป็นขั้นพื้นฐาน
- 2.2 การพัฒนาท้องถิ่นในชนบทและการพัฒนาหมู่บ้าน
- 2.3 กิจกรรมที่ใช้แรงคนมาก ๆ
- 2.4 โครงการขนาดกลางและขนาดเล็ก
- 2.5 ใช้เทคโนโลยีที่มีการจ้างแรงงานในท้องถิ่น และผสมผสานกับทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุดลักษณะที่สำคัญของการพัฒนาจากล่างขึ้นบน หรือเรียกว่า Bottom Up ซึ่งเป็นการกำหนด

นโยบายจากล่างขึ้นบน หรือ Backward Mapping จะมีลักษณะ ดังนี้

1. เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ เป็นแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ประชาชนคิดริเริ่มมีการตัดสินใจที่จะกำหนดความต้องการ กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงภายใต้ท้องถิ่นของตน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นเพียงผู้สนับสนุนหรือชี้แนะในด้านต่างๆ เท่านั้น เช่น ให้ความรู้ด้านวิชาการที่เกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรแต่จะไม่เป็นผู้ชี้แนะให้ประชาชนปฏิบัติตาม
2. ยอมรับแนวความคิดที่หลากหลายในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน คือ ในแต่ละท้องถิ่นมีสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน หรือรวมถึงความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นด้วย ดังนั้น ประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ถึงสภาพปัญหา และความต้องการของคนในท้องถิ่นของตนเองได้ดีกว่าของคนที่อยู่ในท้องถิ่นอื่น ๆ ดังนั้น คนที่อยู่ในท้องถิ่นจึงสมควรที่จะเป็นผู้แก้ไขปัญหา

3. เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่น มีภูมิปัญญาชาวบ้านที่แสดงถึงการมีความรู้ ความสามารถและมีลักษณะที่จะพัฒนาตนเองและรู้ถึงการนำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น วัตถุดิบ เทคโนโลยีพื้นฐาน ดังนั้น แนวความคิดการพัฒนาแนวนี้ จึงเป็นที่ยอมรับในความรู้ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนศักยภาพ ในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

4. เป็นการส่งต่อจากผู้ปฏิบัติในระดับล่างไปสู่ผู้บริหารระดับสูง เป็นลักษณะของการสื่อสารข้อมูลสภาพปัญหาอุปสรรคที่แท้จริงในการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่ผู้มีอำนาจ ในการตัดสินใจ หรือสนับสนุนแก้ไขปัญหในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้อย่างทันที่ เหตุผลของการพัฒนาจากล่างขึ้นบน (Bottom Up) อาจสรุปให้เห็น ถึงเหตุผลที่สำคัญ ดังนี้

1. เนื่องจากแนวทางการพัฒนาแบบเดิม คือ จากบนลงล่าง (Top Down) เป็นการมองคนในสังคมเป็นเพียงเครื่องมืออย่างหนึ่ง มองการพัฒนาโดยมีเป้าหมายอยู่ที่ การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแนวทางที่ดีหรือถูกต้องนั้นจะต้องให้ความสนใจต่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตของมนุษย์ควบคู่ไปด้วย โดยเน้นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และ จะต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกพื้นที่ด้วย

2. เป็นการยอมรับว่า รัฐบาลไม่รู้สภาพของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน และลึกซึ้งเพียงแคร์ปัญหาในระดับกว้าง ๆ เท่านั้น การที่ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการ พัฒนาท้องถิ่นและชนบทของตน จึงเป็นแนวทางแก้ไขปัญหที่ตรงกับความเป็นและความต้องการ ของประชาชนมากกว่าบุคคลภายนอกท้องถิ่นนั้น

3. เป็นการช่วยลดภาระของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ คือ รัฐบาลเพียงเข้าไป เกี่ยวข้องในแง่ของกำหนดนโยบาย กรอบ ทิศทางการดำเนินงาน ตลอดจนการประสานโครงสร้าง การดำเนินการในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นไปในทางเดียวกันและบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของ การพัฒนาประเทศที่ตั้งไว้เท่านั้น

4. การสร้างความรู้สึกรู้สึกความเป็นเจ้าของร่วมกัน (Sense of Belonging) ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น จากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการด้วยตัวเอง จะเป็นการ สร้างกลุ่มทำงาน ทำให้เกิดความสามัคคี การประสานงาน ความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนา ท้องถิ่น รวมถึงแนวคิดตามระบบประชาธิปไตยอีกด้วย

5. การสื่อสารข้อมูลที่ต้องการ จากการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมย่อม รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านงานโครงการที่จะมีผลกระทบต่อท้องถิ่นของตน ทำให้การเตรียมความพร้อม ของท้องถิ่น ชุมชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารถ่ายทอดความเข้าใจได้ง่ายขึ้นและเข้าใจได้อย่างถูกต้อง โดยผ่านตัวแทนของประชาชน

6. การพัฒนาจากล่างขึ้นบน เป็นการพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นชนบท จากปัญหาการพัฒนาที่กล่าวว่า “คนมีความรู้ มีความสามารถ คนพัฒนาได้ ถ้าเขามีโอกาส” คือ

การสร้างโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาตัวเอง เมื่อเขาฝึกทำก็จะเกิดความชำนาญ เชี่ยวชาญต่อไป ก็จะเป็นแกนนำในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาจากล่างขึ้นบนนี้ เป็นขบวนการที่มุ่งเน้นไปที่บทบาทของประชาชน ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนการพัฒนา โดยเฉพาะในระดับพื้นฐานเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตนเองทั้งวางแผนการตัดสินใจ ลงมือด้วยตนเองอันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้สูงขึ้น สนองความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

4 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเป็นการวิจัยเรื่องประชาสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเทศบาลตำบลกำแพงเพชร อ.รัตภูมิ และเทศบาลตำบลปรือ อ.สะเตกา จ.สงขลา ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประชาสังคม การมีส่วนร่วม และการพัฒนา มาเสนอดังต่อไปนี้

กิติพร ศรีวงศ์ชัย (2542 : 95) ทำการวิจัย เรื่อง บทบาทประชาคมตำบลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อการศึกษากระบวนการเกิดของประชาคมตำบลคอนนิม อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดประชาคมตำบลคอนนิม อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น 3. เพื่อศึกษาบทบาทประชาคมตำบลคอนนิมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ขั้นตอนการศึกษาประกอบไปด้วย ศึกษากระบวนการเกิดของประชาคมตำบลคอนนิม ศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดประชาคมตำบลคอนนิม และศึกษาสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทประชาคมคอนนิมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นแนวทางจัดกิจกรรมแทรกแซงเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจบทบาทการทำงานประชาคมตำบลคอนนิมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กิจกรรมแทรกแซงที่กำหนดขึ้นประกอบด้วย การจัดสัมมนา การให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมตำบลและเศรษฐกิจชุมชน รวมถึงการให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำแผนและการเสนอขอโครงการ การจัดทำคู่มือให้ความรู้ และการนิเทศติดตามผลโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มองค์กรประชาคมตำบล ในตำบลคอนนิมอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งสิ้น 80 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาคมตำบลคอนนิม เป็นองค์กรที่ได้รวมตัวกันขึ้นภายใต้จิตสำนึกของชุมชนที่ต้องการจะรวมตัวกันเพื่อพัฒนาชุมชนของตนโดยจากการมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชน องค์กรประกอบที่มารวมตัวกันเป็นประชาคมตำบลคอนนิม จากหน่วยงานของภาครัฐ องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรเอกชน และกลุ่มองค์กรชาวบ้านซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากกลุ่มออมทรัพย์และกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มองค์กรชุมชนหลักและหน่วยงานที่เป็นแกนผลักดันที่ทำให้เกิดประชาคมตำบลคอนนิมในครั้งนี้ ส่วนใหญ่จะมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดอำเภอและลักษณะ

การเกิดมาจากการรวมตัวเป็นกลุ่ม มีการจัดเวทีเพื่อเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมาเสนอสภาพปัญหาและความต้องการพร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดประชาคมตำบลคอนนิม มีปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร โดยมีการจัดเวทีพูดถึงสภาพปัญหาของประชาคมตำบล และมีการประชุมของชุมชนอย่างเป็นทางการ มีการสื่อสารของคนในชุมชน ผู้นำชุมชนพร้อมให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ดีกว่าและพร้อมจะเรียนรู้สถานการณ์ มีการพึ่งตนเองโดยการกระจายอำนาจการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายออกไปทำให้การทำงานครอบคลุมและมีความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับรัฐเป็นไปในแนวราบ พร้อมทั้งในชุมชนมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันและมองเห็นประโยชน์ร่วมกันแสดงพฤติกรรมให้เห็นว่าชุมชนการแก้ไข้ปัญหา

3. บทบาทของประชาคมตำบลคอนนิมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนผลการจัดกิจกรรมแทรกแซง ทำให้ประชาคมตำบลคอนนิมเข้าใจบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และส่งผลให้เกิดกิจกรรมที่ทำร่วมกัน นำไปปฏิบัติต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

จึงสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมแทรกแซง แนวทางของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนารูปแบบการทำงานภายใต้ประชาคมตำบลกับพื้นที่อื่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้

จรัสศักดิ์ สีใจเจริญ (2543 : 61) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน โดยศึกษาถึงบทบาทของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในแง่ของกิจกรรม รูปแบบ ระดับ และสาเหตุของการมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า (1) โครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน รองลงมาเป็นการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทอื่น ๆ โดยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะมากที่สุด รองลงมาเป็นการได้รับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรม (2) การเข้าไปมีส่วนร่วมจะเข้าร่วมโดยสมัครใจมากกว่าถูกผู้อื่นชักชวน ส่วนรูปแบบของการมีส่วนร่วมจะเข้าร่วมโดยผ่านตัวแทน คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในหมู่บ้าน รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน (3) ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เข้าไปมีส่วนร่วมมีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (4) สาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่จะมีโอกาสได้ร่วมรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งและทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ อีกทั้งจะเป็นวิธีหนึ่งในการควบคุมการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

สุวัฒน์ บุญลา (2543 : 46) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในทัศนะของกลุ่มประชาสังคม ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเสรี อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาทัศนคติการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาสังคมที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มประชาสังคม 8 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มประชาสังคมเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า แต่ในแง่ระดับการมีส่วนร่วมกลุ่มประชาสังคมเห็นว่า กลุ่มยังมีส่วนร่วมอยู่ในระดับการรับรู้เป็นหลัก ยังไม่เข้าสู่การมีส่วนร่วมระดับเสนอความคิดเห็นอย่างชัดเจน ขั้นตอนการมีส่วนร่วมนั้น กลุ่มประชาสังคมเห็นว่ากลุ่มยังมีส่วนร่วมอยู่ในขั้นตอนของการเสนอปัญหา แต่ยังไม่เข้าไปร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นโดยตรง นอกเหนือจากขั้นการตัดสินใจ และขั้นการติดตามประเมินผลซึ่งอยู่ในระดับที่สูงกว่า ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมที่สำคัญ ก็คือ การไม่ทราบถึงสิทธิในการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในกลุ่มประชาสังคม การมีโอกาสมามีส่วนร่วมน้อยเนื่องจากปัญหาเวลาที่ต้องใช้ทำมาหากินของกลุ่มประชาสังคม

ธนิต สุภาแสน (2544 : 76) ได้ทำการศึกษา เรื่อง บทบาทของประชาสังคมในการจัดทำแผนพัฒนาระยะ 5 ปี : กรณีศึกษาอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงลักษณะการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในเขตอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และเพื่อทราบปัญหาอุปสรรคขององค์กรประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอระยะ 5 ปี คือ มีบทบาทผ่านประชาคมหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ตามคำแนะนำของราชการ เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น ด้านปัญหา จัดลำดับความต้องการของหมู่บ้าน และตำบล พร้อมร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเพื่อกำหนดกรอบแผนพัฒนาหลัก บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาคมควรได้รับการสนับสนุนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไปด้วยการเข้าร่วมดำเนินโครงการ และประเมินแผนพัฒนาของอำเภอ ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ภายในชุมชน ส่วนปัญหาอุปสรรคสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอคือ การขาดความพร้อมของประชาชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาถูกกำหนดมากระชั้นชิด จังหวัดเชียงราย ให้ความสนใจในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการกำหนดให้กระตุ้นประชาชนดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและขจัดปัญหาที่เกี่ยวข้องอื่นที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว

พงษ์ยุทธ สีฟ้า (2547 : 181) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ประชาสังคมท้องถิ่น ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนครที่รายรับไม่พอกับรายจ่ายทำให้เกิดภาวะหนี้สินแก่ชาวไร่ ชาวนา เพื่อการแก้ไขปัญหาคความยากจนในพื้นที่

ดังกล่าว ได้มีองค์กรประชาชนที่รู้จักกันในนามเครือข่ายอินแปง ซึ่งเข้ามามีบทบาทในการแก้ไข ปัญหาการประกอบอาชีพได้เป็นผลสำเร็จ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการรวมกลุ่มของสมาชิกเครือข่ายอินแปง ในการแก้ไขปัญหาการทำเกษตรกรรมและปัญหาหนี้สิน ว่ามีวิธีการอย่างไรจึงสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ การศึกษาหาคำตอบกระทำโดยการสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ในเครือข่ายอินแปง สมาชิกเครือข่ายอินแปง ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์กรการบริหารส่วนตำบลกุดบากและพัฒนาองค์กร เอกชนที่ทำงานในพื้นที่ในช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2546 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2547 ผล การศึกษา พบว่า

1. การก่อตัวของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายอินแปงเกิดจาก 2 ปัจจัย คือ
 - 1.1 เกิดจากประเด็นปัญหาการทำเกษตรกรรมมีรายรับไม่พอกับรายจ่าย ก่อให้เกิดภาวะหนี้สินของคนในชุมชน
 - 1.2 การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ ในการสร้างเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิก
2. การดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายอินแปง จะใช้แนวคิดในการผลิต แบบพอเพียงและพึ่งตนเอง จะเน้นที่การมีส่วนร่วม มีกิจกรรมที่ต่อเนื่องและมีความหลากหลาย มีการดำเนินเป็นเครือข่ายความร่วมมือ มีความโปร่งใสในการดำเนินงาน ตรวจสอบได้ และไม่เน้น ระบบราชการในการบริหาร เป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมของสมาชิก
3. ผลลัพธ์ของการรวมกลุ่มแก้ไขปัญหาคอนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ในปัญหา โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรภาครัฐ เกิดเป็นความต้องการและวิธีการ จัดการกับปัญหาของชุมชน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการรวมกลุ่มองค์กรประชาชนที่มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพที่จะบริหารจัดการแก้ไขปัญหาคอนในชุมชนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วม จากประชาชนที่แท้จริง ทั้งนี้ก็ต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน

นุทอง เนตรสว่าง (2548 : 1) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ประชาสังคมกับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลยางน่อง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดวิสัยทัศน์ และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น และเพื่อทราบถึงกระบวนการประชาสังคม มีความเข้มแข็ง มีส่วน ร่วมในการแสดงความคิดเห็น ผลการวิจัยความเป็นประชาสังคมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล ยางน่อง พบว่าอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยในระดับมาก ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในความเป็นประชาสังคม และผลของการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาทางด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม ทางด้านสังคมเศรษฐกิจและในการวางแผนพัฒนา พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางด้านการเมืองการบริหาร พบว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับน้อย สภาพ

โดยรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในความเป็นประชาสังคม หากท้องถิ่นเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมมากกว่านี้

ณรงค์ บุญสวยขวัญ (2548 : 188) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ขบวนการปฏิบัติการประชาสังคมกับการใช้อำนาจรัฐในพื้นที่ ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษานี้เป็นการศึกษาปฏิบัติการกลุ่มองค์กร ขบวนการประชาสังคมในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) การก่อเกิด ลักษณะและพัฒนาการ 2) รูปแบบปฏิบัติการ 3) ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในปฏิบัติการประชาสังคม ในพื้นที่แห่งนี้ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่ม องค์กร ขบวนการปฏิบัติการประชาสังคมในลักษณะกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มองค์กรชุมชนหรือกลุ่มประชาชน และขบวนการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิของชุมชนท้องถิ่น ในด้านอาชีพและด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีประชาสังคมเชิงอนุรักษนิยม เพื่อการเคลื่อนไหวต่อสู้ในเชิงวัฒนธรรม มีความเป็นประชาสังคมแบบมีผู้นำทำแทนสมาชิกหรือประชาสังคมที่มีความสัมพันธ์แบบตั้ง คือ ยึดผู้นำหรือแกนนำเป็นกลไกสำคัญในการเคลื่อนไหวและการปฏิบัติงาน

รูปแบบปฏิบัติการของประชาสังคมในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง เป็นการทำแทน มากกว่าการทำทนายหรือเผชิญหน้า ส่วนการขัดขวางหรือต่อต้านค่อนข้างมีน้อย เป็นการปฏิบัติไม่สุดขั้วจนรัฐเสียหายหรือรัฐเจ็บปวด ดังนั้น เป็นประชาสังคมเชิงอนุรักษซึ่งทำแทนรัฐเพื่อฟื้นค่านิยม แบบแผนการดำเนินชีวิตให้กลับคืนมา โดยที่ปฏิบัติการพุ่งเป้าหมายไปยังรัฐหรือหน่วยงานรัฐบาลกลาง

ความสำเร็จของกลุ่ม องค์กร ขบวนการนั้นพบว่ามีลักษณะบางประการ คือ 1) โครงสร้างองค์กรและการบริหารจัดการจนกลายเป็นสถาบันทางสังคม 2) การบรรลุเป้าหมายจากข้อเรียกร้องได้รับการปฏิบัติสมความปรารถนา 3) ได้รับการยอมรับโดยทั่วไป 4) บริบทเศรษฐกิจและสังคมการเมืองที่เหมาะสม

สมบัติ สันทราย (2548 : 48) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการหาแนวทางพัฒนาการให้บริการของเทศบาลตำบลป่าแฉะ อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการหาแนวทางพัฒนาการให้บริการของเทศบาลตำบลป่าแฉะ อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย ในด้านสำนักปลัด กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมและกองการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้ใช้บริการในเขตเทศบาลป่าแฉะทั้งหมด 18 หมู่บ้าน จำนวน 327 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนประกอบอาชีพการเกษตร ร้อยละ 61.47 อาชีพรับจ้างร้อยละ 21.41 อาชีพค้าขายร้อยละ 8.87 อาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 8.25 กองที่มีผู้ใช้บริการมากที่สุด คือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 86.54 รองลงมา คือ กองช่างร้อยละ 79.51 กองที่มีการใช้บริการน้อยกว่ากองอื่น คือ สำนักปลัด

ร้อยละ 66.67 ในรอบปีที่ผ่านมาได้มีการใช้บริการของเทศบาลมากที่สุด 1 ครั้ง ร้อยละ 24.77 รองลงมา 2 ครั้ง ร้อยละ 18.65 และ 3 ครั้ง ร้อยละ 14.37

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการเทศบาลตำบลป่าแฉะ ด้านอาคารสถานที่ ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือในการให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำนักปลัดในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง กองคลังในภาพรวมมีความพอใจน้อย กองช่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง กองการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พนักงานและลูกจ้างสำนักปลัดส่วนใหญ่เป็นชายร้อยละ 76.96 กองคลังเป็นผู้หญิงทั้งหมดร้อยละ 100.00 กองช่างส่วนใหญ่เป็นชาย ร้อยละ 61.91 กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เป็นชาย ร้อยละ 81.82 กองการศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ร้อยละ 92.86

ปัญหาการให้บริการของพนักงานเทศบาลและลูกจ้างสำนักปลัดข้อที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่น คือ ปัญหาบุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานการมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน กองคลังข้อที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่น คือ ปัญหาบุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกิริยามารยาท สนทนา ท่วงทีและวาจา กองช่างข้อที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่น คือ ปัญหาการให้บริการงานบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมข้อที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่น คือ งานรักษาความสะอาดของถนนกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลและระวังโรคติดต่อ กองการศึกษาข้อที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่น คือ การจัดการศึกษาเด็กอนุบาล 3 ขวบ

แนวทางการพัฒนาการให้บริการ สำนักปลัดควรมีวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือให้เพียงพอกับความต้องการ จัดอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้และรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน กองคลังควรจัดฝึกอบรมบุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิริยามารยาท การสนทนา ท่วงที วาจา และความเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือ กองช่างการบริการควรให้ความสะดวกรวดเร็ว เรียงลำดับการมาใช้บริการ มีเจ้าหน้าที่อย่างเพียงพอ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมควรช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างทันท่วงที ควรมีโรงฆ่าสัตว์ กองการศึกษาควรจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เรื่องเด็กโดยเฉพาะ มีบุคลากรอย่างเพียงพอและการเอาใจใส่ดูแลเด็ก จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างทั่วถึง

ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการให้บริการเทศบาลต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พัทธกิจไว้อย่างชัดเจน จัดอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นประจำ ทำป้ายแสดงลำดับหรือขั้นตอนการติดต่องานของประชาชนไว้อย่างชัดเจน พนักงานเทศบาลและลูกจ้างต้องเสียสละเวลาให้บริการแก่ประชาชนอย่างเต็มที่

ไพฑูรย์ ผิวผาง (2549 : 132) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาจากกลุ่มคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและไค-สแควร์ ผลการวิจัย

พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 คือ ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำทางสังคม ด้านการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร และด้านการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย จังหวัดขอนแก่น แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ด้านที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการวางแผนด้านการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ด้านที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการเมืองการปกครอง และการร่วมมือประสานงานซึ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนต้องการให้เทศบาลตำบลเป็อยน้อย ทำงานโดยโปร่งใส มีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาโดยรวดเร็ว ทำงานตามแผนที่กำหนดไว้ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

อรอนงค์ ธรรมกุล (2538 : 1) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาทฤษฎี วิธีการและรูปแบบการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม และผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการพัฒนากลุ่มการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม รวมทั้งศึกษาข้อมูลจากเอกสารจากทางราชการ ทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ คือ สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ทั้งชายและหญิง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้นำคณะกรรมการหมู่บ้าน ประธานและคณะกรรมการกลุ่ม กิจกรรมกองทุนอาหารหมู่บ้านและกลุ่มอื่นๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรเอกชนตลอดจนชาวบ้านทั่วไป ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ กลไกสำคัญที่ทำให้สมาชิกขององค์กรชาวบ้านมีส่วนร่วม มีการเรียนรู้ มีความเชื่อและมีอุดมการณ์ ได้แก่ ความผูกพันเป็นเครือญาติ ตลอดจนการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ผู้นำและสมาชิกมีบทบาทร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่ การร่วมประชุมอภิปรายปัญหาร่วมกัน การร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมและการร่วมประเมินสรุปผลกิจกรรมที่ดำเนินการรูปแบบที่สมาชิกองค์กรชาวบ้านเข้ามามีส่วนในกิจกรรมที่เป็นไปได้ตามระเบียบและข้อบังคับที่กลุ่มร่วมกันกำหนดในการดำเนินการ ทั้งนี้เป็นงานส่วนรวมของชุมชน คือ กิจกรรมฌาปนกิจสงเคราะห์ กิจกรรมงานบุญประเพณีของชุมชน และของส่วนตัว กิจกรรมการพัฒนาสถานที่สาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน โรงเรียนและวัด และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ให้สมาชิกได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว เช่น กิจกรรมกองทุนหมู่บ้าน กิจกรรมร้านค้ากลุ่ม หมู่บ้านเกษตร สมาชิกองค์กรชาวบ้านมีส่วนร่วม

ในขั้นตอนการวางแผนและการดำเนินการ และในการริเริ่มโครงการใหม่ ที่ช่วยพัฒนาอาชีพของสมาชิกกลุ่มให้เพิ่มขึ้นอีก การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์นั้น ผู้เข้าร่วมนอกจากจะได้ผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม เช่น การกู้เงินจากกองทุนและยังได้ความรู้จากการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาตุงานจากต่างหมู่บ้าน สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินและสรุปผลกิจกรรมที่องค์กรชาวบ้านร่วมกันปฏิบัติขึ้น คณะกรรมการแต่ละกลุ่มจะติดตามประเมินผลโดยการประชุมกลุ่มย่อยกันบ่อยครั้ง เพื่อการพิจารณาปัญหาร่วมกัน ปัจจัยที่ทำให้คนในชุมชนรวมตัวกันก่อตั้งเพื่อร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ ด้านภาวะเศรษฐกิจ เช่น การขาดแหล่งเงินทุนในการไปใช้ประกอบอาชีพ ความผูกพันเป็นเครือญาติกัน การมีปัญหาร่วมกัน และการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรเอกชน ผลการเปลี่ยนแปลงจากการเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาขององค์กรชาวบ้าน คือ องค์กรมีความเข้าใจสถานภาพความมั่นคงของกลุ่ม ความรู้สึกการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของในกิจกรรมที่ทำให้กิจกรรมมีความต่อเนื่อง ความเข้มแข็งของกลุ่มที่เกิดจากคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม มีส่วนร่วมในการพัฒนากลุ่ม การมีความรับผิดชอบสูง สามารถสร้างพลังในการขอกิจกรรมหรือโครงการใหม่ ๆ เข้าสู่หมู่บ้านได้อย่างมีศักดิ์ศรี การได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรม การมีอิสระในการบริหารกิจกรรมโดยปราศจากการแทรกแซงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กรเอกชน และมีความเติบโตเข้มแข็งเช่นกองทุน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น ภายในเขตเทศบาลตำบลปริก
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก

สมมติฐานการวิจัย

1. บทบาทของประชาสังคมมีผลทำให้บทบาทของกลุ่มทางสังคมแต่ละกลุ่มอยู่ในระดับที่แตกต่างกัน
2. บทบาทความเป็นประชาสังคมของแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันเพราะยุทธศาสตร์การรวมกลุ่มที่แตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์ของงานวิจัย

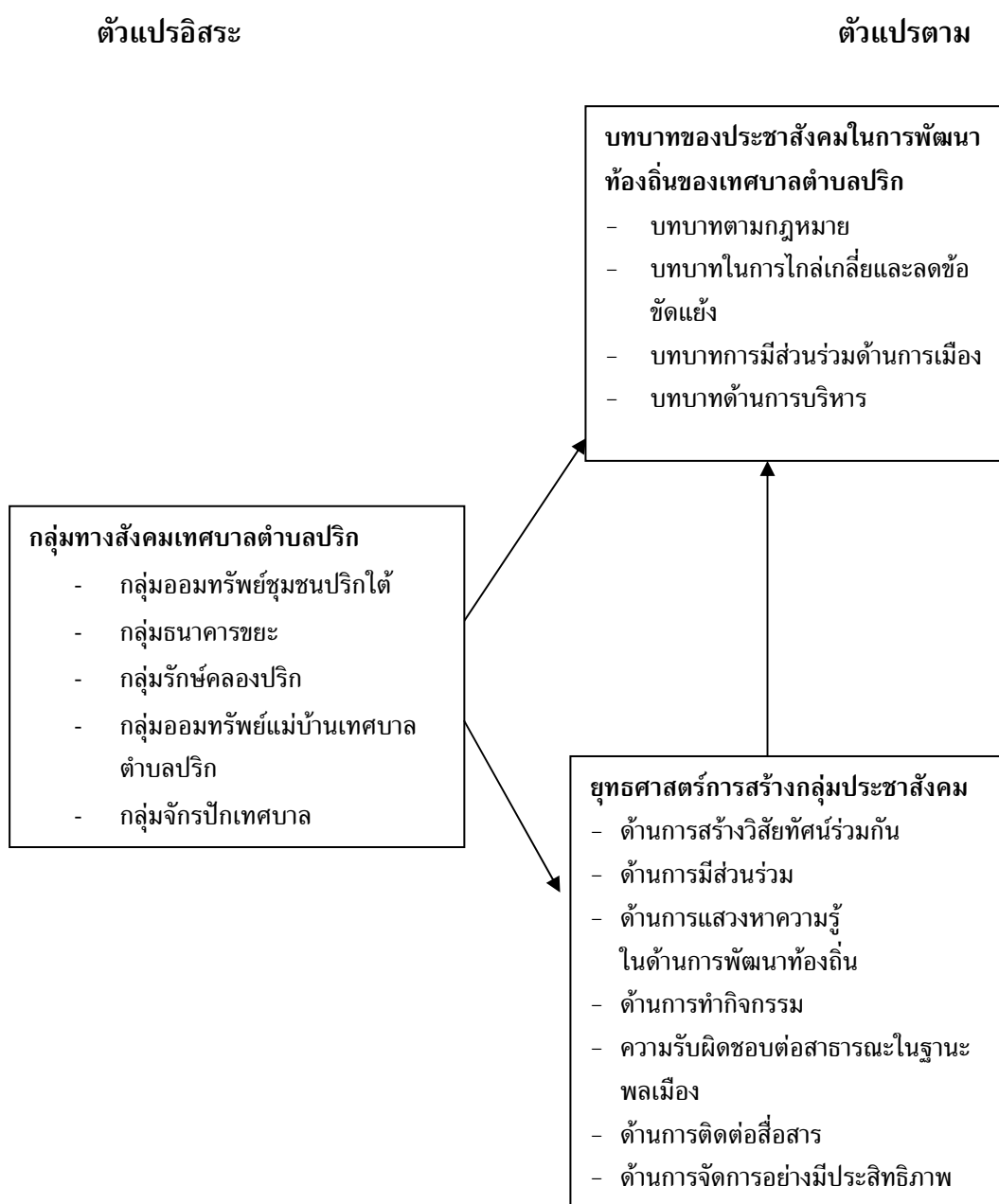
1. ทำให้ทราบถึงบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นว่าอยู่ในระดับใด
2. ทำให้ทราบถึงยุทธศาสตร์ในการสร้างกลุ่มประชาสังคม
3. ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ อาจนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางการเข้ามามีบทบาทของกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและด้านพื้นที่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ที่มีการรวมกลุ่มกันทางสังคมและมีจำนวนสมาชิกในกลุ่มมากที่สุด 5 อันดับ และมีบทบาทมากที่สุดในการพัฒนาท้องถิ่น
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา
 - 2.1 ด้านบทบาท มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่
 - 2.2.1 บทบาทตามกฎหมาย
 - 2.2.2 บทบาทในการไกล่เกลี่ยและลดข้อขัดแย้ง
 - 2.1.3 บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง
 - 2.1.4 บทบาทด้านการบริหาร
 - 2.2 ด้านปัจจัยการเกิดประชาสังคมแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่
 - 2.2.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน
 - 2.2.2 ด้านการมีส่วนร่วม
 - 2.2.3 ด้านการแสวงหาความรู้ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น
 - 2.2.4 ด้านการทำกิจกรรม
 - 2.2.5 ความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง
 - 2.2.6 ด้านการติดต่อสื่อสาร
 - 2.2.7 ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทประชาสังคม ในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริกผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ออกเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประชาสังคม หมายถึง การรวมตัวกันของประชาชนอาจจะอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ชุมชน องค์กร องค์กรมูลนิธิต่าง ๆ เป็นต้น มีแนวคิด วัตถุประสงค์ และจิตสำนึกร่วมกัน ร่วมกันแก้ปัญหาของกลุ่มหรือของท้องถิ่นให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม โดยปราศจากการครอบงำจากรัฐ มีอิสระจากอำนาจรัฐ รัฐเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำเท่านั้น

2. บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนได้ เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 บทบาทตามกฎหมาย หมายถึง การแสดงบทบาทของประชาชนตามที่ กฎหมายกำหนด เช่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของ ท้องถิ่น การกำหนดข้อบัญญัติท้องถิ่น เป็นต้น

2.2 บทบาทในการไกล่เกลี่ย หมายถึง การเป็นผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยลดข้อพิพาท ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เพื่อข้อขัดแย้ง โดยเสนอข้อคิดเห็นหรือทางออกให้กับทุกฝ่ายด้วยเหตุผล

2.3 บทบาทด้านการมีส่วนร่วมทางเมือง หมายถึง ประชาชนได้แสดงบทบาท หรือเสนอความคิดเห็นทางเมือง เช่น การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง การไปฟังการหาเสียง การช่วยผู้สมัคร หาเสียง เป็นต้น

2.4 บทบาทด้านการบริหาร หมายถึง กลุ่มทางสังคมมีบทบาทหรือมีส่วนร่วม ในการเสนอแนะต่อท้องถิ่น การร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของทางท้องถิ่น เป็นต้น

3. ยุทธศาสตร์ที่ส่งผลให้เกิดกลุ่มทางสังคมหรือกลุ่มประชาสังคม หมายถึง ปัจจัย ที่เกื้อหนุนทำให้เกิดการสร้างกลุ่มทางสังคมหรือกลุ่มประชาสังคมเพื่อร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น

3.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึง กลุ่มทางสังคมมีโอกาสเสนอ ความคิดเห็นหรือประชุมร่วมกันทั้งในระดับกลุ่มหรือระดับท้องถิ่นเพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมาย ในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน

3.2 ด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง กลุ่มทางสังคมได้เข้ามามีส่วนในด้านต่าง ๆ เช่น การรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมมือทำอย่างแข็งขัน ด้วยถือว่าเป็นเรื่องที่ตนมีสิทธิ์มีส่วนทั้งในระดับกลุ่มและท้องถิ่น

3.3 ด้านการแสวงหาความรู้ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง สมาชิกกลุ่ม ทางสังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญในการหาแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อมาพัฒนา กลุ่มหรือท้องถิ่น ของตน เช่น การศึกษาดูงานตามสถานที่ต่าง ๆ หรือ การเข้าร่วมสัมมนาหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น

3.4 ด้านการทำกิจกรรม หมายถึง สมาชิกกลุ่มทางสังคมได้มีโอกาสเข้าทำ กิจกรรมต่าง ๆ หรือร่วมกันวางแผนโครงการของทางกลุ่มและท้องถิ่น

3.5 ด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง หมายถึง กลุ่มทางสังคมมีความตระหนักถึงฐานะความเป็นพลเมืองที่ดี มีการรักษาดูแลและบำรุงรักษาทรัพย์สินของกลุ่มและท้องถิ่น

3.6 ด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึง สมาชิกกลุ่มทางสังคมมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการเชื่อมโยงช่วยเหลือความร่วมมือต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อหนุนเสริมความเข้มแข็งซึ่งภายในกลุ่มและนอกกลุ่ม เพื่อที่จะนำไปสู่การถ่ายทอดของข้อมูลข่าวสารและการรับรู้อย่างเท่าเทียมกันของคนในกลุ่มและท้องถิ่น

3.7 มีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง กลุ่มทางสังคมมีการวางระบบการจัดการภายในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้การทำงานออกมามีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับทั้งระดับกลุ่มและท้องถิ่น โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การร่วมกันวางแผน ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ของกลุ่มร่วมกัน เป็นต้น

4. ประชาชน หมายถึง กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา จำนวน 5 กลุ่ม กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้ กลุ่มธนาคารขยะ กลุ่มรักษาลองปริก กลุ่มออมทรัพย์แม่บาลเทศบาลตำบลปริก กลุ่มจักรปึกเทศบาล

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ทาง ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบในการศึกษาและออกแบบสอบถาม
2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลในการวิจัยภาคสนามโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ซึ่งจะทำให้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ได้แก่ กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย
 - 1.1 ประชากรที่มีการรวมกลุ่มทางสังคมซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา จำนวน 5 กลุ่ม มีประชากรทั้งหมด 664 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มตัวอย่างประชากรเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยใช้จำนวนประชากร 664 คน มากำหนดกลุ่มตัวอย่าง (Simple Size) โดยใช้สูตรของ Yamane ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม

เมื่อ	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	ขนาดของประชากร
	e	=	ขนาดของความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$
$$= 247$$

ดังนั้น ประชากรกลุ่มตัวอย่างของเทศบาลตำบลปริก คือ 247

เมื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเทศบาลตำบลปริกแล้ว ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเชิงชั้นไม่เป็นสัดส่วน (Disproportional Stratified Random Sampling) เนื่องจากจำนวนประชากรในบางกลุ่มมีจำนวนที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นเป็นจำนวนมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบเชิงชั้นไม่เป็นสัดส่วน โดยผู้วิจัยทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มให้มีความใกล้เคียงกัน โดยเปรียบเทียบจากจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างตามที่ต้องการ เพื่อปรับน้ำหนักให้สมาชิกของแต่ละกลุ่มมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน และให้ผลรวมของกลุ่มมีค่าเท่ากับ 247 ตามขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 การจำแนกกลุ่มตัวอย่างประชากรจากการสุ่มแบบเชิงชั้นไม่เป็นสัดส่วนโดยเปรียบเทียบจากจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

กลุ่มทางสังคม	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้	288	57
กลุ่มธนาคารขยะ	158	58
กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก	138	56
กลุ่มรักษะคลองปริก	60	57
กลุ่มจักรปึกเทศบาล	20	19
รวม	664	247

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ชนิดให้ผู้ตอบตนเอง (Self-Questionnaires) เพื่อสอบถามข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่าง

การได้มาของเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและปรับปรุงดัดแปลงมาจากแบบสอบถามการวิจัยของกิตติพร ศรีวงศ์ชัย (2542 : 131-136) และนุทอง เนตรสว่าง (2548 : 31-33) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของกลุ่มประชาสังคม ได้แก่ บทบาทตามกฎหมาย บทบาทในการใกล้เคียงและลดข้อขัดแย้ง บทบาทด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง บทบาทด้านการบริหาร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria) กำหนดหลักเกณฑ์ในการประมาณค่าไว้ 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง บทบาทของประชาสังคมในระดับมากที่สุด
 คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง บทบาทของประชาสังคมในระดับมาก
 คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง บทบาทของประชาสังคมระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง บทบาทของประชาสังคมในระดับน้อย
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง บทบาทของประชาสังคมในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม ได้แก่ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการทำกิจกรรม ด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแบบข้อมูลการประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria) กำหนดหลักเกณฑ์ในการประมาณค่าไว้ 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมในระดับน้อยที่สุด

การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้หรือไม่

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทำการทดสอบก่อนการปฏิบัติการจริง (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างคนละกลุ่มกับที่จะทำการศึกษารวม 30 ชุด จากนั้นนำข้อมูลมาทำ

การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งเป็นการหาค่าความคงที่ภายใน (Constant Value Within) บทบาทของประชาสังคม (Civil Society) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) จากนั้นนำมาคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยที่ยอมรับกันจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.70 มีรายละเอียดดังตาราง 2 และตาราง 3

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น

ประเด็น	ค่าความเชื่อมั่น
บทบาทของประชาสังคมตามกฎหมาย	0.8955
บทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้ง	0.8248
บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง	0.7050
บทบาทด้านการบริหาร	0.9378

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม

ประเด็น	ค่าความเชื่อมั่น
ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	0.9446
ด้านการมีส่วนร่วม	0.8919
ด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น	0.9369
ด้านการทำกิจกรรม	0.9275
ด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง	0.9324
ด้านการติดต่อสื่อสาร	0.9235
ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	0.9215

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการขอข้อมูลเพื่อประกอบการวิจัยและเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้เตรียมไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องแล้ว จากนั้นนำข้อมูลมาประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายในส่วนข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)

2. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับอธิบายระดับบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาลด้านต่างๆ และยุทธศาสตร์ในการสร้างกลุ่มประชาสังคมในด้านต่างๆ

3. ใช้สถิติ One Way ANOVA เพื่ออธิบายค่าความเปรียบเทียบบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาลและยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม ระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก และทดสอบความแตกต่างเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe)

4. หาค่าสถิติ Regression โดยวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression) สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ของบทบาทความเป็นประชาสังคมและยุทธศาสตร์การรวมกลุ่มของแต่ละกลุ่มภายในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

บทที่ 3

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาล ตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 247 คน มาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกออกเป็น 4 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรเทศบาลตำบลปริกที่ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาลด้านต่างๆ และยุทธศาสตร์ในการสร้างกลุ่มประชาสังคมในด้านต่างๆ ของประชากร เทศบาลตำบลปริก

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ของบทบาทความเป็นประชาสังคมและยุทธศาสตร์การรวมกลุ่มของกลุ่มทางสังคมภายในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis)

ตอนที่ 4 การอธิบายค่าความเปรียบเทียบบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาลและยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F ² distribution
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t ² distribution
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
df	แทน	องศาอิสระ (Degree of freedom)
Sum of Squares	คือ	ผลรวมของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน
Mean Square	คือ	ค่าเฉลี่ยของค่าเบี่ยงเบนกำลังสอง
R	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)
R Square	คือ	ประสิทธิภาพในการทำนาย
Adjusted R Square	คือ	ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว

B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (Regression Coefficients)
Beta	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Standardized Regression Coefficients)
Standard Error of the Estimate คือ ค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย		
Constant	คือ	ค่าคงที่
Y	แทน	บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นภายในเขตเทศบาลตำบลปริก
X1	แทน	ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน
X2	แทน	ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม
X3	แทน	ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น
X4	แทน	ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม
X5	แทน	ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง
X6	แทน	ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสาร
X7	แทน	ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรเทศบาลตำบลปริกที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชากรเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา จำนวน 247 คน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม วิเคราะห์โดยการแจกแจงจำนวนร้อยละ ดังรายละเอียดตามตาราง 4

ตาราง 4 จำนวน ร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 247)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ร้อยละ)
เพศ	
ชาย	77 (31.2)
หญิง	170 (68.8)
อายุ	
11 - 20 ปี	4 (1.6)
21 - 30 ปี	13 (5.3)
31 - 40 ปี	46 (18.6)
41 - 50 ปี	100 (40.5)
51 - 60 ปี	70 (28.3)
61 - 70 ปี	13 (5.3)
71 - 80 ปี	1 (0.4)
ระดับการศึกษา	
ประถมศึกษา	67 (27.1)
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	29 (11.7)
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	97 (39.3)
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	21 (8.5)
ปริญญาตรี	33 (13.4)
อาชีพ	
เกษตรกร	104 (42.1)
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	17 (6.9)
รับจ้าง	38 (15.4)
พนักงานบริษัท	1 (0.4)
ค้าขาย	55 (22.3)
อื่น ๆ	32 (13.0)
รายได้ต่อเดือน	
น้อยกว่า 5,000 บาท	8 (3.2)
5,000 - 10,000 บาท	84 (34.0)
10,001- 15,000 บาท	99 (40.1)
15,000 บาทขึ้นไป	56 (22.7)

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ร้อยละ)
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล	
ตั้งแต่แรกเกิด	210 (85.0)
1 - 10 ปี	4 (1.6)
11 - 20 ปี	9 (3.6)
20 ปีขึ้นไป	24 (9.7)
การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม	
กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้	57 (23.1)
กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก	56 (22.7)
กลุ่มจักรปึกเทศบาล	19 (7.7)
กลุ่มรักษ์คลองปริก	57 (23.1)
กลุ่มธนาคารชยะ	58 (23.5)

จากตาราง 5 สามารถสรุปได้ว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรเทศบาลตำบลปริกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 68.8 มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตั้งแต่แรกเกิด จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 85 มีการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมกลุ่มธนาคารชยะ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5

การวิเคราะห์ระดับบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาลด้านต่างๆ และยุทธศาสตร์ในการสร้างกลุ่มประชาสังคมในด้านต่างๆ ของประชากรเทศบาลตำบลปริก

การวิเคราะห์ระดับบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาลด้านต่างๆ และยุทธศาสตร์ในการสร้างกลุ่มประชาสังคมในด้านต่างๆ ของประชากรเทศบาลตำบลปริกวิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของประชาสังคม ในการพัฒนาเทศบาลต่าง ๆ (n = 247)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ความคิดเห็น
1. บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนา			
ท้องถิ่นตามกฎหมาย			
1.1 กลุ่มมีบทบาทและได้รับการส่งเสริม จากภาครัฐในการกำหนดนโยบายระดับ ท้องถิ่น	3.5101	0.7853	มาก
1.2 กลุ่มมีบทบาทและได้รับการส่งเสริมจาก ภาครัฐในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ	3.3158	0.8297	ปานกลาง
1.3 กลุ่มมีบทบาทได้รับการส่งเสริมจาก ภาครัฐในการวางแผนพัฒนาสังคม	3.4858	0.7033	ปานกลาง
1.4 กลุ่มมีส่วนร่วมตัดสินใจทางการเมือง	3.0931	1.0017	ปานกลาง
1.5 กลุ่มมีบทบาทในการวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจ	3.2874	0.8568	ปานกลาง
1.6 กลุ่มมีบทบาทในการวางแผนพัฒนา สังคม	3.4777	0.7479	ปานกลาง
1.7 กลุ่มมีบทบาทในการตัดสินใจในการ จัดทำบริการสาธารณะ	3.5789	0.7656	มาก
1.8 กลุ่มมีบทบาทในการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐ	2.9676	1.0035	ปานกลาง
1.9 กลุ่มได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา การเมือง	3.4130	0.7805	ปานกลาง
1.10 กลุ่มหรือองค์กรได้รับความรู้เกี่ยวกับ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	3.7449	0.6835	มาก
ภาพรวม	3.3874	0.67592	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ คิดเห็น
2. บทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลด ความขัดแย้ง			
2.1 กลุ่มมีบทบาทในการร่วมกันสร้าง ประชาธิปไตยภายในท้องถิ่น	3.6559	0.7590	มาก
2.2 กลุ่มมีบทบาทในการประนีประนอมลด ความรุนแรงเมื่อเกิดปัญหาภายใน ท้องถิ่น	3.1862	0.8682	ปานกลาง
2.3 กลุ่มมีบทบาทในการจัดเวทีเจรจา ต่อรองกันเมื่อเกิดปัญหาภายในท้องถิ่น	3.1377	0.8910	ปานกลาง
2.4 กลุ่มมีบทบาทในการเสนอวิธีการผ่อน ปรนเมื่อเกิดปัญหาภายในท้องถิ่น	3.1741	0.8960	ปานกลาง
2.5 กลุ่มมีการอยู่ร่วมกันของสมาชิกอย่าง สมานฉันท์	3.8947	0.6157	มาก
2.6 กลุ่มมีโอกาสได้เป็นตัวแทนแก้ไขปัญหา โดยการเปิดเวทีการแลกเปลี่ยนความรู้ ของผู้เกี่ยวข้อง	3.3036	0.8269	ปานกลาง
2.7 กลุ่มเป็นตัวแทนการรณรงค์ในการเกิด ความเข้มแข็งภายในชุมชน เพื่อลด ความขัดแย้ง	3.4130	0.7909	ปานกลาง
ภาพรวม	3.3950	0.67317	ปานกลาง
3. บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง			
3.1 ติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อต่างๆ	3.8178	0.7347	มาก
3.2 มีการสนทนาประเด็นการเมืองท้องถิ่น	3.1538	0.9630	ปานกลาง
3.3 ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภา เทศบาล	4.0810	0.5856	มาก
3.4 ชักชวนผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาล	3.2267	0.9570	ปานกลาง
3.5 เป็นสมาชิกกลุ่มประชาชนตรวจสอบ อำนาจการปกครองท้องถิ่นของเทศบาล	2.7773	1.0334	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ คิดเห็น
3.6 ร่วมแสดงหรือคัดค้านร่างกฎหมายต่อ นักการเมืองท้องถิ่นหรือสภาเทศบาล	2.6923	1.0173	ปานกลาง
3.7 การเข้าร่วมรับฟังการหาเสียงของ ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง	2.7895	0.9479	ปานกลาง
3.8 ใช้สิทธิถอดถอนเจ้าหน้าที่รัฐหรือ สมาชิกสภาเทศบาล	2.4332	1.0134	น้อย
3.9 ช่วยผู้สมัครลงเลือกตั้งหาเสียงภายใน ท้องถิ่นของตน	2.6073	1.0179	ปานกลาง
3.10 บทบาทในการเสนอนโยบายต่างๆ แก่ฝ่ายบริหาร	3.4332	0.9253	ปานกลาง
ภาพรวม	3.1012	0.70310	ปานกลาง
4. บทบาทด้านการบริหาร			
4.1 ร่วมแสดงประชาพิจารณ์ต่อแผนงาน โครงการกิจกรรมต่าง ๆ ของทาง เทศบาล	3.5506	0.8192	มาก
4.2 การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมข้อมูล หมู่บ้าน/เทศบาล เช่น สภาพทั่วไป ข้อมูลเฉพาะด้านต่างๆ เป็นต้น	3.5101	0.8007	มาก
4.3 มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของ หมู่บ้าน/เทศบาล	3.5344	0.7949	มาก
4.4 มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญ ปัญหาของหมู่บ้าน/เทศบาล	3.5344	0.8051	มาก
4.5 มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไข ปัญหาของหมู่บ้าน/เทศบาล	3.5061	0.7956	ปานกลาง
4.6 มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางพัฒนา ของเทศบาล	3.5101	0.7853	มาก
4.7 มีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ของแนวทางการพัฒนาเทศบาล	3.5061	0.7905	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ คิดเห็น
4.8 มีส่วนร่วมในการกำหนดแผน โครงการ กิจกรรมของเทศบาล	3.5101	0.8108	มาก
4.9 มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไข ปัญหาของหมู่บ้าน / เทศบาล	3.5506	0.8814	มาก
4.10 มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางพัฒนา ของเทศบาล	3.5182	0.8402	มาก
4.11 มีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอน การปฏิบัติตามโครงการ/กิจกรรมที่ กำหนดในแผนพัฒนา	3.4615	0.7947	ปานกลาง
4.12 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการ/ กิจกรรมที่กำหนดในแผนพัฒนา	3.5344	0.8682	มาก
4.13 มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการ ดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมของ เทศบาล	3.5385	0.8199	มาก
ภาพรวม	3.5204	0.75605	มาก

จากตาราง 5 สามารถสรุปได้ว่า ประชากรเทศบาลตำบลปรึกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี
บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาลด้านต่าง ๆ คือ บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนา
ท้องถิ่นตามกฎหมายอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.3874) บทบาทด้านการใกล้เคียงและ
ลดความขัดแย้งอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.3950) บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง
อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.1012) บทบาทด้านการบริหารอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย =
3.5204)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นที่มีต่อยุทธศาสตร์ในการสร้างกลุ่มประชาสังคมในด้านต่างๆ (n = 247)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ความคิดเห็น
1. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม			
ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน			
1.1 กลุ่มหรือองค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชน ในท้องถิ่นเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่ม ด้วยความสมัครใจ	3.9798	0.5943	มาก
1.2 กลุ่มหรือองค์กรได้มีการประชุมร่วมกัน เพื่อเสนอความคิดเห็นร่วมกันเป็น ประจำอย่างสม่ำเสมอ	3.8462	0.6380	มาก
1.3 กลุ่มหรือองค์กรเปิดโอกาสให้สมาชิกใน กลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี	3.9474	0.6257	มาก
1.4 กลุ่มหรือองค์กรร่วมกันกำหนดทิศทาง หรือวางเป้าหมายในการพัฒนาท้องถิ่น ร่วมกัน	3.8947	0.6541	มาก
1.5 กลุ่มหรือองค์กรมีการประชุมลงมติ เพื่อหาเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของ ท้องถิ่นของตน	3.8219	0.7384	มาก
1.6 กลุ่มหรือองค์กรมีโอกาสเข้าร่วมประชุม ในการดำเนินงานหรือวางนโยบายต่างๆ ของทางท้องถิ่น	3.7004	0.6681	มาก
1.7 กลุ่มหรือองค์กรมีโอกาสแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา ด้านต่างๆ เช่น ความยากจน ด้าน เศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น แบบเชิง บูรณาการร่วมกับทางเทศบาล	3.7733	0.7193	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ คิดเห็น
1.8 กลุ่มหรือองค์กรได้ประชุมร่วมกับชุมชน องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อปรึกษา หารือร่วมกันในการวางแผนพัฒนา ท้องถิ่นของตน	3.7652	0.6818	มาก
1.9 กลุ่มหรือองค์กรเคยจัดทำเวทีประชาคม ภายในกลุ่มของตนเพื่อเสนอนโยบาย หรือแผนงานทำงานของกลุ่ม	3.7692	0.7431	มาก
1.10 กลุ่มหรือองค์กรได้เข้าร่วมการทำเวที ประชาคมของท้องถิ่นของท่าน	3.7490	0.6997	มาก
1.11 กลุ่มหรือองค์กรได้เสนอความคิดเห็น เกี่ยวกับกิจกรรมแนวนโยบายหรือ กิจกรรมของท้องถิ่นต่อที่ประชุม	3.7976	0.7153	มาก
1.12 กลุ่มหรือองค์กรได้มีส่วนร่วมใน การตัดสินใจในการวางแผนตาม โครงการภายในท้องถิ่นต่อเวที ประชาคมที่ทางเทศบาลจัดขึ้น	3.7328	0.6758	มาก
1.13 กลุ่มหรือองค์กรมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจเลือกโครงการหรือ กิจกรรมต่างๆ ที่ทางเทศบาลเสนอต่อ เวทีประชาคม	3.7368	0.6804	มาก
1.14 กลุ่มหรือองค์กรมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจในการประเมินผล โครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่นต่อเวที ประชาคม	3.6113	0.8132	มาก
ภาพรวม	3.7947	0.58259	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ คิดเห็น
2. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคม ด้านการมีส่วนร่วม			
2.1 เข้าร่วมประชุมวางแผนพัฒนาเทศบาล ของท่าน	3.7166	0.7384	มาก
2.2 ร่วมประชุมกับองค์กรหรือกลุ่มอื่นๆ ภายในเขตเทศบาลร่วม กั้นวาง แผนพัฒนาเทศบาล	3.6761	0.7272	มาก
2.3 ได้ร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรอื่นๆ เสนอ ปัญหาและความต้องการของ ประชาชน ในท้องถิ่น	3.6923	0.7117	มาก
2.4 เข้าร่วมกับทางเทศบาลจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหาหรือ ความต้องการของท้องถิ่น	3.7368	0.7266	มาก
2.5 กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีโอกาส เสนอแผนงานด้านพัฒนาคนและ สังคมให้กับเทศบาล	3.6883	0.7128	มาก
2.6 ได้ร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรของท่าน เสนอแผนงานหรือความคิดเห็นในเรื่อง การพัฒนาระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่น	3.6680	0.7291	มาก
2.7 เสนอแผนงานหรือความคิดเห็นในเรื่อง การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานมาก	3.6356	0.7468	มาก
2.8 เสนอแผนงานหรือความคิดเห็นใน เรื่องการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติ	3.7206	0.7261	มาก
2.9 ได้ร่วมกันตรวจสอบการทำงานของ เทศบาล	3.5061	0.9055	ปานกลาง
2.10 มีบทบาทในการติดตามและประเมิน ผลการปฏิบัติงานของเทศบาล	3.4453	0.8530	ปานกลาง
ภาพรวม	3.6486	0.67093	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ คิดเห็น
3. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น			
3.1 ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงานพัฒนานอกสถานที่เพื่อนำมาพัฒนา กลุ่ม และได้เข้าร่วมอบรมด้านการ วางแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.8300	0.6528	มาก
3.2 ได้เข้าร่วมอบรมในการส่งเสริมความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนากลุ่ม	3.8219	0.6444	มาก
3.3 ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด โครงการฝึกอบรมต่อท้องถิ่นเพื่อนำมา พัฒนาองค์ความรู้ให้กับกลุ่มของตน	3.7935	0.6761	มาก
3.4 ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด การศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อนำ ความรู้มาพัฒนากลุ่มหรือท้องถิ่นของตน	3.8138	0.7140	มาก
3.5 ร่วมประชุมกับองค์กรอื่นๆ ภายใน ท้องถิ่นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่ง กันและกัน	3.8340	0.6508	มาก
3.6 เปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มเสนอความ คิดเห็นในการวางแผนงานของกลุ่ม เพื่อพัฒนาผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม	3.8300	0.6652	มาก
3.7 มีโอกาสติดตามและประเมินผลการ ปฏิบัติงานของโครงการฝึกอบรมต่างๆ ที่ทางเทศบาลจัดขึ้น	3.6842	0.7580	มาก
3.8 ได้เข้าร่วมฝึกอบรมกับหน่วยงานอื่นๆ ภายนอกท้องถิ่นเกี่ยวกับการเขียน แผนงานเสนอโครงการ อย่างเป็นทางการเพื่อขอทุนในการพัฒนาองค์กร ของตน	3.6599	0.7025	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ คิดเห็น
3.9 ได้เข้าร่วมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ หรือท้องถิ่นอื่น ๆ ร่วมกับทางเทศบาล	3.6640	0.7188	มาก
3.10 ได้เข้าร่วมอบรมการต่อต้านยาเสพติด ในชุมชน	3.7000	0.7264	มาก
ภาพรวม	3.7632	0.60188	มาก
4. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมใน การพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม			
4.1 กลุ่มร่วมแสดงการทำประชาพิจารณ์ต่อ แผนงานโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ของ ทางเทศบาล	3.7854	0.6614	มาก
4.2 กลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอน การปฏิบัติตาม โครงการ/กิจกรรมที่ กำหนดในแผนพัฒนา	3.7692	0.6434	มาก
4.3 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตามโครงการ กิจกรรมที่กำหนดในแผนพัฒนา	3.7976	0.7038	มาก
4.4 มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการ ดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมของ เทศบาล	3.7611	0.6467	มาก
4.5 มีโอกาสเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการ จัดกิจกรรมของตนให้กับทางเทศบาล	3.8340	0.6813	มาก
4.6 มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อแสดงผลงานของกลุ่มให้กับ ประชาชนในท้องถิ่น	3.7611	0.6834	มาก
4.7 เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้าร่วม กิจกรรมหรือเสนอความคิดเห็นต่อ กิจกรรมของตน	3.6113	0.8280	มาก
4.8 ร่วมกับท้องถิ่นนำเสนอผลงานของตน เพื่อเข้าแข่งขันกับท้องถิ่นอื่น ๆ	2.9555	1.0829	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ คิดเห็น
4.9 กิจกรรมหรือโครงการของได้รับรางวัล จากสถาบันต่างๆ	2.8016	1.0423	ปานกลาง
4.10 ผลงานขององค์กรเป็นที่ยอมรับต่อ บุคคลภายนอก	3.1336	1.0680	ปานกลาง
4.11 รับเงินสนับสนุนจากทางเทศบาลใน การจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ	3.8016	0.6541	มาก
ภาพรวม	3.5465	0.60182	มาก
5. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้าน ความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะ พลเมือง			
5.1 ร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนของ ตนในวันสำคัญต่างๆ	3.7814	0.6872	มาก
5.2 ร่วมกันดูแลบำรุง รักษาสาธารณะ สมบัติของหมู่บ้านหรือชุมชนของตน	3.7733	0.6417	มาก
5.3 มีส่วนร่วมในการสงวนบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ	3.7206	0.7317	มาก
5.4 มีส่วนร่วมในการส่งเสริมบำรุงรักษา และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม	3.6964	0.7219	มาก
5.5 ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ป้องกันรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	3.7611	0.7405	มาก
5.6 ติดตามข่าวสารเรื่องการจัดการเกี่ยวกับ มลภาวะในเขตเทศบาล	3.7287	0.7123	มาก
5.7 มีส่วนร่วมในการวางแผนการควบคุม มลพิษภายในเขตเทศบาล	3.6842	0.7363	มาก
5.8 ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องขยะ มูลฝอย	3.6113	0.8231	มาก
5.9 ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับ มลภาวะในเขตเทศบาล	3.5344	0.7846	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ คิดเห็น
5.10 กลุ่มร่วมมือกับกลุ่มหรืออื่นใน การปรับปรุงภูมิทัศน์ บ้านเมืองให้ สวยงาม	3.5830	0.7652	มาก
ภาพรวม	3.6874	0.61766	มาก
6. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม			
ด้านการติดต่อสื่อสาร			
6.1 กลุ่มมีสถานที่ที่สามารถให้สมาชิกใน กลุ่มได้ทำกิจกรรมหรือแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นต่อกัน	3.8502	0.6294	มาก
6.2 กลุ่มมีการประชุมของสมาชิกอย่างเป็นทางการ	3.1417	1.0162	ปานกลาง
6.3 กลุ่มมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ของท้องถิ่นแบบไม่เป็นทางการ	3.7814	0.6931	มาก
6.4 กลุ่มมีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ ร่วมกับสมาชิกกลุ่มต่างๆ ภายใน เขตเทศบาล	3.7895	0.6718	มาก
6.5 กลุ่มเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอก หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมใน การดำเนินงานของกลุ่ม	3.7935	0.6640	มาก
6.6 กลุ่มติดตามข่าวสารของทางเทศบาล จากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	3.8381	0.6793	มาก
6.7 กลุ่มมีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารระหว่างกลุ่มต่างๆ เพื่อ เชื่อมโยง	3.7854	0.6552	มาก
6.8 กลุ่มมีการพูดคุยเรื่องการเมืองท้องถิ่น เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายใน กลุ่ม	3.5385	0.8395	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ คิดเห็น
6.9 กลุ่มมีการพูดคุยหรือสนทนาเรื่องการ พัฒนาท้องถิ่นระหว่างกลุ่มอื่นๆ	3.5223	0.7746	มาก
6.9 กลุ่มได้มีโอกาสในการพูด คุยเรื่องการเมืองกับสมาชิกสภาเทศบาล	3.5425	0.8147	มาก
ภาพรวม	3.6583	0.58275	มาก
7. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม			
ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ			
7.1 เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการ กำหนดแผน โครงการ หรือกิจกรรม ของกลุ่ม	3.7206	0.7261	มาก
7.2 กลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกกำหนด ยุทธศาสตร์ นโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกลุ่ม	3.7247	0.6845	มาก
7.3 กลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการของกลุ่ม	3.7409	0.7083	มาก
7.4 กลุ่มหรือองค์กรร่วมกันประชุมเพื่อ ค้นหาปัญหาหรือความต้องการ ของกลุ่ม	3.7530	0.7097	มาก
7.5 กลุ่มมีโอกาสเสนอแผนการจัดการใน แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ	3.6923	0.7286	มาก
7.6 กลุ่มมีโอกาสเสนอแผน การจัดการ ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	3.7692	0.7265	มาก
7.7 กลุ่มมีโอกาสเสนอแผนการจัดการ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	3.7247	0.7193	มาก
7.8 กลุ่มมีโอกาสเสนอแผนการจัดการ ด้านสังคม	3.6923	0.6885	มาก
7.9 กลุ่มมีโอกาสเสนอแผนการจัดการ การบริหารและการเมือง	3.3563	0.8131	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ คิดเห็น
7.10 กลุ่มมีโอกาสเสนอแผนการจัดการวาง ผังเมือง	3.2551	0.7987	ปานกลาง
7.11 กลุ่มมีการตรวจสอบและประเมินผล ในการบริหารจัดการของทางเทศบาล	3.3077	0.8376	ปานกลาง
ภาพรวม	3.6124	0.63747	มาก

จากตาราง 6 สามารถสรุปได้ว่า ประชากรเทศบาลตำบลปริกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ยุทธศาสตร์ในการสร้างกลุ่มประชาสังคมในด้านต่าง ๆ คือ ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.7947) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่ม ของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.6486) ยุทธศาสตร์การสร้าง กลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.7632) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรมอยู่ใน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.5465) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อ สาธารณะในฐานะพลเมืองอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.6874) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่ม ประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.6583) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่ม ประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.6124)

การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของ ประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นของกลุ่มทางสังคม ภายในเขตเทศบาลตำบล ปริก โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis)

1. การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของบทบาทของประชาสังคมใน การพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายของกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก โดยการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis)

1.1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้าง กลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้าน การมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนา

ท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตาราง 7 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (X1) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม (X2) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น (X3) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม (X4) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง (X5) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (X7) และบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย (Y)

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X7	Y
X1	1.000						
X2	0.779	1.000					
X3	0.756	0.762	1.000				
X4	0.698	0.690	0.760	1.000			
X5	0.537	0.561	0.613	0.763	1.000		
X7	0.751	0.742	0.742	0.791	0.674	1.000	
Y	0.617	0.577	0.563	0.564	0.453	0.612	1.000

จากตาราง 7 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมกับตัวบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย พบว่ายุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายมากที่สุด ($r = 0.621$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้วยกันเอง พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำ

กิจกรรมกับยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์กันทางบวกมากที่สุด ($r = 0.791$)

1.2 การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมที่ส่งผลต่อบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) ดังรายละเอียดในตาราง 9

ตาราง 8 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย โดยนำปัจจัยทุกด้านเข้าในสมการ

ตัวแปร	b	Beta	t	Sig.
1. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (X1)	0.305	0.263	2.978	0.003
2. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม (X2)	0.094	0.093	1.064	0.289
3. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น (X3)	0.042	0.037	0.414	0.679
4. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม (X4)	0.090	0.080	0.816	0.415
5. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง (X5)	-0.003	-0.003	-0.038	-0.970
6. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (X7)	0.282	0.266	2.859	0.005

Constant	=	0.406	Standard Error of the Estimate =	0.50954
F	=	32.147	R =	0.668
R Square	=	0.446	Adjusted R Square =	0.432
R Square Change	=	0.446		

จากตาราง 8 จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านมีความสัมพันธ์กับบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.668 และสามารถร่วมกันพยากรณ์บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย ได้ร้อยละ 44.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.50954

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ พบว่ามีเพียงยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้นที่สามารถพยากรณ์บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายได้ (Sig. = 0.003 , 0.005 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ไม่สามารถพยากรณ์บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายได้

สมการพยากรณ์บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย เมื่อนำปัจจัยทุกด้านเข้าสมการในรูปคะแนนดิบเป็น ดังนี้

$$Y = 0.406 + 0.305X_1 + 0.094X_2 + 0.042X_3 + 0.090X_4 - 0.003X_5 + 0.282X_7$$

สมการพยากรณ์บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย เมื่อนำปัจจัยทุกด้านเข้าสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Z = 0.263X_1 + 0.093X_2 + 0.037X_3 + 0.080X_4 - 0.003X_5 + 0.266X_7$$

สามารถสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมที่ส่งผลต่อของ บทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้งของกลุ่มทางสังคมภายในเทศบาลตำบลปริก โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis)

2.1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้าง
กลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้าน
การมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนา
ท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม ยุทธศาสตร์
การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง ยุทธศาสตร์การสร้าง
กลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลด
ความขัดแย้ง ดังรายละเอียดในตาราง 10

ตาราง 9 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม
ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (X1) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้าน
การมีส่วนร่วม (X2) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้
เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น (X3) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนา
ท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม (X4) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความ
รับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง (X5) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม
ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (X7) และบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลด
ความขัดแย้ง (Y)

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X7	Y
X1	1.000						
X2	0.779	1.000					
X3	0.756	0.762	1.000				
X4	0.698	0.690	0.760	1.000			
X5	0.537	0.561	0.613	0.763	1.000		
X7	0.751	0.742	0.742	0.791	0.674	1.000	
Y	0.595	0.569	0.495	0.535	0.460	0.612	1.000

จากตาราง 9 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม
กับบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้ง พบว่ายุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุก
ด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้ง อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้งมากที่สุด ($r = 0.612$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้วยตนเอง พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรมกับยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์กันทางบวกมากที่สุด ($r = 0.791$)

2.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้ง ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) ดังรายละเอียดในตาราง 10

ตาราง 10 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์บทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้งโดยนำปัจจัยทุกด้านเข้าในสมการ

ตัวแปร	b	Beta	t	Sig.
1. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (X1)	0.321	0.277	3.106	0.002
2. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม (X2)	0.170	0.170	1.915	0.057
3. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น(X3)	-0.159	-0.142	-1.567	0.118
4. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม (X4)	0.042	0.037	0.373	0.709
5. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง (X5)	0.073	0.067	0.873	0.384
6. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (X7)	0.326	0.309	3.279	0.001

Constant = 0.562 Standard Error of the Estimate = 0.51416
 F = 30.281 R = 0.656
 R Square = 0.431 Adjusted R Square = 0.417
 R Square Change = 0.431

จากตาราง 10 จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม 6 ด้านมีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้งในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.656 และสามารถร่วมกันพยากรณ์บทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้งได้ร้อยละ 43.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.51416

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ พบว่ามีเพียงยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้นที่สามารถพยากรณ์บทบาทด้านการใกล้เคียงและลด

ความขัดแย้งได้ (Sig. = 0.002 , 0.001 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยอื่นๆ ไม่สามารถพยากรณ์บทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้งได้

สมการพยากรณ์บทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้ง เมื่อนำปัจจัยทุกด้านเข้าสมการในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y = 0.562 + 0.321X_1 + 0.170X_2 - 0.159X_3 + 0.042X_4 + 0.073X_5 + 0.326X_7$$

สมการพยากรณ์บทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้ง เมื่อนำปัจจัยทุกด้านเข้าสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Z = 0.277X_1 + 0.170X_2 - 0.142X_3 + 0.037X_4 + 0.067X_5 + 0.309X_7$$

สามารถสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อบทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมส่งผลบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองของกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis)

3.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง ดังรายละเอียดในตาราง 12

ตาราง 11 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (X1) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม (X2) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น (X3) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม (X4) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง (X5) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (X7) และบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง (Y)

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X7	Y
X1	1.000						
X2	0.779	1.000					
X3	0.756	0.762	1.000				
X4	0.698	0.690	0.760	1.000			
X5	0.537	0.561	0.613	0.763	1.000		
X7	0.751	0.742	0.742	0.791	0.674	1.000	
Y	0.550	0.531	0.509	0.692	0.587	0.629	1.000

จากตาราง 11 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมกับบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง พบว่ายุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองมากที่สุด ($r = 0.692$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้วยตัวเอง พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรมกับยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์กันทางบวกมากที่สุด ($r = 0.791$)

3.2 การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมที่ส่งผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) ดังรายละเอียดในตาราง 13

ตาราง 12 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองโดยนำปัจจัยทุกด้านเข้าในสมการ

ตัวแปร	b	Beta	t	Sig.
1. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (X1)	0.145	0.121	1.461	0.145
2. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม (X2)	0.050	0.048	0.589	0.556
3. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น (X3)	-0.237	-0.203	-2.416	0.016
4. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม (X4)	0.571	0.489	5.295	0.000
5. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง (X5)	0.140	0.123	1.726	0.086
7. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (X7)	0.204	0.185	2.128	0.034
Constant	= -0.019	Standard Error of the Estimate = 0.49577		
F	= 42.464	R = 0.718		
R Square	= 0.515	Adjusted R Square = 0.503		
R Square Change	= 0.515			

จากตาราง 13 จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทั้ง 6 ด้านมีความสัมพันธ์กับบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.718 และสามารถร่วมกันพยากรณ์บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง ได้ร้อยละ 51.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.49577

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ พบว่ามี ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพยากรณ์บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองได้ (Sig. = 0.016, 0.000, 0.034 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยอื่นๆ ไม่สามารถพยากรณ์บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองได้

สมการพยากรณ์บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง เมื่อนำปัจจัยทุกด้านเข้าสมการในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y = -0.019 + 0.145X_1 + 0.050X_2 - 0.237X_3 + 0.571X_4 + 0.140X_5 + 0.204X_7$$

สมการพยากรณ์บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง เมื่อนำปัจจัยทุกด้านเข้าสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Z = 0.121X_1 + 0.048X_2 - 0.203X_3 + 0.489X_4 + 0.123X_5 + 0.185X_7$$

สามารถสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีอิทธิพลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมที่ส่งผลต่อบทบาทด้านการบริหารของกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis)

4.1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรมยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง ยุทธศาสตร์การสร้าง

กลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และบทบาทด้านการบริหาร ดังรายละเอียดในตาราง 13

ตาราง 13 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (X1) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม (X2) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น (X3) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม (X4) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง (X5) ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (X7) และบทบาทด้านการบริหาร (Y)

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X7	Y
X1	1.000						
X2	0.779	1.000					
X3	0.756	0.762	1.000				
X4	0.698	0.690	0.760	1.000			
X5	0.537	0.561	0.613	0.763	1.000		
X7	0.751	0.742	0.742	0.791	0.674	1.000	
Y	0.606	0.608	0.522	0.596	0.497	0.599	1.000

จากตาราง 13 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมกับบทบาทด้านการบริหาร พบว่ายุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทด้านการบริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทด้านการบริหารมากที่สุด ($r = 0.608$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้วยกันเอง พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรมกับยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์กันทางบวกมากที่สุด ($r = 0.791$)

4.2 การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมที่ส่งผลต่อบทบาทด้านการบริหาร ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) ดังรายละเอียดในตาราง 14

ตาราง 14 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์บทบาทด้านการบริหาร โดยนำปัจจัยทุกด้านเข้าในสมการ

ตัวแปร	b	Beta	t	Sig.
1. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (X1)	0.313	0.241	2.772	0.006
2. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม (X2)	0.291	0.258	2.992	0.003
3. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น (X3)	-0.196	-0.156	-1.764	0.079
4. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม (X4)	0.272	0.216	2.221	0.027
5. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง (X5)	0.086	0.070	0.932	0.352
6. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (X7)	0.147	0.124	1.354	0.177

จากตาราง 14 จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทั้ง 6 ด้านมีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการบริหารในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.678 และสามารถร่วมกันพยากรณ์บทบาทด้านการบริหาร ได้ร้อยละ 45.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.56275

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ พบว่ามี ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม สามารถพยากรณ์บทบาทด้านการบริหารได้ (Sig. = 0.006 , 0.003 , 0.027 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ไม่สามารถพยากรณ์บทบาทด้านการบริหารได้

สมการพยากรณ์บทบาทด้านการบริหาร เมื่อนำปัจจัยทุกด้านเข้าสมการในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y = 0.198 + 0.313X_1 + 0.291X_2 - 0.196X_3 + 0.272X_4 + 0.086X_5 + 0.147X_7$$

สมการพยากรณ์บทบาทด้านการบริหาร เมื่อนำปัจจัยทุกด้านเข้าสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Z = 0.241X_1 + 0.258X_2 - 0.156X_3 + 0.216X_4 + 0.070X_5 + 0.124X_7$$

สามารถสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม มีส่งผลต่อบทบาทด้านการบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาล และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก

การอธิบายค่าความเปรียบเทียบบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาล และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และถ้าหากพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe)

1. ค่าความเปรียบเทียบบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาลระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น

1. บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาลระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก	กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้		กลุ่มธนาคารชยะ		กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก		กลุ่มรักษ์คลองปริก		กลุ่มจักรปึกเทศบาล	
	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD
1.1 บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย	3.574	0.603	3.493	0.536	3.150	0.699	3.228	0.673	3.684	0.899
1.2 บทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้ง	3.418	0.605	3.532	0.552	3.133	0.705	3.434	0.647	3.564	0.979
1.3 บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง	2.821	0.612	3.416	0.581	2.930	0.670	3.140	0.677	3.368	0.995
1.4 บทบาทด้านการบริหาร	3.298	0.597	3.629	0.860	3.386	0.748	3.582	0.755	4.069	0.551

จากตาราง 15 สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มจักรปึกเทศบาลมีบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.6842) และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกมีบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.1500) กลุ่มจักรปึกเทศบาลมีบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้งสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.5639) และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกมีบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้งต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 3.1327) กลุ่มธนาคารชยะมีบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.4155) และกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้มีบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 2.8211) กลุ่มจักรปึกเทศบาลมีบทบาทด้านการบริหารสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.0688) และกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้มีบทบาทด้านการบริหารต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.2982)

2. ค่าความเปรียบเทียบยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคม

2. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคม	กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้		กลุ่มธนาคารขยะ		กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก		กลุ่มรักษาคคลองปริก		กลุ่มจักรปึกเทศบาล	
	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD
2.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	3.865	0.411	3.835	0.600	3.675	0.641	3.744	0.605	3.966	0.693
2.2 ด้านการมีส่วนร่วม	3.865	0.411	3.835	0.600	3.675	0.641	3.744	0.605	3.966	0.693
2.3 ด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น	3.865	0.411	3.835	0.600	3.675	0.641	3.744	0.605	3.966	0.693
2.4 ด้านการทำกิจกรรม	3.383	0.495	3.896	0.585	3.388	0.540	3.442	0.598	3.751	0.681
2.5 ด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง	3.397	0.550	4.038	0.566	3.459	0.616	3.832	0.459	3.732	0.740
2.6 ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.632	0.492	3.871	0.643	3.514	0.585	3.614	0.521	3.647	0.688
2.7 ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	3.577	0.536	3.879	0.581	3.406	0.654	3.542	0.645	3.723	0.772

ตาราง 16 ตารางวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาล

1. บทบาทของประชาสังคมใน การพัฒนาเทศบาลระหว่าง กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาล ตำบลปริก					
	SS	MS	F-test	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
1.1 บทบาทของประชาสังคมใน การพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย					
1. ระหว่างกลุ่ม	8.903	2.226	5.205	0.000	กลุ่ม 1 กับ กลุ่ม 4
2. ภายในกลุ่ม	103.488	0.428			
1.2 บทบาทด้านการใกล้เคียง และลดความขัดแย้ง					
1. ระหว่างกลุ่ม	5.602	1.400	3.201	0.014	กลุ่ม 2 กับ กลุ่ม 4
2. ภายในกลุ่ม	105.875	0.438			
1.3 บทบาทการมีส่วนร่วมด้าน การเมือง					
1. ระหว่างกลุ่ม	13.282	3.321	7.418	0.000	กลุ่ม 2 กับ กลุ่ม 1 กลุ่ม 2 กับ กลุ่ม 4
2. ภายในกลุ่ม	108.327	0.448			
1.4 บทบาทด้านการบริหาร					
1. ระหว่างกลุ่ม	10.433	2.608	4.848	0.001	กลุ่ม 5 กับ กลุ่ม 1 กลุ่ม 5 กับ กลุ่ม 4
2. ภายในกลุ่ม	130.185	0.538			
หมายเหตุ	กลุ่ม 1 แทน กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้ กลุ่ม 2 แทน กลุ่มธนาคารชยะ กลุ่ม 3 แทน กลุ่มรักษ์คลองปริก กลุ่ม 4 แทน กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก กลุ่ม 5 แทน กลุ่มจักรปึกเทศบาล				

จากตาราง 16 สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มีบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F\text{-test} = 5.205$) จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe) ผลปรากฏว่า กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้กับกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มีบทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F\text{-test} = 3.201$) จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe) ผลปรากฏว่า กลุ่มธนาคารชยะกับกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มีบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F\text{-test} = 7.418$) จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe) ผลปรากฏว่า กลุ่มธนาคารชยะกับกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้ , กลุ่มธนาคารชยะกับกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มีบทบาทด้านการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F\text{-test} = 4.848$) จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe) ผลปรากฏว่า กลุ่มจักรปึกเทศบาลกับกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้, กลุ่มจักรปึกเทศบาลกับกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ค่าความเปรียบเทียบยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคม

2. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคม	กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้		กลุ่มธนาคารขยะ		กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก		กลุ่มรักษัคลองปริก		กลุ่มจักรปึกเทศบาล	
	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD
2.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	3.865	0.411	3.835	0.600	3.675	0.641	3.744	0.605	3.966	0.693
2.2 ด้านการมีส่วนร่วม	3.865	0.411	3.835	0.600	3.675	0.641	3.744	0.605	3.966	0.693
2.3 ด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น	3.865	0.411	3.835	0.600	3.675	0.641	3.744	0.605	3.966	0.693
2.4 ด้านการทำกิจกรรม	3.383	0.495	3.896	0.585	3.388	0.540	3.442	0.598	3.751	0.681
2.5 ด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง	3.397	0.550	4.038	0.566	3.459	0.616	3.832	0.459	3.732	0.740
2.6 ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.632	0.492	3.871	0.643	3.514	0.585	3.614	0.521	3.647	0.688
2.7 ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	3.577	0.536	3.879	0.581	3.406	0.654	3.542	0.645	3.723	0.772

จากตาราง 17 สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มจักรปีกเทศบาลมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.9662) และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.6747)

กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วมสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.7807) และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วมต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.5161)

กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่นสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.9193) และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่นต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.5321)

กลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรมสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.8966) และกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรมต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.3828)

กลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมืองสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.0379) และกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมืองต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.3965)

กลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสารสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.8707) และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสารต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.5143)

กลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.8793) และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.4058)

ตาราง 18 วิเคราะห์ความแปรปรวนยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม

ปรัก	SS	MS	F-test	Sig.	คู่ที่ต่าง
2. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่ม					
ประชาสังคมระหว่างกลุ่มทาง					
สังคมในเขตเทศบาลตำบล					
2.1 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่ม					
ประชาสังคมด้านการสร้าง					
วิสัยทัศน์ร่วมกัน					
1. ระหว่างกลุ่ม	1.882	0.470	1.395	0.236	-
2. ภายในกลุ่ม	81.614	0.337			
2.2 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่ม					
ของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม					
1. ระหว่างกลุ่ม	3.424	0.856	1.930	0.106	-
2. ภายในกลุ่ม	107.313	0.443			
2.3 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่ม					
ประชาสังคมด้านการแสวงหา					
ความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนา					
ท้องถิ่น					
1. ระหว่างกลุ่ม	6.046	1.512	4.404	0.002	กลุ่ม 4 กับ กลุ่ม 1 กลุ่ม 4 กับ กลุ่ม 2
2. ภายในกลุ่ม	83.068	0.343			
2.4 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่ม					
ประชาสังคมในการพัฒนา					
ท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม					
1. ระหว่างกลุ่ม	11.463	2.866	8.933	0.000	กลุ่ม 2 กับ กลุ่ม 1 กลุ่ม 2 กับ กลุ่ม 3 กลุ่ม 2 กับ กลุ่ม 4
2. ภายในกลุ่ม	77.636	0.321			
2.5 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่ม					
ประชาสังคมด้านความรับผิดชอบ					
ต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง					
1. ระหว่างกลุ่ม	16.095	4.024	12.524	0.000	กลุ่ม 2 กับ กลุ่ม 1 กลุ่ม 2 กับ กลุ่ม 4 กลุ่ม 3 กับ กลุ่ม 1 กลุ่ม 3 กับ กลุ่ม 4
2. ภายในกลุ่ม	77.756	0.321			

ตาราง 18 (ต่อ)

2. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่ม ประชาสังคมระหว่างกลุ่มทาง สังคมในเขตเทศบาลตำบล ปริก					
	SS	MS	F-test	Sig.	คู่ที่ต่าง
2.6 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่ม ประชาสังคมด้านการ ติดต่อสื่อสาร					
1. ระหว่างกลุ่ม	3.932	0.983	2.989	0.020	กลุ่ม 2 กับ กลุ่ม 4
2. ภายในกลุ่ม	79.608	0.329			
2.7 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่ม ประชาสังคมด้านการจัดการ อย่างมีประสิทธิภาพ					
1. ระหว่างกลุ่ม	7.102	1.775	4.627	0.001	กลุ่ม 2 กับ กลุ่ม 4
2. ภายในกลุ่ม	92.864	0.384			

หมายเหตุ กลุ่ม 1 แทน กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้
 กลุ่ม 2 แทน กลุ่มธนาคารขยะ
 กลุ่ม 3 แทน กลุ่มรักษคลองปริก
 กลุ่ม 4 แทน กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก
 กลุ่ม 5 แทน กลุ่มจักรปึกเทศบาล

จากตาราง 18 สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F\text{-test} = 1.395$) จึงไม่ต้องทำการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe)

กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F\text{-test} = 1.930$) จึงไม่ต้องทำการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe)

กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F\text{-test} = 4.404$) จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe) ผลปรากฏว่า กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกกับกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้, กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกและกลุ่มธนาคารขยะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F\text{-test} = 8.933$) จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe) ผลปรากฏว่า กลุ่มธนาคารขยะ และกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้, กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มรักษัคลองปริก, กลุ่มธนาคารขยะ และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม ด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F\text{-test} = 12.524$) จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe) ผลปรากฏว่า กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้, กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน เทศบาลตำบลปริก, กลุ่มรักษัคลองปริกและกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้, กลุ่มรักษัคลองปริก และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม ด้านการติดต่อสื่อสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F\text{-test} = 2.989$) จึง ทำการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe) ผลปรากฏว่า กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มออม ทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F\text{-test} = 4.627$) จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe) ผลปรากฏว่า กลุ่มธนาคารขยะ และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 4

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาล ตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษายุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น ภายในเขตเทศบาล ตำบลปริก (2) ศึกษาเปรียบเทียบยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก (3) ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก มีสมมติฐานการวิจัยคือ บทบาทของประชาสังคมมีผลทำให้ บทบาทของกลุ่มทางสังคมแต่ละกลุ่มอยู่ในระดับที่แตกต่างกัน และบทบาทความเป็นประชาสังคมของแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันเพราะยุทธศาสตร์การรวมกลุ่มที่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง จำนวนประชากรที่เข้าร่วมกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา จำนวน 247 คน

การศึกษาวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ส่วนที่ 2 บทบาทของกลุ่มประชาสังคม ได้แก่ บทบาทตามกฎหมาย บทบาทในการไกล่เกลี่ยและลดข้อขัดแย้ง บทบาทด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง บทบาทด้านการบริหาร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria) ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม ได้แก่ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการทํากิจกรรม ด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแบบข้อมูลการประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria)

ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistic Package for the Social Science) เพื่อหาค่าสถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ One Way ANOVA ค่าสถิติ Regression โดยวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบการเข้า (Enter Multiple Regression)

สรุปผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.8 อายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี ร้อยละ 40.5 ส่วนมากมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าที่ร้อยละ 39.3 เกือบครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 42.1 ประกอบอาชีพเกษตรกร โดยมากมีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.1 เกือบทั้งหมดอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตั้งแต่แรกเกิด คิดเป็นร้อยละ 85.0 และมีการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมกลุ่มธนาคารขยะ กลุ่มรักษาคองปรีก กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปรีกใต้ กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปรีก ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันที่ ร้อยละ 20

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาลด้านต่าง ๆ และยุทธศาสตร์ในการสร้างกลุ่มประชาสังคมในด้านต่าง ๆ ของประชากรเทศบาลตำบลปรีก

ประชากรเทศบาลตำบลปรีกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาล มีบทบาทมากที่สุดด้านการบริหาร (ค่าเฉลี่ย = 3.5204) รองลงมา บทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้ง (ค่าเฉลี่ย = 3.3950) บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย (ค่าเฉลี่ย = 3.3874) และบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง (ค่าเฉลี่ย = 3.1012) ประชากรเทศบาลตำบลปรีกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมียุทธศาสตร์ในการสร้างกลุ่มประชาสังคมโดยในด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.7947) รองลงมา คือ ด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย = 3.7632) ด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง (ค่าเฉลี่ย = 3.6874) ด้านการติดต่อสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย = 3.6583) ด้านการมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย = 3.6486) ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย = 3.6124) และยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรมน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.5465)

3. การอธิบายค่าความเปรียบเทียบบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาล และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคม ในเขตเทศบาลตำบลปรีก

3.1 บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย

กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปรีกใต้และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปรีกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปรีกใต้มีบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปรีก

3.2 บทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้ง

กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มธนาคารขยะมีบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้งเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

3.3 บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง

กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้, กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มธนาคารขยะมีบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

3.4 บทบาทด้านการบริหาร

กลุ่มจักรปึกเทศบาลและกลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้, กลุ่มจักรปึกเทศบาลและกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มจักรปึกเทศบาลมีบทบาทด้านการบริหารเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

4. เปรียบเทียบยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก

ผลการศึกษา พบว่า ยุทธศาสตร์ด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม ยุทธศาสตร์ด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง ยุทธศาสตร์ด้านการติดต่อสื่อสาร ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe)

4.1 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกและกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้, กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกและกลุ่มธนาคารขยะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก มียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่นเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้และกลุ่มธนาคารขยะ

4.2 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้, กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มรักษัคลองปริก, กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรมเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้ กลุ่มรักษัคลองปริก และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

4.3 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้, กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก, กลุ่มรักษัคลองปริกและกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้, กลุ่มรักษัคลองปริกและกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มรักษัคลองปริกมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมืองเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้ และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

4.4 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสาร

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสารเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

4.5 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

5. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ของบทบาทความเป็นประชาสังคม และยุทธศาสตร์การรวมกลุ่มของกลุ่มทางสังคมภายในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

5.1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ของบทบาทประชาสังคม ในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายและยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายมากที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยตัวเอง พบว่ายุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสารกับยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์กันทางบวกมากที่สุด

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทั้ง 7 ด้านมีความสัมพันธ์กับบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถร่วมกันพยากรณ์บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายได้ร้อยละ 44.6

5.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ของบทบาทประชาสังคม ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้งและยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้งมากที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยตัวเอง พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสารกับยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์กันทางบวกมากที่สุด

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทั้ง 7 ด้านมีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้งในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถร่วมกันพยากรณ์บทบาทด้านการใกล้เคียงและลดความขัดแย้ง ได้ร้อยละ 43.1

5.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ของบทบาทประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมด้านการเมืองและยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองมากที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยตนเอง พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสารกับยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์กันทางบวกมากที่สุด

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทั้ง 7 ด้านมีความสัมพันธ์กับบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถร่วมกันพยากรณ์บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง ได้ร้อยละ 51.6

5.4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ของบทบาทประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการบริหารและยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทด้านการบริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทด้านการบริหารมากที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยตนเอง พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสารกับยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์กันทางบวกมากที่สุด

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมทั้ง 7 ด้านมีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการบริหารในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถร่วมกันพยากรณ์บทบาทด้านการบริหาร ได้ร้อยละ 46.0

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา มีรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานการวิจัย : บทบาทของประชาสังคมมีผลทำให้บทบาทของกลุ่มทางสังคมแต่ละกลุ่มอยู่ในระดับที่แตกต่างกัน และบทบาทความเป็นประชาสังคมของแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันเพราะยุทธศาสตร์การรวมกลุ่มที่แตกต่างกัน

1. ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น ภายในเขตเทศบาลตำบลปริก

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย สอดคล้องกับการศึกษาของสมบัติ สันทราย (2548 : 48) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการหาแนวทางพัฒนาการให้บริการของเทศบาลตำบลป่าแฉะ อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย พบว่า ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการให้บริการเทศบาลต้องกำหนดวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลกระทบต่อบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย และบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้ง สอดคล้องกับการศึกษาของจรัสศักดิ์ สีใจเจริญ (2543 : 61) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่จะมีโอกาสได้ร่วมรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง และทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้ง สอดคล้องกับการศึกษาของสมบัติ สันทราย (2548 : 48) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการหาแนวทางพัฒนาการให้บริการของเทศบาลตำบลป่าแฉะ อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย พบว่า ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการให้บริการเทศบาลต้องกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม และยุทธศาสตร์ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีอิทธิพลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง สอดคล้องกับการศึกษาของอรอนงค์ ธรรมกุล (2538 : 1) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนา

ท้องถิ่น พบว่า สมาชิกขององค์กรชาวบ้านมีส่วนร่วม มีการเรียนรู้ มีความเชื่อและมีอุดมการณ์ ได้แก่ ความผูกพันเป็นเครือญาติ ตลอดจนการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ผู้นำและสมาชิกมีบทบาท ร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการในกระบวนการ มีส่วนร่วม ได้แก่ การร่วมประชุมอภิปรายปัญหาาร่วมกัน การร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมและการร่วม ประเมินสรุปผลกิจกรรมที่ดำเนินการรูปแบบที่สมาชิกของชาวบ้านเข้ามามีส่วนในกิจกรรมที่เป็น ไปได้ตามระเบียบและข้อบังคับที่กลุ่มร่วมกันกำหนดในการดำเนินการ กิจกรรมการพัฒนาสถานที่ สาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน โรงเรียนและวัด และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ให้สมาชิกได้เข้า ร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว เช่น กิจกรรมกองทุนหมู่บ้าน กิจกรรม ร้านค้ากลุ่มหมู่บ้านเกษตร

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มี อิทธิพลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองสอดคล้องกับการศึกษาของจิรศักดิ์ สีใจเจริญ (2543 : 61) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กร การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน การสร้างกลุ่มประชาสังคม ด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านการเมือง

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ยุทธศาสตร์ การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม และยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมใน การพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม ส่งผลต่อบทบาทด้านการบริหาร สอดคล้องกับการศึกษา ของสมบัติ สันทราย (2548 : 48) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ หาแนวทางพัฒนาการให้บริการของเทศบาลตำบลป่าแฉะ อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย พบว่า ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการให้บริการเทศบาลต้องกำหนดวิสัยทัศน์ ไว้ในการบริหารงาน ของหน่วยงาน

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วมส่งผลต่อบทบาท ด้านการบริหารสอดคล้องกับการศึกษาของนุทอง เนตรสว่าง (2548 : 1) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ประชาสังคมกับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลยางน่อง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในความเป็นประชาสังคม และสอดคล้องกับการศึกษาของพงษ์ยุทธ สีฟ้า (2547 : 181) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ประชาสังคมท้องถิ่น ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ ตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร พบว่า การดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกเน้นที่การมี ส่วนร่วม มีการดำเนินเป็นเครือข่ายความร่วมมือ มีความโปร่งใสในการดำเนินงาน ตรวจสอบได้

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม ส่งผลต่อบทบาทด้านการบริหาร สอดคล้องกับการศึกษาของอรอนงค์ ธรรมกุล (2538 : 1) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า การร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม และการร่วมประเมินสรุปผลกิจกรรมที่ดำเนินการรูปแบบที่สมาชิกของชาวบ้านเข้ามามีส่วนใน

กิจกรรมที่เป็นไปได้ตามระเบียบและข้อบังคับที่กลุ่มร่วมกันกำหนดในการดำเนินการ ทั้งนี้เป็นงานส่วนรวมของชุมชน คือ กิจกรรมสถาปนากิจสงเคราะห์ กิจกรรมงานบุญประเพณีของชุมชนและของส่วนตัว กิจกรรมการพัฒนาสถานที่สาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน โรงเรียนและวัด และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ให้สมาชิกได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว เช่น กิจกรรมกองทุนหมู่บ้าน กิจกรรมร้านค้ากลุ่มหมู่บ้านเกษตร

2. การเปรียบเทียบยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก

2.1 กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริกมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่นเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้ และกลุ่มธนาคารขยะ จากการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย พบว่าสมาชิกภายในกลุ่มส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 40-50 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมต้นหรือเทียบเท่า และส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ รวมถึงมีความตื่นตัวในการนำความรู้ต่าง ๆ หรือแสวงหาความรู้ต่าง ๆ มาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

2.2 กลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรมเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้ กลุ่มรักษคลองปริก และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก จากการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มธนาคารขยะอยู่ในช่วงอายุ 20-30 ปี และมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าจนถึงระดับปริญญาตรี จึงทำให้มีการตื่นตัวต่อการร่วมทำกิจกรรมของทางเทศบาลภายในกลุ่มเอง รวมถึงทางกลุ่มธนาคารขยะ มีกิจกรรมต่างๆ ภายในกลุ่มอีกมากมายเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ร่วมกันทำ เช่น การส่งสมาชิกภายในกลุ่มไปรับซื้อขยะตามครัวเรือน และบางส่วนก็รับซื้อจากการนำมาขายของสมาชิกที่ทำกรของธนาคาร นอกจากนี้ทางธนาคารขยะยังได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียวร่วมกับทางเทศบาลตำบลปริกอีกด้วย ดังนั้น กลุ่มธนาคารขยะจึงมียุทธศาสตร์การทำกิจกรรมมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

2.3 กลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มรักษคลองปริกมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมืองเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก เนื่องจากลักษณะการปฏิบัติงานของกลุ่มธนาคารขยะและกลุ่มรักษคลองปริกนั้น เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แนวนโยบายของทางกลุ่มจะปลูกฝังและกระตุ้นให้สมาชิกภายในกลุ่มมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ธรรมชาติ ดูได้จากกิจกรรมและการปฏิบัติงานของกลุ่ม เช่น กลุ่มธนาคารขยะจะมีการส่งเสริมและการให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ และนำขยะมารีไซเคิล เพื่อลดปริมาณขยะในชุมชนของตน และช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อชุมชนของตนจะได้มีสุขภาพที่ดีและชุมชนดูสะอาดตา ส่วนกลุ่ม

รักษัคลองปริกก็เช่นกัน กิจกรรมของกลุ่มส่วนใหญ่จะปลูกฝังให้สมาชิกในกลุ่มเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมเพื่อรักษาความสะอาดของคลองปริก ซึ่งเป็นลำคลองที่สำคัญของเทศบาลตำบลปริก ดังนั้นทั้งสองกลุ่มจึงมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมืองเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ

2.4 กลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสารเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก จากการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย พบว่า เนื่องจากการดำเนินงานของทางธนาคารขยะ ส่วนใหญ่จะเป็นการปฏิบัติที่มีการติดต่อสื่อสาร เช่น ทางกลุ่มจะมีการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ วิธีการจัดการธนาคารขยะ และเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มและสมาชิกต่างกลุ่ม มีการสื่อสารกันเพื่อแลกเปลี่ยนรู้ ความคิดเห็นในการดำเนินงาน และสมาชิกภายในกลุ่มมีการพบปะกันอย่างน้อยอาทิตย์ละ 1 ครั้ง เพื่อทำการรับซื้อขยะของสมาชิก ส่วนกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก จะมีการพบปะของสมาชิกภายในกลุ่มเฉลี่ยเดือนละครั้ง เนื่องจากการดำเนินการของทางกลุ่ม จะกำหนดให้สมาชิกภายในกลุ่ม มีการฝากและถอนเงินเพียงเดือนละครั้งเท่านั้น จึงทำให้ภายในกลุ่มมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอยู่ในระดับน้อย จึงทำให้กลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสารเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

2.5 กลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเฉลี่ย สูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก เนื่องจากทางกลุ่มธนาคารขยะมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าจนถึงระดับปริญญาตรี จึงมีความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดการที่ดี มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบและแบบแผนที่ชัดเจน มีผลงานจากการปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับของบุคคลภายนอกและภายในเทศบาล เช่น การได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว การขอรับการศึกษาดูงานการดำเนินงานของทางกลุ่มจากหน่วยงานอื่น เป็นต้น ส่วนทางกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก สมาชิกภายในกลุ่มส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 40-50 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมต้นหรือเทียบเท่า ทำให้ยังขาดความรู้และประสบการณ์บางส่วนในด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้กลุ่มธนาคารขยะมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

3. การเปรียบเทียบบทบาทของกลุ่มประชาสังคมระหว่างกลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก

3.1 กลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกได้มีบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมายเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก จากการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย พบว่าสมาชิกภายในกลุ่มส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง

และสิทธิและหน้าที่ของกลุ่มทางสังคม มีการเข้าร่วมในการวางแผนการดำเนินงานต่างๆ ของทางเทศบาล เฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

3.2 กลุ่มธนาคารขยะมีบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้งเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก จากการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย พบว่า สมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะส่วนใหญ่มีบทบาทในการร่วมกันสร้างประชาธิปไตยภายในท้องถิ่น มีบทบาทในการลดความขัดแย้ง ความรุนแรงภายในท้องถิ่น เฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

3.3 กลุ่มธนาคารขยะมีบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมืองเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก จากการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มธนาคารขยะอยู่ในช่วงอายุ 20-30 ปี และมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าจนถึงระดับปริญญาตรี จึงมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก เพราะสมาชิกของทั้งส่วนกลุ่มส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม และมีความรู้ในระดับต่ำกว่ากลุ่มธนาคารขยะ จึงทำให้มีความรู้และความตื่นตัวในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยกว่ากลุ่มธนาคารขยะ

3.4 กลุ่มจักรปักเทศบาลมีบทบาทด้านการบริหารเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก เนื่องจากแผนการดำเนินการของทางกลุ่มกลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้และกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน เทศบาลตำบลปริก เน้นการบริหารด้านการเงินของสมาชิกภายในกลุ่มแต่เพียงด้านเดียวจึงทำให้มีบทบาทด้านการบริหารเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มจักรปักเทศบาล เพราะทางกลุ่มจักรปักเน้นการบริหารงานในทุกส่วน เช่น การบริหารการเงินภายในกลุ่ม การบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการเวลาในการผลิตสินค้าของทางกลุ่ม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาเทศบาล

จากผลการวิจัยในเรื่องบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า โดยภาพรวมระดับของบทบาทของประชาสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริกอยู่ในระดับปานกลาง และมีบทบาทด้านบริหารอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า กลุ่มทางสังคมเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นด้านบริหารเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นทางเทศบาลตำบลปริก ควรส่งเสริม และเปิดโอกาสให้กลุ่มทางสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริกเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นด้านกฎหมาย

บทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดข้อขัดแย้ง รวมถึงบทบาทด้านการเมืองเพิ่มมากขึ้น โดยให้ความรู้เพิ่มเติมด้านบทบาทของกลุ่มทางสังคมตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ว่ามีขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างไรบ้าง ส่วนบทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดข้อขัดแย้ง ทางเทศบาลควรส่งเสริมให้กลุ่มทางสังคมเข้ามามีบทบาทหรือแสดงความคิดเห็นในการไกล่เกลี่ยเมื่อเกิดเหตุการณ์การข้อพิพาทระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มหรือระหว่างกลุ่ม โดยทางเทศบาลควรให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการลดข้อขัดแย้งเพื่อให้กลุ่มทางสังคมนำไปปฏิบัติในการลดข้อขัดแย้งอย่างถูกวิธี และทางเทศบาลควรเปิดโอกาสและส่งเสริมกลุ่มทางสังคมให้เข้ามามีบทบาทด้านการเมืองให้มากกว่านี้ ซึ่งทางเทศบาลอาจเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารเพิ่มขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้ประชาชนหรือกลุ่มทางสังคมได้รับรู้ข่าวสารด้านการเมืองในท้องถิ่นเร็วขึ้น นอกจากนี้ทางเทศบาลควรให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องสิทธิและผลประโยชน์ของกลุ่มทางสังคมในแง่การเมือง เนื่องจากการเข้ามาใช้สิทธิต่างๆ ด้านการเมือง เช่น การถอดถอนเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือสมาชิกเทศบาลยังอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะยังไม่มีความรู้ด้านนี้เพียงพอ

1.2 ข้อเสนอแนะยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม

จากผลการวิจัยในส่วนของยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม พบว่ายุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมทุกด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ากลุ่มทางสังคมภายในเขตเทศบาลตำบลปริกมียุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มที่เข้มแข็ง แต่ทางเทศบาลตำบลปริกควรให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การสร้างเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มไว้ โดยสามารถอธิบายตามลำดับความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก ดังต่อไปนี้

1.2.1 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ชุมชนมีความรู้ในการพัฒนาต่างๆ ของชุมชนให้มีความเจริญ มีความเข้มแข็ง

1.2.2 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม โดยการให้กลุ่มต่างๆ ในสังคมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนร่วมกันเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตน

1.2.3 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง โดยให้กลุ่มต่างๆ ในชุมชนมีความรับผิดชอบต่อชุมชนในการปฏิบัติงานกิจกรรมต่างๆ ด้านของชุมชน

1.2.4 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสาร โดยการให้กลุ่มประชาสังคมในชุมชนมีการพัฒนาในด้านติดต่อสื่อสารในชุมชนร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาสำหรับการศึกษาวิจัยในโอกาสต่อไปควรทำการศึกษาดังนี้

2.1 ศึกษาบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดสงขลา

2.2 ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นระหว่างพื้นที่

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กฤตยา อาชวนิจกุล และกุลภา วจนสาระ. 2551. ขบวนการประชาสังคมท้องถิ่น (ออนไลน์). สืบค้นได้จาก : <http://bangkokforum.net/node/64>, [17 มีนาคม 2553].
- กฤษฏา บุญชัย. 2542. ประชาคมรากหญ้า ขบวนการคนกล้า สร้างบ้าน วันใหม่ ประสบการณ์จริงจากชุมชนเข้มแข็งระดับตำบล 4 ภาค. กรุงเทพฯ : สถาบันท้องถิ่นพัฒนา.
- กองวิชาการแผนงาน. 2550. แผนพัฒนาสามปี [2550-2552] เทศบาลตำบล กำแพงเพชร. สงขลา : เทศบาลตำบลตำบลกำแพงเพชร.
- กองวิชาการและแผนงาน. 2551. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ.2551-2555) เทศบาลตำบลปรัก. สงขลา : เทศบาลตำบลปรัก.
- กิติพร ศรีวงศ์ชัย. 2542. “บทบาทประชาคมตำบลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. 2544. ประชาสังคมกับสุขภาพ. นนทบุรี : สำนักนโยบายและแผน สาธารณสุข.
- จิรศักดิ์ สีใจเจริญ. 2543. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จุนารัตน์ นวลละออง. 2550. “ประชาสังคมในจังหวัดเพชรบุรีศึกษากรณีคนรักเมืองเพชร”, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชมพูนุช ประจักษ์สุนทร. 2549. “การก่อตัวและกระบวนการประชาสังคม : กรณีศึกษาชุมชน
คีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช”, วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2533. รัฐกับสังคม : ไตรลักษณ์รัฐไทยในพหุสังคม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2542. ประชากรรัฐกับการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายการศึกษา.

ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี คาดการณ์ไกล. 2540. ประชาสังคม : ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย.
กรุงเทพฯ : มติชน.

ไชรัตน์ เจริญสินโอฬาร. 2540. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่/ขบวนการ
ประชาสังคมในต่างประเทศ : บทสำรวจพัฒนาการ สถานภาพ และนัยยะเชิง
ความคิด/ทฤษฎีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา
มหาวิทยาลัยเกริก.

ฐาปนีย์ เกื้อคลัง. 2550. “กระบวนการพัฒนาเครือข่ายประชาสังคมเพื่อการอนุรักษ์น้ำ :
กรณีศึกษาเครือข่ายรักษ์คลองอู่ตะเภา จังหวัดสงขลา”, วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ทิตยา สุวรรณชฎ. 2527. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ณรงค์ บุญสวยขวัญ. 2548. “ขบวนการปฏิบัติการประชาสังคมกับการใช้อำนาจรัฐในพื้นที่
ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง.
8 (กันยายน-ธันวาคม), 188-215.

ณรงค์ บุญสวยขวัญ. 2552. การเมืองภาคพลเมือง บทวิเคราะห์แนวคิดและปฏิบัติการ
ท้าทายอำนาจการเมืองในระบบตัวแทน. กรุงเทพฯ : เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.

เทิดพงศ์ คงจันทร์. 2553. ประชาสังคมในประเทศฟิลิปปินส์ (ออนไลน์). สืบค้นได้จาก
: <http://chonlinet.lib.buu.ac.th> [24 พฤษภาคม 2553].

- ธนิต สุภาแสน. 2544. “บทบาทของประชาสังคมในการจัดทำแผนพัฒนาระยะ 5 ปี : กรณีศึกษาอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย”, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธีรยุทธ บุญมี. 2547. ประชาสังคม. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- นงคราญ กาญจนประเสริฐ. 2544. รายงานการวิจัยเรื่อง ศึกษาบทบาทและวิธีการดำเนินงานของประชาคมเพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- นุกทอง เนตรสว่าง. 2548. “ประชาสังคมกับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลยางน่อง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บงกช สุทัต ฌ อยุธยา. 2547. ประชาสังคมในมิติทางสังคมและวัฒนธรรม กับแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น. (ออนไลน์). สืบค้นได้จาก : <http://llacad.vru.ac.th> [24 พฤษภาคม 2553].
- บงกช สุทัต ฌ อยุธยา. 2550. ประชาสังคมรากฐานการพัฒนาประเทศ (ออนไลน์). สืบค้นได้จาก : <http://llacad.vru.ac.th>, [19 มกราคม 2553].
- บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ์. 2549. สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์.
- ปกรณ์ ปรียากร. 2544. การวางแผนกลยุทธ์ : แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- ประเวศ ะสี. 2540. การเดินทางแห่งความคิด : ปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ปรีชา นันทพฤษา. 2536. “บทบาททางการเมืองของผู้นำชุมชน : ศึกษากรณีอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. 2545. บ้านล้อมเมือง วิถีสังคมไทย. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเด็ก.
- ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์เดอะบุคส์. 2550. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : เดอะบุคส์.
- พลเดช ปิ่นประทีป. 2550. วิถีประชาธิปไตยพลเมือง. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- พัทธา สายหนู. 2540. กลไกลของสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์ยุทธ สีฟ้า. 2547. “ประชาสังคมท้องถิ่น”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไพฑูริย์ ผิวบาง. 2549. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเป็ยน้อย อำเภอเป็ยน้อย จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยสารคาม.
- ภิญโญ สาธณ. 2540. บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- มนทกานต์ ตปนียางกูร. 2545 “พัฒนาการขอสื่อประชาสังคมไทยบนอินเทอร์เน็ต”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวารสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รอปิยะ โต๊ะหีม. หัวหน้าโครงการธนาคารขยะเทศบาลตำบลปริก. 2553. ผู้ให้สัมภาษณ์, 1 เมษายน 2553.
- วีรวิท คงศักดิ์. 2552. ประชาสังคม (ออนไลน์). สืบค้นได้จาก : <http://news.nida.ac.th> [24 พฤษภาคม 2553].
- วิไลวรรณ เบ็ญหลิ๊ะ. ประธานกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก. 2553. ผู้ให้สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2553.

- สมเกียรติ วันทะนะ. 2544. **อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมบัติ สันทราย. 2549. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการหาแนวทางพัฒนาการให้บริการของเทศบาลตำบลป่าแะ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเชียงราย”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2550. **ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ บุญลา. 2543. “ทัศนการณ์มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในทัศนะของกลุ่มประชาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนันท์ สีสั่งข์ และชินรัตน์ สมสืบ. **การบริหารโครงการพัฒนาชนบท.ในเอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาชนบท**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุชาติ รังสินันท์. 2539. “จะปรับปรุงคุณภาพการให้บริการได้อย่างไร”, **วารสารข้าราชการ**. 9-12.
- เสาวณีญ์ กุลสมบูรณ์ และคณะ. 2543. **การศึกษาพลังชุมชนและประชาสังคมด้านสุขภาพ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- อมรา พงศาพิชญ์. 2549. **ความหลากหลายทางสังคม (กระบวนทัศน์และบทบาทในประชาสังคม)**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลงกต วรกี. 2542. **ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคมหรือประชาคม**. กรุงเทพฯ : ท้องถิ่น.
- อัมฤทธิ เรืองโรจน์. **ประธานกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้**. 2553. ผู้ให้สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2553.

- อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล. 2540. **ทำ ความคิด และความหมาย หนังสือชุดประชาสังคม ลำดับที่ 7.** กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- อนุชาติ พวงสำลี. 2542. **ขบวนการประชาสังคมไทย.** กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัดมหาชน.
- อรุณ รักธรรม. 2535. **มุมมองทรัพยากรมนุษย์ในอนาคตในการพัฒนาและฝึกอบรมบุคคล และการศึกษาเชิงพฤติกรรม.** กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. 2541. **ส่วนร่วมที่ไม่ใช้รัฐ : ความหมายของประชาสังคม.** กรุงเทพฯ : ธรรมศาสตร์.
- _____. 2542. **ประชาสังคมในมุมมองตะวันตก : อ่านและสอนที่จอห์น ฮอปกินส์.** กรุงเทพฯ : สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม.
- _____. 2545. **การเมืองของพลเมืองสู่สหัสวรรษใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2.** กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- อรนงค์ ธรรมกุล. 2538. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อดิพันธ์ เหมือนยัง. 2549. “แนวคิดเรื่องประชาสังคมของประเวศ วะสี และฉัตรทิพย์ นาถสุภา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อาคม บุตรวงศ์. 2549. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา บ้านคำหมี หมู่ 8 ตำบลหนองเหล่า อำเภอเขื่อนใน จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

อาทิตติยา ดังกิจเจริญ. 2548. “บทบาทในการพัฒนาชุมชนของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม
ในจังหวัดหนองคาย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่องการศึกษาบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก

เลขที่แบบสอบถาม.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนที่ 2 บทบาทของกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา
ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา
2. กรุณาตอบคำถามด้วยความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ
3. แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสงขลานครินทร์
4. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ และนำผลมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาตอบแบบสอบถามที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ด้วยความเคารพอย่างสูง

(นางสาวมัสลิน รัตนภูมิ)

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโท ภาครัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อมูลลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ เกษตรกร รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 รับจ้าง พนักงานบริษัท
 ค้าขาย อื่น ๆ
5. รายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 5,000 บาท
 5,000 – 10,000 บาท
 10,001 – 15,000 บาท
 15,000 บาทขึ้นไป
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ตั้งแต่แรกเกิด 1-10 ปี
 11-20 ปี 20 ปีขึ้นไป
7. การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)
 กลุ่มออมทรัพย์บ้านปริกใต้
 กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก
 กลุ่มจักรปึกเทศบาล
 กลุ่มรักคลองปริก
 กลุ่มธนาคารขยะ

ส่วนที่ 2 บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตกา จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2.1 บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย					
1. กลุ่มของท่านมีบทบาทและได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐในการกำหนดนโยบายระดับท้องถิ่น					
2. กลุ่มของท่านมีบทบาทและได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ					
3. กลุ่มของท่านมีบทบาทได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐในการวางแผนพัฒนาสังคม					
4. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจทางการเมือง					
5. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีบทบาทในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ					
6. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีบทบาทในการวางแผนพัฒนาสังคม					
7. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีบทบาทในการตัดสินใจในการจัดทำบริการสาธารณะ					
8. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีบทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ					
9. กลุ่มหรือองค์กรของท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง					
10. กลุ่มหรือองค์กรของท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2.2 บทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้ง					
1. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีบทบาทในการร่วมกันสร้างประชาธิปไตยภายในท้องถิ่น					
2. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีบทบาทในการประนีประนอมลดความรุนแรงเมื่อเกิดปัญหาภายในท้องถิ่น					
3. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีบทบาทในการจัดเวทีเจรจาต่อรองกันเมื่อเกิดปัญหาภายในท้องถิ่น					
4. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีบทบาทในการเสนอวิธีการผ่อนปรนเมื่อเกิดปัญหาภายในท้องถิ่น					
5. กลุ่มของท่านมีการอยู่ร่วมกันของสมาชิกอย่างสมานฉันท์					
6. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีโอกาสได้เป็นตัวแทนแก้ไขปัญหาโดยการเปิดเวทีการแลกเปลี่ยนความรู้ของผู้เกี่ยวข้อง					
7. กลุ่มหรือองค์กรของท่านเป็นตัวแทนการรณรงค์ในการเกิดความเข้มแข็งภายในชุมชน เพื่อลดความขัดแย้ง					
2.3 บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง					
1. ติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อต่าง ๆ					
2. มีการสนทนาประเด็นการเมืองท้องถิ่น					
3. ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล					
4. ชักชวนผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5. เป็นสมาชิกกลุ่มประชาชนตรวจสอบ อำนาจการปกครองท้องถิ่นของเทศบาล					
6. ร่วมแสดงหรือคัดค้านร่างกฎหมายต่อ นักการเมืองท้องถิ่นหรือสภาเทศบาล					
7. ท่านได้เข้าร่วมรับฟังการหาเสียงของผู้ลง สมัครรับเลือกตั้ง					
8. ใช้สิทธิถอดถอนเจ้าหน้าที่รัฐหรือสมาชิก สภาเทศบาล					
9. ช่วยผู้สมัครลงเลือกตั้งหาเสียงภายใน ท้องถิ่นของตน					
10. ท่านมีบทบาทในการเสนอนโยบายต่าง ๆ แก่ฝ่ายบริหาร					
2.4 บทบาทด้านการบริหาร					
1. ร่วมแสดงประชาพิจารณ์ต่อแผนงาน โครงการกิจกรรมต่าง ๆ ของทางเทศบาล					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมข้อมูล หมู่บ้าน / เทศบาล เช่น สภาพทั่วไป ข้อมูลเฉพาะด้านต่าง ๆ เป็นต้น					
3. ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของ หมู่บ้าน / เทศบาล					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญ ปัญหาของหมู่บ้าน / เทศบาล					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนว ทางแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน / เทศบาล					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง พัฒนาของเทศบาล					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนด ยุทธศาสตร์ นโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ของ แนวทางการพัฒนาเทศบาล					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
8. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแผน โครงการ กิจกรรมของเทศบาล					
9. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไข ปัญหาของหมู่บ้าน / เทศบาล					
10. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง พัฒนาของเทศบาล					
11. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอน การปฏิบัติตามโครงการ / กิจกรรมที่ กำหนดในแผนพัฒนา					
12. ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการ / กิจกรรมที่กำหนดในแผนพัฒนา					
13. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ การดำเนินงานตามโครงการ / กิจกรรม ของเทศบาล					

ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3.1 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน					
1. กลุ่มหรือองค์กรของท่านเปิดโอกาสให้ ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นสมาชิก ของกลุ่มด้วยความสมัครใจ					
2. กลุ่มหรือองค์กรของท่านได้มีการประชุม ร่วมกันเพื่อเสนอความคิดเห็นร่วมกันเป็น ประจำอย่างสม่ำเสมอ					
3. กลุ่มหรือองค์กรของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิก ในกลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4. กลุ่มหรือองค์กรของท่านร่วมหันกำหนดทิศทางหรือวางเป้าหมายในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน					
5. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีการประชุมลงมติเพื่อหาเป้าหมายของกลุ่มร่วมกันเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นของตน					
6. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีโอกาสเข้าร่วมประชุมในการดำเนินงานหรือวางนโยบายต่างๆ ของทางท้องถิ่น					
7. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ความยากจน ด้านเศรษฐกิจสังคม เป็นต้น แบบเชิงบูรณาการร่วมกับทางเทศบาล					
8. กลุ่มหรือองค์กรของท่านได้ประชุมร่วมกับชุมชน องค์กร หน่วยงานต่างๆ เพื่อปรึกษาหารือร่วมกันในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของตน					
9. กลุ่มหรือองค์กรของท่านเคยจัดทำเวทีประชาคมภายในกลุ่มของตนเพื่อเสนอนโยบายหรือแผนงานทำงานของกลุ่ม					
10. กลุ่มหรือองค์กรของท่านได้เข้าร่วมการทำเวทีประชาคมของท้องถิ่นของท่าน					
11. กลุ่มหรือองค์กรของท่านได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม แนวนโยบายหรือกิจกรรมของท้องถิ่นต่อที่ประชุม					
12. กลุ่มหรือองค์กรของท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนตามโครงการภายในท้องถิ่นต่อเวทีประชาคมที่ทางเทศบาลจัดขึ้น					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
13. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ทางเทศบาลเสนอต่อเวทีประชาคม					
14. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการประเมินผลโครงการต่างๆ ของท้องถิ่นต่อเวทีประชาคม					
3.2 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม					
1. ท่านหรือองค์กรของท่านได้เข้าร่วมประชุมวางแผนพัฒนาเทศบาลของท่านมากน้อยเพียงใด					
2. ท่านหรือองค์กรของท่านได้ร่วมประชุมกับองค์กรหรือกลุ่มอื่นๆ ภายในเขตเทศบาลร่วมกันวางแผนพัฒนาเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
3. ท่านหรือองค์กรของท่านได้ร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรอื่นๆ เสนอปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น มากน้อยเพียงใด					
4. ท่านและกลุ่มของท่านร่วมกับทางเทศบาลจัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือความต้องการของท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด					
5. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีโอกาสเสนอแผนงานด้านพัฒนาคนและสังคมให้กับเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
6. ท่านได้ร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรของท่านเสนอแผนงานหรือความคิดเห็นในเรื่องการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด					
7. ท่านได้ร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรของท่านเสนอแผนงานหรือความคิดเห็นในเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมากน้อยเพียงใด					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
8. ท่านได้ร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรของท่านเสนอแผนงานหรือความคิดเห็นในเรื่องการพัฒนา ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมาก น้อยเพียงใด					
9. ท่านหรือองค์กรของท่านได้ร่วมกันตรวจสอบ การทำงานของเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
10. ท่านหรือองค์กรของท่าน มีบทบาทใน การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ของเทศบาลมากน้อยเพียงใด					
3.3 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม ด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาใน การพัฒนาท้องถิ่น					
1. กลุ่มของท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา งานพัฒนานอกสถานที่เพื่อนำมาพัฒนา กลุ่มของท่าน กลุ่มของท่านได้เข้าร่วม อบรมด้านการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น					
2. กลุ่มของท่านได้เข้าร่วมอบรมในการส่งเสริม ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา กลุ่มของท่าน					
3. กลุ่มหรือองค์กรของท่านได้เสนอ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการฝึกอบรม ต่อท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาองค์ความรู้ ให้กับกลุ่มของตน					
4. กลุ่มหรือองค์กรของท่านได้เสนอ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษา งานพัฒนานอกสถานที่เพื่อนำ ความรู้มาพัฒนา กลุ่มหรือท้องถิ่นของตน					
5. กลุ่มหรือองค์กรของท่านได้ร่วมประชุมกับ องค์กรอื่นๆ ภายในท้องถิ่นเพื่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
6. กลุ่มหรือองค์กรของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มเสนอความคิดเห็นในการวางแผนงานของกลุ่ม เพื่อพัฒนาผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม					
7. กลุ่มหรือองค์กรของท่าน มีโอกาสติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของโครงการฝึกอบรมต่างๆ ที่ทางเทศบาลจัดขึ้น					
8. กลุ่มหรือองค์กรของท่านได้เข้าร่วมฝึกอบรมกับหน่วยงานอื่นๆ ภายนอกท้องถิ่นเกี่ยวกับการเขียนแผนงานเสนอโครงการ อย่างเป็นทางการเพื่อขอทุนในการพัฒนาองค์กรของตน					
9. กลุ่มของท่านได้เข้าร่วมการศึกษาดูงานนอกสถานที่หรือท้องถิ่นอื่นๆ ร่วมกับทางเทศบาล					
10. กลุ่มของท่านได้เข้าร่วมอบรมการต่อต้านยาเสพติดในชุมชน					
3.4 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม					
1. กลุ่มหรือองค์กรของท่านร่วมแสดงการทำประชาพิจารณ์ต่อแผนงานโครงการกิจกรรมต่างๆ ของทางเทศบาล					
2. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตามโครงการ/กิจกรรมที่กำหนดในแผนพัฒนา					
3. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการกิจกรรมที่กำหนดในแผนพัฒนา					
4. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมของเทศบาล					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีโอกาสเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของตนให้กับทางเทศบาล					
6. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อแสดงผลงานของกลุ่มให้กับประชาชนในท้องถิ่น					
7. กลุ่มหรือองค์กรของท่านเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาร่วมกิจกรรมหรือเสนอความคิดเห็นต่อกิจกรรมของตน					
8. กลุ่มหรือองค์กรของท่านร่วมกับท้องถิ่นนำเสนอผลงานของตนเพื่อเข้าแข่งขันกับท้องถิ่นอื่นๆ					
9. กิจกรรมหรือโครงการของท่านเคยได้รับรางวัลจากสถาบันต่างๆ					
10. ผลงานขององค์กรของท่านเป็นที่ยอมรับต่อบุคคลภายนอก					
11. กลุ่มหรือองค์กรของท่านได้รับเงินสนับสนุนจากทางเทศบาลในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ					
3.5 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง					
1. กลุ่มหรือองค์กรของท่านร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนของตนในวันสำคัญต่างๆ					
2. กลุ่มหรือองค์กรของท่านร่วมกันดูแลบำรุงรักษาสาธารณะสมบัติของหมู่บ้านหรือชุมชนของตน					
3. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีส่วนร่วมในการสงวนบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมบำรุงรักษาและคุ้มครองสิ่งแวดล้อม					
5. กลุ่มหรือองค์กรของท่านติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป้องกันรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
6. กลุ่มหรือองค์กรของท่านติดตามข่าวสารเรื่องการจัดการเกี่ยวกับมลภาวะในเขตเทศบาล					
7. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการควบคุมมลพิษภายในเขตเทศบาล					
8. กลุ่มหรือองค์กรของท่านติดตามข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องขยะมูลฝอย					
9. กลุ่มหรือองค์กรของท่านร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับมลภาวะในเขตเทศบาล					
10. กลุ่มหรือองค์กรของท่านได้ร่วมมือกับกลุ่มหรือองค์กรอื่นในการปรับปรุงภูมิทัศน์บ้านเมืองให้สวยงาม					
3.6 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสาร					
1. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีสถานที่ที่สามารถให้สมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน					
2. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีการประชุมของสมาชิกอย่างเป็นทางการ					
3. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของท้องถิ่นแบบไม่เป็นทางการ					
4. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกกลุ่มต่างๆ ภายในเขตเทศบาล					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5. กลุ่มหรือองค์กรของท่านเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอก หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่ม					
6. ท่านหรือกลุ่มของท่านติดตามข่าวสารของทางเทศบาลจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์					
7. กลุ่มของท่านมีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกลุ่มต่างๆ เพื่อเชื่อมโยง					
8. กลุ่มของท่านมีการพูดคุยเรื่องการเมืองท้องถิ่น เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม					
9. กลุ่มของท่านมีการพูดคุยหรือสนทนาเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นระหว่างกลุ่มอื่นๆ					
10. ท่านหรือกลุ่มของท่านได้มีโอกาสในการพูดคุยเรื่องการเมืองกับสมาชิกสภาเทศบาล					
3.7 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ					
1. กลุ่มหรือองค์กรของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดแผน โครงการ หรือกิจกรรมของกลุ่ม					
2. กลุ่มหรือองค์กรของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกลุ่ม					
3. กลุ่มหรือองค์กรของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการบริหารจัดการของกลุ่ม					
4. กลุ่มหรือองค์กรของท่านร่วมกันประชุมเพื่อค้นหาปัญหาหรือความต้องการของกลุ่ม					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีโอกาสเสนอแผนการจัดการในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ					
6. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีโอกาสเสนอแผนการจัดการด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม					
7. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีโอกาสเสนอแผนการจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐาน					
8. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีโอกาสเสนอแผนการจัดการด้านสังคม					
9. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีโอกาสเสนอแผนการจัดการการบริหารและการเมือง					
10. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีโอกาสเสนอแผนการจัดการวางผังเมือง					
11. กลุ่มหรือองค์กรของท่านมีการตรวจสอบและประเมินผลในการบริหารจัดการของทางเทศบาล					

ภาคผนวก 2
ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาบทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก
 ส่วนที่ 2 บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตกา
 จังหวัดสงขลา

บทบาทของประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	25.5667	25.5667	25.2195	.8362
A2	25.8000	25.8000	26.5793	.8061
A3	25.8000	25.8000	25.6828	.8275
A4	26.0333	26.0333	26.5161	.8034
A5	26.0000	26.0000	28.2759	.6225
A6	26.0333	26.0333	27.6195	.7597
A7	25.6667	25.6667	30.7126	.3000
A8	26.4000	26.4000	26.8000	.6043
A9	25.9000	25.9000	28.7138	.4527
A10	25.4000	25.4000	30.1793	.4272

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 10

Alpha = .8955

บทบาทด้านการไกล่เกลี่ยและลดความขัดแย้ง

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
B1	16.4667	12.0506	.6347	.7989
B2	17.0333	10.3092	.6867	.7800
B3	17.1000	9.8862	.7245	.7721
B4	17.1333	10.2575	.7342	.7719
B5	16.3333	13.7471	.0386	.8902
B6	17.0333	11.2057	.6989	.7841
B7	16.9000	10.7828	.6690	.7846

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 7

Alpha = .8248

บทบาทการมีส่วนร่วมด้านการเมือง

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
C1	25.7667	21.3575	.3679	.6831
C2	26.2000	20.0966	.4957	.6621
C3	25.4333	22.5299	.1681	.7118
C4	25.5000	22.9483	.1078	.7211
C5	26.7000	22.4931	.1381	.7192
C6	26.7667	19.4264	.5198	.6551
C7	26.1000	20.3690	.3532	.6845
C8	27.3667	19.8264	.4414	.6685
C9	26.5333	18.8092	.4884	.6579
C10	26.7333	17.9264	.5586	.6418

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 10

Alpha = .7050

บทบาทด้านการบริหาร

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
D1	32.3000	58.0793	.7308	.9322
D2	32.4000	59.1448	.7206	.9325
D3	32.3000	61.1828	.6310	.9353
D4	32.4667	60.3264	.5993	.9363
D5	32.5000	60.2586	.6347	.9352
D6	32.5000	61.1552	.5970	.9362
D7	32.6667	56.3678	.8986	.9265
D8	32.5333	58.2575	.7171	.9326
D9	32.5000	57.1552	.8140	.9293
D10	32.5333	57.5678	.7030	.9333
D11	32.6000	57.5586	.8038	.9297
D12	32.4333	60.0471	.6730	.9340
D13	32.6667	58.0230	.6876	.9338

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 13

Alpha = .9378

ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคม

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V1.1	39.9000	101.6103	.4648	.9472
V1.2	40.3000	97.0448	.7301	.9403
V1.3	40.1667	95.8678	.6773	.9420
V1.4	40.5000	97.0862	.6874	.9414
V1.5	40.5667	97.9782	.6605	.9421
V1.6	40.6667	99.1264	.7033	.9412
V1.7	40.7333	96.9609	.7672	.9394
V1.8	40.5667	95.4954	.7401	.9400
V1.9	40.5333	95.7747	.8778	.9369
V1.10	40.5333	93.7747	.8196	.9377
V1.11	40.4667	93.4989	.8420	.9371
V1.12	40.6667	93.9540	.7325	.9405
V1.13	40.7667	97.0816	.7159	.9407
V1.14	40.8667	99.5678	.7065	.9412

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 14

Alpha = .9446

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มของประชาสังคมด้านการมีส่วนร่วม

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V2.1	25.5333	31.0851	.3748	.8986
V2.2	25.4667	29.7057	.6564	.8803
V2.3	25.5333	27.4989	.7576	.8719
V2.4	25.5333	28.1885	.7144	.8754
V2.5	25.6000	26.9379	.8320	.8663
V2.6	25.5333	27.9126	.7952	.8701
V2.7	25.7667	28.8747	.5810	.8852
V2.8	25.5000	30.8103	.4495	.8929
V2.9	26.0000	29.6552	.5637	.8858
V2.10	26.0333	29.2057	.6194	.8821

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 10

Alpha = .8919

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาในการพัฒนาท้องถิ่น

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V3.1	28.3667	45.3437	.7297	.9312
V3.2	28.4333	44.2540	.8423	.9256
V3.3	28.4333	47.2885	.7255	.9319
V3.4	28.3000	43.5966	.8021	.9276
V3.5	28.4333	43.8402	.7475	.9308
V3.6	28.7667	47.1506	.7564	.9307
V3.7	28.7667	47.4264	.6419	.9352
V3.8	28.7333	47.4437	.6982	.9329
V3.9	28.4000	44.5931	.7368	.9311
V3.10	28.3667	42.6540	.8287	.9263

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 10

Alpha = .9369

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำกิจกรรม

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V4.1	29.3667	55.0678	.6062	.9252
V4.2	29.4333	54.6678	.6208	.9246
V4.3	29.4333	53.5644	.6402	.9236
V4.4	29.6000	51.4207	.7596	.9184
V4.5	29.2667	53.0989	.6654	.9225
V4.6	29.2000	47.1310	.8249	.9151
V4.7	28.9000	51.0586	.6838	.9219
V4.8	29.2000	51.0621	.7982	.9167
V4.9	29.2000	47.0621	.8298	.9149
V4.10	28.9667	47.1368	.8519	.9134
V4.11	29.1000	56.5069	.4829	.9293

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 11

Alpha = .9275

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V5.1	31.6000	43.4897	.8355	.9198
V5.2	31.5333	43.7747	.8532	.9190
V5.3	31.5333	42.7402	.8403	.9195
V5.4	31.5667	42.1161	.8879	.9167
V5.5	31.6000	43.4897	.8034	.9216
V5.6	31.6667	44.5747	.8079	.9215
V5.7	31.8000	48.9931	.4418	.9394
V5.8	31.6000	48.7310	.5796	.9324
V5.9	31.8667	46.1195	.7307	.9256
V5.10	31.7333	49.6506	.5275	.9344

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 10

Alpha = .9324

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการติดต่อสื่อสาร

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V6.1	28.9333	38.3402	.6026	.9210
V6.2	28.8667	36.3264	.6914	.9165
V6.3	28.9000	35.6103	.6955	.9165
V6.4	29.1000	36.7828	.7425	.9143
V6.5	28.9000	35.5414	.7385	.9139
V6.6	28.7000	32.8379	.8667	.9060
V6.7	29.0667	34.7540	.8180	.9093
V6.8	29.3333	38.0230	.5555	.9234
V6.8	29.4000	36.5241	.7759	.9127
V6.10	29.5000	36.4655	.6175	.9210

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 10

Alpha = .9235

ยุทธศาสตร์การสร้างกลุ่มประชาสังคมด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V7.1	28.3333	44.2299	.7603	.9109
V7.2	28.3333	43.0575	.7920	.9090
V7.3	28.3333	47.1954	.7010	.9154
V7.4	28.3000	46.6310	.6816	.9153
V7.5	28.3667	44.9299	.7546	.9115
V7.6	28.1667	47.3161	.4570	.9252
V7.7	28.6667	41.9540	.7603	.9110
V7.8	28.7667	43.2885	.7524	.9111
V7.9	28.6667	42.7816	.7816	.9095
V7.10	28.9667	44.7920	.5910	.9198
V7.11	29.1000	46.4379	.6185	.9175

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 11

Alpha = .9215

หมายเหตุ : รายละเอียดข้อความดูในภาคผนวก 1

ภาคผนวก 3
ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลปริก

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลปริก

1. สภาพทั่วไป

ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลปริก ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.2542 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 9 ก. วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 มีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือ ตั้งแต่วันที่ 24 พฤษภาคม 2542 โดยยกฐานะสุขาภิบาลปริก เป็นเทศบาลตำบลปริก

เทศบาลตำบลปริก ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดสงขลา ห่างจากที่ว่าการอำเภอสะเดา ระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดสงขลา ระยะทางประมาณ 63 กิโลเมตร พื้นที่ทั้งหมดเป็นพื้นที่เดิมของสุขาภิบาลปริก ประมาณ 48 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขต

ด้านเหนือ	ติดต่อกับ หมู่ที่ 3, 6 องค์การบริหารส่วนตำบลปริก
ด้านทิศตะวันออก	ติดต่อกับ หมู่ที่ 2, 3, 5 องค์การบริหารส่วนตำบลปริก
ด้านทิศใต้	ติดต่อกับ หมู่ที่ 5, 7 องค์การบริหารส่วนตำบลปริก
ด้านตะวันตก	ติดต่อกับ คลองอู่ตะเภา

ประชากร

ตามสถิติการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 30 เมษายน 2552 มีจำนวนประชากร 6,114 คน ชาย 3,055 คน, หญิง 3,059 คน มีครัวเรือนทั้งหมด 1,412 ครัวเรือน ความหนาแน่นของประชากร 0.0013 คนต่อ 1 ตารางเมตร

2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม การจราจร

ถนน สะพาน การคมนาคมขนส่ง มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนกาญจนวนิช) เป็นถนนสายยุทธศาสตร์ จากอำเภอหาดใหญ่ ผ่านเขตเทศบาลตำบลปริกไปยังอำเภอสะเดา และเป็นถนนสายนานาชาติ (International Road) หรือทางหลวงสายเอเชีย เป็นเส้นทางสี่ช่องจราจร ที่ค่อนข้างคับคั่ง โดยเฉพาะรถขนสินค้าสิบล้อ - รถพ่วง ขนส่งสินค้า

ระหว่างประเทศ ส่วนถนนที่ใช้สัญจรไปมาในเขตเทศบาลตำบลและหมู่บ้าน มีทั้งถนนลาดยาง ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ถนนหินคลุกลูกรัง สามารถใช้สัญจรไปมาติดต่อกันทั้งในเขตเทศบาล และชุมชนใกล้เคียงได้อย่างสะดวก

จำนวนสาย ลักษณะของถนนจำแนกเป็นประเภท ดังนี้

ลักษณะผิวจราจร ถนนแอสฟัลท์

- ถนนมิตรสัมพันธ์ ซอย 1	- ถนนมิตรสงคราม ซอย 2 (ยี่เข่งอุทิศ)
- ถนนเทศบาล 8	- ถนนเทศบาล 6
- ถนนเทศบาล 13 (อุเบกขา)	- ถนนอนามัย ซอย 1
- ถนนอนามัย ซอย 2	- ถนนอนามัย ซอย 3
- ถนนเทศบาล 1 ซอย 1	- ถนนเทศบาล 2 ซอย 1
- ถนนเทศบาล 2/1 (ซอยสุมิตรียี่เข่ง)	- ถนนกาญจนวนิช
- ถนนเทศบาล 2/2	- ถนนเทศบาล 4 ซอย 2

ลักษณะคอนกรีตเสริมเหล็ก

- ถนนประชาสรรค์	- ถนนมิตรสัมพันธ์
- ถนนเทศบาล 1	- ถนนสมานมิตร
- ถนนมิตรสงคราม	- ถนนเทศบาล 2
- ถนนเทศบาล 4	- ถนนเทศบาล 6 (หน้าตลาด)
- ถนนรวมประชา (หลังตลาด)	- ถนนเทศบาล 8
- ถนนเทศบาล 10	- ถนนเทศบาล 12
- ถนนเทศบาล 14	- ถนนเทศบาล 16
- ถนนเทศบาล 16 ซอย 1	- ถนนเทศบาล 16 ซอย 3
- ถนนเทศบาล 14 ซอย 2	- ถนนเทศบาล 16 ซอย 2
- ถนนเทศบาล 3	- ถนนเทศบาล 5
- ถนนประชาอุทิศ	- ถนนเทศบาล 9 (กรุณา)
- ถนนเทศบาล 11 (มูทิตา)	- ถนนเทศบาล 14 ซอย 1
- ถนนเทศบาล 14 ซอย 2	- ถนนมิตรสงคราม ซอย 1 (ภูโบริ)
- ถนนประชาสรรค์ ซอย 2	- ถนนมิตรสงคราม ซอย 4
- ถนนเทศบาล 16 ซอย 4	

ถนนลูกรัง/หินคลุก

- ถนนประชาสรรค์ ซอย 1	- ถนนเทศบาล 2

- ถนนเทศบาล 4
- ถนนเทศบาล 8
- ถนนเทศบาล 7
- ถนนเทศบาล 6/1 (ยีนหลิเต๊ะ)
- ถนนเทศบาล 10 ซอย 2
- ถนนเทศบาล 4 ซอย 1
- ถนนเทศบาล 16 ซอย 5
- ถนนเทศบาล 2 ซอย 1
- ถนนเทศบาล 4 ซอย 2

แม่น้ำ ลำคลอง มีคลองอยู่ตะเภา คลองปรัก และคลองตันขนุน

การจัดการขนส่งมวลชน

เทศบาลไม่มีการจัดการขนส่งมวลชน ระบบขนส่งมวลชน มีรถประจำทาง (รถประจำทาง รถบัส รถสองแถว และรถตู้ปรับอากาศ) สายหาดใหญ่ สะเดา, หาดใหญ่ – ปาดังเบซาร์ และการคมนาคมขนส่งภายในเขตเทศบาล ใช้บริการรถจักรยานยนต์รับจ้างและรถจักรยานยนต์-รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล

การประปา

จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา 738 ครัวเรือน

หน่วยงานเจ้าของกิจการประปา – เทศบาลตำบลปรัก

น้ำประปาที่ผลิตได้ 500 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และน้ำประปาที่ใช้เฉลี่ย 675 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

แหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปา – ใช้น้ำใต้ดินและแหล่งน้ำดิบ สำรอง คลองอยู่ตะเภา-คลองปรัก

ไฟฟ้า

ได้รับบริการไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอสะเดา และมีโรงไฟฟ้าแรงสูง คลองแงะ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล

จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้า 1,412 ครัวเรือน

พื้นที่ที่ได้รับบริการไฟฟ้าร้อยละ 95 ของพื้นที่ทั้งหมด

ไฟฟ้าสาธารณะ (ไฟฟ้าส่องสว่าง) จำนวน 390 จุด ครอบคลุมถนน 40 สาย

การสื่อสาร

จำนวนโทรศัพท์ส่วนบุคคลในพื้นที่ 280 เลขหมาย

จำนวนโทรศัพท์สาธารณะในเขตพื้นที่ 13 แห่ง

จำนวนชุมสายโทรศัพท์ในเขตพื้นที่ 1 แห่ง และจำนวนเลขหมายที่สามารถให้บริการ
ได้สูงสุด บริษัท ทีที แอนด์ ที 1,000 เลขหมาย เปิดให้บริการ 300 เลขหมาย
ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข/ที่ให้บริการด้านไปรษณีย์ในพื้นที่ – ที่ทำการไปรษณีย์
โทรเลขเอกชน 1 แห่ง

สถานีวิทยุกระจายเสียง/สถานีวิทยุโทรทัศน์ในพื้นที่ – ไม่มี

สื่อมวลชนในพื้นที่ – ไม่มี

ระบบเสียงตามสาย ในพื้นที่ให้บริการได้ครอบคลุมร้อยละ 40 ของพื้นที่
หน่วยงานที่มีข่ายวิทยุสื่อสารในพื้นที่

- สถานีตำรวจยุทธศาสตร์ตำบลปริก
- สถานีอนามัยปริก
- ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลปริก

ลักษณะการใช้ที่ดิน

ลักษณะการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ในเขตพื้นที่และขนาดพื้นที่โดยประมาณ ดังนี้

- พื้นที่พักอาศัย 0.4352 ตารางกิโลเมตร (หรือคิดเป็นร้อยละ 9.07)
- พื้นที่ทำกิน 4.0248 ตารางกิโลเมตร (หรือคิดเป็นร้อยละ 83.85)
- พื้นที่รกร้างว่างเปล่า / ไม่ได้ทำประโยชน์ 0.34 ตารางกิโลเมตร

(หรือคิดเป็นร้อยละ 7.08)

3. ด้านเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพของประชาชนอาชีพหลักของ
ประชาชนในเขตเทศบาล

- ทำสวนยางพารา ร้อยละ 85
- ทำสวนผลไม้ ร้อยละ 10
- รับจ้าง ร้อยละ 3
- ค้าขาย ร้อยละ 1
- อื่น ๆ ร้อยละ 1

การเกษตรกรรม

ลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในเขตเทศบาลตำบลปริก จะทำสวนยางพารา
และปลูกไม้ผล ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ คือ ลองกอง ซึ่งเกษตรกรนิยมปลูกกันมากขึ้นและ

มีการรวมกลุ่มตลาดผลไม้ (ชมรมชาวสวนผลไม้เทศบาลตำบลปริก) ยางพารา และผลไม้อื่น ๆ เช่น ส้มโชกุน เงาะ มังคุด มะพร้าวอ่อน กล้วย ส้มโอ

การพาณิชย์กรรมและบริการ

สถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม

- สถานีบริการน้ำมันจำนวน 1 แห่ง
- ศูนย์การค้า / ห้างสรรพสินค้า - ไม่มี
- ตลาดสดเอกชน จำนวน 1 แห่ง
- ตลาดกลางเทศบาล จำนวน 1 แห่ง
- ร้านอาหาร จำนวน 23 แห่ง
- ร้านค้าสะสมอาหาร จำนวน 60 ร้าน
- ร้านค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จำนวน 57 ร้าน

สถานประกอบการเทศพาณิชย์

- สถานธนาบาล - ไม่มี
- ท่าเทียบเรือ - ไม่มี
- โรงฆ่าสัตว์ - ไม่มี

สถานประกอบการด้านบริการ

- โรงแรม - ไม่มี
- ธนาคาร - ไม่มี
- โรงภาพยนตร์ - ไม่มี
- สถานที่จำหน่ายอาหารตาม พ.ร.บ. สาธารณสุข 20 แห่ง

การอุตสาหกรรม

- โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก จำนวน 1 แห่ง
- โรงสี - ไม่มี

การท่องเที่ยว

ลักษณะแหล่งท่องเที่ยวเขตเทศบาลตำบลปริก เป็นเมืองผ่าน มีทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4 (ถนนกาญจนวนิช) เป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ขนส่งสินค้าไปยังประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ ทำให้เป็นเส้นทางที่มีผู้สัญจรไปมามากมาย และบางส่วนจะแวะรับประทานอาหาร ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นอาหารอิสลาม แวะซื้อผลไม้ เช่น ลองกองของท้องถิ่นและเป็นการส่งเสริมการค้าขาย ส่งเสริมอาชีพ และส่งเสริมการท่องเที่ยว

กรมปศุสัตว์

ลักษณะการประกอบการปศุสัตว์ในเขตเทศบาลตำบลปริก เป็นการเลี้ยงในครอบครัว เช่น โค ไก่ แพะ เป็นต้น

4. ด้านสังคม

ชุมชน มีชุมชนจำนวน 7 แห่ง จำนวนบ้าน 1,538 หลังคาเรือน จำนวนประชากรในชุมชนรวม 6,114 คน (ชาย 3,053 คน หญิง 3,061 คน) ข้อมูลประจำเดือน เมษายน 2552

- ชุมชนตลาดปริก
- ชุมชนส่วนหม่อม
- ชุมชนตลาดใต้
- บ้านกลาง
- ชุมชนร้านใน
- ชุมชนปริกใต้
- ชุมชนปริกตก
- ชุมชนทุ่งออก

ศาสนา

ผู้นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 90 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาล มีมัสยิดจำนวน 7 แห่งคือ

- มัสยิดกลาง (ชุมชนทุ่งออก)
- มัสยิดตลาดใต้ (ชุมชนตลาดใต้ - บ้านกลาง)
- มัสยิดดาหฺรณอามัน (ชุมชนร้านใน)
- มัสยิดมุฮิบบีน (ชุมชนส่วนหม่อม)
- มัสยิดบ้านปริกตก (ชุมชนปริกตก)
- มัสยิดนูริลฮุด้า (ชุมชนปริกตก)
- บาลายปริกใต้ (ชุมชนส่วนหม่อม)

ผู้นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาลตำบลมีศาลเจ้ายังไม่จดทะเบียน 2 แห่ง คือ ศาลเจ้าจินตงโจ้วซื่อ (ชุมชนตลาดปริก) และศาลเจ้าฮกเต็ก (ชุมชนตลาดปริก) ศูนย์ฝึกธรรมะ 1 แห่ง ไม่มีวัด

วัฒนธรรม

ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ

- ประเพณีวัฒนธรรมไทยพุทธ มีงานทำบุญตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ (เดือนมกราคม) ประเพณีสงกรานต์ (เดือนเมษายน) งานสมโภชและถวายเทียนพรรษา (เดือนกรกฎาคม)
- ประเพณีวัฒนธรรมไทยมุสลิมมีงานวันเมาลิตลนปี (ประมาณเดือนมิถุนายน) การถือศีลอด วันอีดิลฟิตรี – อีดิลอัฎฮา การเข้าสู่น้ำท่วม
- ประเพณีวัฒนธรรมเชื้อสายจีน มีวันสารทจีน วันตรุษจีน วันไหว้พระจันทร์

การศึกษา

ในเขตเทศบาลตำบลปริก มีสถานศึกษา 6 แห่ง คือ

- โรงเรียนบ้านปริก
- โรงเรียนบ้านปริกใต้
- โรงเรียนพัฒนาศาสตร์มูลนิธิ
- โรงเรียนเทศบาลตำบลปริก
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มัสยิดดาหวนอาหมัน
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มัสยิดมุฮิบบีน

การกีฬาพัฒนาการ/พักผ่อน

มีสนามกีฬาเอนกประสงค์ คือ สนามกีฬากลางเทศบาล ลานกีฬาชุมชนทุ่งออก ลานกีฬาโรงเรียนบ้านปริก ลานกีฬาโรงเรียนบ้านปริกใต้

สาธารณสุข

ในเขตเทศบาลตำบลปริก มีการให้บริการทางสาธารณสุข คือ

- สถานีอนามัยปริก 1 แห่ง
- ศสมช. 5 แห่ง
- ร้านขายยา 2 แห่ง บุคลากรด้านสาธารณสุข
- เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยปริก 6 คน
- อสม. 126 คน
- เจ้าหน้าที่ของเทศบาล 1 คน

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- วาดภัยและอุทกภัย (มิถุนายน 2550 - พฤษภาคม 2552) 1 ครั้ง
รวมค่าเสียหายและเทศบาลให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นจำนวน 22,528 บาท
- ความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจากเหตุเพลิงไหม้ในรอบปีที่ผ่านมา 2 ครั้งไม่มีผู้เสียชีวิต ไม่มีผู้ได้รับบาดเจ็บ สูญเสียทรัพย์สินไป มีมูลค่า 65,440 บาท เทศบาลให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น
 - รถยนต์ดับเพลิง จำนวน 1 คัน (ขนาดความจุ 2,500 ลิตร)
 - รถยนต์บรรทุกน้ำ จำนวน 2 คัน (ขนาดความจุ 5,000 ลิตรและขนาด 12,000 ลิตร)
 - รถยนต์กู้ภัย จำนวน 1 คัน (ชนิด 6 ล้อ)
 - เครื่องสูบน้ำ จำนวน 6 เครื่อง แยกเป็น
 - เครื่องสูบน้ำพญานาค จำนวน 2 เครื่อง
 - เครื่องสูบน้ำขนาดกลาง จำนวน 2 เครื่อง
 - เครื่องสูบน้ำชนิดแบบหาม จำนวน 1 เครื่อง
 - เครื่องสูบน้ำขนาดเล็ก (ไดรว์) จำนวน 1 เครื่อง
 - ถังเคมีดับเพลิง จำนวน 40 ถัง
 - เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 1 คน
 - พนักงานดับเพลิง จำนวน 9 คน
 - อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 55 คน
 - การฝึกซ้อมบรรเทาสาธารณภัยปีที่ผ่านมา จำนวน 1 ครั้ง

สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

- ภูมิอากาศ
ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมเขตร้อน โดยมีอากาศไม่ร้อนจัดจนเกินไป สามารถแยกได้เป็น 2 ฤดูคือ ฤดูร้อน กับฤดูฝน
 - แหล่งน้ำ
มีคลอง 3 สาย คือคลองอุตะเกา เป็นแนวกันระหว่างชุมชนด้านในกับองค์การบริหารส่วนตำบลปรัก คลองปรัก มีความยาวประมาณ 6 กิโลเมตร และคลองต้นซุ่น
 - การระบายน้ำ
 - พื้นที่น้ำท่วมถึง คิดเป็นร้อยละ 50 ของพื้นที่ทั้งหมด
 - ระยะเวลาเฉลี่ยที่น้ำท่วมชั้่นนานที่สุด 5 วัน ประมาณช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม (ในฤดูฝน น้ำท่วมเฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง)
 - อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการแก้ปัญหาน้ำท่วมชั้่น

- เครื่องสูบน้ำพญานาค จำนวน 2 เครื่อง
- เครื่องสูบน้ำชนิดแบบหาม จำนวน 1 เครื่อง
- เครื่องสูบน้ำขนาดกลาง จำนวน 2 เครื่อง
- เครื่องสูบน้ำขนาดเล็ก (ไดรว์) จำนวน 1 เครื่อง

5. ด้านการเมือง – การบริหาร

(โครงสร้างและอัตรากำลังในการบริหารงานของเทศบาลตำบลปริก

สภาเทศบาล

สภาเทศบาลตำบลปริก ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 12 คนมาจากการเลือกตั้งของทั้ง 2 เขต การเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี สมาชิกสภาเทศบาล ประกอบด้วย

นายอับดุลรอซิก หวันตะ	ประธานสภาเทศบาล
นายโกศล จิตพันธ์	รองประธานสภาเทศบาล
นายยุสบ หมัดเอียด	สมาชิกสภาเทศบาล
นายดูไฮเลก โต๊ะหิม	สมาชิกสภาเทศบาล
นายอมร ยีซุน	สมาชิกสภาเทศบาล
นายอาหลี หมัดนิ	สมาชิกสภาเทศบาล
นายชัยยุทธ์ ไชยณรงค์	สมาชิกสภาเทศบาล
นายฟาริด เบ็ญมุฮา	สมาชิกสภาเทศบาล
นายยาโกบ หมิงมุสา	สมาชิกสภาเทศบาล

กลุ่มทางสังคมของเทศบาลตำบลปริก

กลุ่มจักรปึก (จำนวนสมาชิก 20 คน)

กลุ่มจักรปึกเทศบาล เกิดขึ้นภายใต้การรวมตัวกันของแม่บ้านภายในเขตเทศบาลตำบลปริก เพื่อผลิตภัณฑต่างๆ เช่น ตะกร้าเด็กอ่อน ผ้าอูญาน เป็นต้น ออกจำหน่าย เป็นรายได้เสริมแก่ตนเองและครอบครัว ภายใต้การแนะนำของทางเจ้าหน้าที่เทศบาล มีการวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยสมาชิกภายในกลุ่ม ทางกลุ่มจะมีการประชุมวางแผนการบริหารงาน และกำหนดเป้าหมายร่วมกัน เปิดโอกาสให้สมาชิกภายในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารงานของทางกลุ่ม เพื่อการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และนำพากลุ่มประสบความสำเร็จไปพร้อม ๆ กัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างรายได้ให้กับสมาชิก
2. เพื่อการรวมกลุ่มแม่บ้านในชุมชนเทศบาลตำบลปริก
3. เพื่อสร้างงานสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนและเทศบาล
4. เพื่อสร้างความสามัคคีและเป็นจุดรวมของกลุ่มแม่บ้านเทศบาลตำบลปริก

วิธีการดำเนินงาน

1. รับสมัครสมาชิก
2. ประชุมวางแผนเพื่อเตรียมงาน
3. เสนอโครงการเพื่อพิจารณาอนุมัติ
4. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
5. จัดครูมาสอนปักผ้าฮิญาบ
6. สรุปและประเมินผล

กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนปริกใต้

เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2544 ปัจจุบันมีจำนวน 288 คน แนวทางการปฏิบัติงานของทางกลุ่มจะเน้นไปในทางให้สมาชิกภายในกลุ่มรู้จักรอบคอบ ทางกลุ่มจะมีการแต่งตั้งกรรมการทำงานจากสมาชิกภายในกลุ่มด้วยตนเอง นอกจากการจะมีหน้าที่บริหารงานภายในกลุ่มแล้ว ยังมีหน้าที่เป็นตัวแทนสมาชิกภายในกลุ่มเข้าร่วมกับทางเทศบาล ไม่ว่าจะเป็นการประชุมการวางแผนงานด้านต่างๆ ของทางเทศบาล รวมถึงการตัดสินใจด้านการบริหารงานต่างๆ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาเทศบาลของตน ให้เท่าเทียมกับท้องถิ่นอื่นๆ สมาชิกภายในกลุ่มมีความตระหนักถึงปัญหาทางเศรษฐกิจของประชาชนภายในเขตเทศบาลปริก จึงมีการส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออม รู้จักการวางแผนระบบเศรษฐกิจของตน เพื่อความมั่นคงของสมาชิกภายในกลุ่มในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง

ต้องการให้ประชาชนในพื้นที่รู้จักการออม และมีสถานที่ไว้ฝากและกู้เงิน

หลักการดำเนินงาน

1. เปิดรับสมาชิกในชุมชนปริกใต้ และชุมชนข้างเคียงบางส่วน
2. ให้สมาชิกซื้อหุ้น หุ้นละ 10 บาท ขั้นต่ำ 3 หุ้น แต่ไม่เกิน 50 หุ้น ประมาณ

2,500 บาท

3. ให้สมาชิกนำเงินมาฝากหรือกักทุกวันที่ 1 ของทุกเดือน
4. ต้องเป็นสมาชิก 1 ปีถึงมีสิทธิ์ที่จะกู้เงินได้
5. กู้ได้ 3 เท่าของเงินออมแต่ไม่เกิน 30,000 บาท
6. ต้องมีสมาชิกในกลุ่ม 2 คนเป็นคนค้ำประกัน
7. ถ้ามีเงินเกิน 3 เท่าของเงินกู้ไม่ต้องมีค้ำ
8. คิดดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อปี
9. ปัจจุบันมีเงินทุนหมุนเวียน 2,000,000 กว่าบาท

สวัสดิการกลุ่ม

1. หักจากเงินรายได้สมาชิกที่กู้ 15 % เป็นเงินตอบแทนคณะกรรมการ และอีก 3% เป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่ม
2. ถ้าสมาชิกเป็นผู้ป่วยในนอนพักไม่เกิน 5 คืน มีค่าชดเชยคืนละ 100 บาท
3. สมาชิกคลอดบุตรมีชุดของขวัญเด็กให้ 500 บาท
4. สมาชิกเสียชีวิต 2,000 บาท

กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเทศบาลตำบลปริก (ปัจจุบันมีสมาชิก 138 คน)

เริ่มก่อตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2544 มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ชาวบ้านรู้จักการออม การให้บริการของทางกลุ่ม จะให้บริการทางการเงินตามหลักศาสนาอิสลาม ทางกลุ่มได้เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้ามาเป็นสมาชิกของทางกลุ่มได้ โดยทางคณะกรรมการของกลุ่มจะเป็นคนประชุมร่วมกันวางแผนในการบริหารงานร่วมกัน กำหนดกฎเกณฑ์หลักการในการบริหารงานของกลุ่มด้วยตนเอง และทางกลุ่มจะส่งตัวแทนเข้าร่วมในการประชุมการวางแผนการปฏิบัติงานของทางเทศบาล เพื่อนำข่าวสารต่างๆ มาแจ้งให้สมาชิกภายในกลุ่มทราบ และดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายต่างๆ ของทางเทศบาลและเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงานของกลุ่ม

วิธีการดำเนินงาน

1. เปิดรับสมัครสมาชิกทั่วทั้งเขตเทศบาลตำบลปริก
2. ให้สมาชิกฝากเงินตั้งแต่วันที่ 1 - 5 ของทุกเดือน
3. ฝาก 100 - 1,000 บาท โดยสมาชิกนำมาฝากกับคณะกรรมการและคณะกรรมการจะนำไปฝากกับธนาคารออมสิน
4. ทางกลุ่มเริ่มปล่อยให้สมาชิกกู้เมื่อปี 2546
5. ต้องเป็นสมาชิกครบ 1 ปี ถึงจะมีสิทธิ์กู้ได้
6. สมาชิกมีสิทธิ์กู้ได้ 3 เท่า ของเงินออมที่มีอยู่ในบัญชี

7. ทางกลุ่มจะไม่คิดเป็นดอกเบี้ย แต่จะคิดเป็นค่าตอบแทนกลุ่มคือ
 10,000 ทางกลุ่มจะหักไว้ 500 บาท
8. จะต้องส่งคืนภายใน 1 เดือน
9. ต้องมีสมาชิกภายในกลุ่มค้ำ 2 คน
10. ถ้ามีเงินเกิน 3 เท่า ไม่ต้องมีค้ำประกัน
11. เงินปันผลคิดเป็นจำนวนหุ้นตอนสิ้นปี

ธนาคารชยะ (รีไซเคิลแบงก์) ชุมชนตลาดใต้ – บ้านกลาง เทศบาล
 ตำบลปรัก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 138 คน)

ที่มา/ความเป็นมา

ธนาคารชยะ ชุมชนตลาดใต้ – บ้านกลาง เทศบาลตำบลปรัก เป็นการใช้สถานการณ์
 การจัดการขยะในชุมชนมาออกแบบ โดยชุมชนเป็นผู้ออกแบบเอง ซึ่งเกิดจากการกำหนดนโยบาย
 การจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปรัก ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและเน้นการจัดกิจกรรม/
 โครงการจัดการขยะโดยชุมชนเพื่อชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2543 เป็นต้น โดยมีการ
 ประสานกับนักศึกษาปริญญาโท คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เข้ามา
 ศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) เพื่อหาสาเหตุและแนวทางแก้ปัญหาขยะในเขต
 เทศบาลตำบลปรัก โดยเริ่มจากชุมชนปรักตก ที่ประสบปัญหาขยะมีกลิ่นเหม็น ส่งผลให้เกิดกิจกรรม
 ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง จนทำให้เกิดทุนทางสังคมเกี่ยวกับ
 การจัดการขยะในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม มากขึ้น

เมื่อปี 2547 – 2548 โครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่ เข้ามาร่วมปฏิบัติการ
 กับเทศบาลตำบลปรัก โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเลือกโครงการ / กิจกรรมการพัฒนาชุมชน
 ของตนเอง ชุมชนตลาดใต้ – บ้านกลาง ได้เลือกทำโครงการธนาคารชยะ ภายใต้ชื่อโครงการ
 “การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ในรูปแบบธนาคารชยะ” โดยมีคณะกรรมการชุมชน และเยาวชน
 เป็นคณะทำงานที่สามารถทำงานร่วมกันได้ บนฐานคิดเริ่มแรกของชุมชนในการจัดตั้งธนาคารชยะ
 ว่า “แม้ชุมชนของเราจะไม่ได้ประสบปัญหาเรื่องขยะล้นถังและมีกลิ่นเหม็น แต่เราต้องการสร้าง
 จิตสำนึกในการร่วมกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทิ้งเศษ
 วัสดุทั้งในระบบครัวเรือน และในระดับชุมชน ให้ทุกคนรู้จักการคัดแยกขยะ ซึ่งหากชาวบ้านทำได้
 จะทำให้ชุมชนของเรามีสภาพแวดล้อมที่ดี จากฐานคิดของชุมชนได้สอดคล้องกับฐานคิดของ
 ผู้บริหารเทศบาล ที่ต้องการให้ชุมชนได้เรียนรู้บทเรียนการจัดการขยะในชุมชนที่เทศบาลทำมา
 อย่างต่อเนื่องนั้น จากการเรียนรู้ของชุมชน ประกอบกับชุมชนมีฐานคิดที่ต้องการให้ชุมชนมีการ
 พัฒนาในการจัดการขยะ ทำให้เป็นที่มาของการเกิดธนาคารในชุมชนตลาดใต้ – บ้านกลาง โดย
 อยู่บนพื้นฐานการเชื่อมโยงระหว่าง ชุมชน เทศบาลและองค์กรพัฒนาเอกชน

ธนาคารขยะชุมชนตลาดใต้ – บ้านกลาง ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นในวันที่ 3 เดือนกันยายน พ.ศ. 2548 ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 3 ถนนมิตรสงคราม ซอย 4 ตำบลปรึก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยจะเปิดทำการทุกวันศุกร์เวลา 16.00- 18.00 น.

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ชุมชนเข้าใจกระบวนการคัดแยกขยะ ก่อนการจัดการ
2. เพื่อให้ชุมชนรู้จักกระบวนการจัดการเศษวัสดุ (ขยะ) ในรูปแบบธนาคารขยะ
3. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเศษวัสดุ เหลือใช้ (ขยะ)
4. และเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ (ขยะ) ไปสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน และโรงเรียน อย่างยั่งยืน

โครงสร้าง ของธนาคารขยะชุมชนตลาดใต้ – บ้านกลาง

ธนาคารขยะชุมชนตลาดใต้ – บ้านกลาง มีโครงสร้างการทำงาน 2 ระดับ

1. ระดับชุมชน ประกอบด้วย คณะทำงานที่มาจากคณะกรรมการชุมชนซึ่งมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1.1 ผู้จัดการธนาคารขยะ
- 1.2 รองผู้จัดการ
- 1.3 เจ้าหน้าที่การเงิน
- 1.4 เจ้าหน้าที่คัดแยก
- 1.5 เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชี
- 1.6 เจ้าหน้าที่ฝ่ายตาชั่ง
- 1.7 เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์

2. ระดับเยาวชน ประกอบด้วยคณะทำงานที่มาจากเยาวชนในชุมชนที่อาสาเข้ามาทำงาน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงาน ดังนี้

- 2.1 ผู้จัดการธนาคารขยะ
- 2.2 รองผู้จัดการ
- 2.3 เจ้าหน้าที่การเงิน
- 2.4 เจ้าหน้าที่คัดแยก
- 2.5 เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชี
- 2.6 เจ้าหน้าที่ฝ่ายตาชั่ง
- 2.7 เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์

จากโครงสร้างของธนาคารขยะชุมชนตลาดใต้ – บ้านกลาง ทำให้มองเห็นภาพการทำงานที่สนับสนุนให้สมาชิกทุกวัยของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการขยะ

เพียงแต่บทบาทการทำงานจะต่างกันโดยให้เยาวชนเป็นผู้มีบทบาทในลักษณะทำงานอย่างเต็มตัว ในขณะที่เดียวกัน ผู้ใหญ่หรือคณะกรรมการชุมชน จะมีบทบาท ในการเป็นพี่เลี้ยงและการหนุนเสริม

วิธีดำเนินการธนาคารขยะชุมชนตลาดใต้ – บ้านกลาง

การดำเนินการธนาคารขยะชุมชนตลาดใต้ – บ้านกลางใช้ กระบวนการทำไปเรียนรู้ไป ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาดูงานของคณะกรรมการชุมชน และเยาวชน แล้วกลับมาออกแบบ
2. สืบหาข้อมูลพื้นฐานร้านรับซื้อของเก่า เพื่อสอบถามราคา และ ประเภทของขยะที่รับซื้อ
3. เดินแบบสอบถามเพื่อสอบถามชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมกรทิ้งขยะ ปริมาณขยะในแต่ละครัวเรือน และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งธนาคารขยะ
4. เตรียมสถานที่จัดตั้งธนาคารขยะ
5. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชน
6. เริ่มดำเนินการจัดตั้งธนาคารขยะ และรับสมัครสมาชิก
7. และนำขยะไปจำหน่าย

กลุ่มรักคลองปริก (ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 60 คน)

คลองปริกตั้งอยู่ในเขตตำบลปริก อำเภอ สะเตา จังหวัดสงขลา เป็นคลองที่อยู่ต้นน้ำที่มีความสัมพันธ์กับชุมชนในลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา มาช้านานนับแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน และมีความเกี่ยวพันกับ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนริมคลอง ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำคลองอู่ตะเภา ซึ่งนับเป็นต้นน้ำแห่งชีวิตของคนสงขลาที่ใช้ประโยชน์จากน้ำในการอุปโภคและบริโภค

ปัจจุบันน้ำในคลองเริ่มเน่าเสีย สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในน้ำเริ่มหายไป ซึ่งมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของชุมชนที่อยู่ริมคลอง เกษตรกรใช้สารเคมีในการเกษตร และการถ่ายน้ำจากโรงงานอุตสาหกรรมจากสภาพปัญหาน้ำคลองเน่าเสียที่เกิดขึ้น ผู้ที่ได้รับผลกระทบไม่ใช่เฉพาะในตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา เท่านั้น หากแต่จะเกิดกับชุมชนตลอดทั้งสายน้ำที่ไหลลงสู่ทะเล สปป.สงขลา

กลุ่มเครือข่ายเยาวชนอาสาประชาเป็นสุขเทศบาลตำบลปริก ที่ได้ดำเนินกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนในการจัดการขยะ และกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเฝ้าระวังดูแลคลองอู่ตะเภาของชุมชนเทศบาลตำบลปริกได้เห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น จึงคิดเสนอโครงการนี้ เพื่อให้เยาวชนปริกได้เห็นความสำคัญของคลองปริกต้นน้ำคลองอู่ตะเภาและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มเยาวชนอาสา กับกลุ่มอาสาพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในคลองอู่ตะเภา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เยาวชนในชุมชนรู้ถึงความสำคัญของคลองปริกต้นน้ำคลองอู่ตะเภา และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเยาวชนกับอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในคลองอู่ตะเภาในวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนริมคลองปริก
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพเยาวชนปริกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพชุมชนและจัดตั้งกลไกการทำงานของเยาวชนที่เป็นอาสาสมัครและเฝ้าระวังดูแลคลองปริก
3. เพื่อส่งเสริมบทบาทเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพชุมชนด้วยการทำความสะอาดคลองปริก

วิธีการดำเนินงาน

1. จัดค่ายเพื่อการเรียนรู้ของเยาวชนปริก
2. ลงพื้นที่สำรวจต้นน้ำของคลองปริก
3. เวทีสรุปบทเรียนการจัดค่าย
4. จัดตั้งคณะกรรมการอาสาสมัครเยาวชนดูแลคลองปริก
5. กำหนดปฏิทินการทำความสะอาดคลอง และพื้นที่ที่จะมีการปฏิบัติการ และกิจกรรม Big Cleanings Day และการโยนอีเอ็มบอลลงในคลอง
6. การตรวจวัดคุณภาพน้ำและรายงานให้กับผู้เกี่ยวข้องทราบ
7. มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์และกระตุ้นให้ครัวเรือนริมคลองร่วมกิจกรรม
8. เยาวชนจัดรายการวิทยุเกี่ยวกับกิจกรรมอนุรักษ์คลองทางวิทยุชุมชนเทศบาลตำบลปริก

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล

นางสาวมัสนิน รัตนภูมิ

รหัสประจำตัวนักศึกษา

4910520509

วุฒิการศึกษา

วุฒิ

ชื่อสถาบัน

ปีที่สำเร็จการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

2548